

TEŞEKKÜR

Araştırmanın yürütülmesinde beni yönlendiren hocam Sn. Yrd. Doç. Dr. Müyesser ERDEM'e, araştırmanın istatistiklerinin değerlendirilmesine ve yorumlanmasına değerli bilgileri ve önerileriyle katkıda bulunan Sn.Uzm.Dr. Esmâ ALKIŐ'a teşekkür ederim.

Araştırmanın uygulanması sürecine kolaylık sağlayan Gözler Sağlık Ocağı Personeli'nden değerli arkadaşlarım Sn. Dr. Osman SAN ve Nevzat SAğİM'a teőekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her alanında desteği, sabrı ve sevgisi ile yanımda olan, çocuğu olmaktan mutluluk duyduğum annem Gülizar ALTUN'a ve babam Sururi ALTUN'a kendimi yenilemem ve geliőtirmem konusundaki destek ve fedakarlıkları için kardeőlerim Hatice ALTUN'a, Mihriban ALTUN'a, Adviye ALTUN'a teőekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Teşekkür.....	i
İçindekiler	ii
Tablolar Dizini.....	iv
Özet	vii
Abstract	viii
1.GİRİŞ.....	1
2.GENEL BİLGİLER.....	3
2.1. Şiddet.....	3
2.2. Aile İçi Şiddet.....	4
2.3. Kadına Yönelik Şiddet.....	6
2.4. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri.....	7
2.5. Kadına Yönelik Şiddetin Çeşitleri.....	9
2.6. Şiddet Uygulayan Erkeğin Özellikleri.....	11
2.7. Şiddetin Kadın ve Çocuk Üzerindeki Etkileri.....	12
2.8. Kadınların Şiddete Katlanma Nedenleri.....	14
2.9. Şiddet Döngüsü.....	16
2.10.Dünyada ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu.....	17
2.11.Hemşirelik Yaklaşımı ve Şiddet.....	19
2.12.Tutum.....	25
2.13. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Toplumsal Tutum.....	26
3.GEREÇ VE YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Tipi.....	29
3.2. Araştırmanın Yeri.....	29
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	30
3.4. Veri Toplama Yöntemi.....	30
3.4.1. Veri Toplama Formlarının Düzenlenmesi.....	30
3.4.2. Veri Toplama Formlarının Uygulanması.....	32
3.4.3. Ön Uygulama.....	33
3.5. Verilerin Değerlendirilmesi.....	33
3.6. Süre ve Olanaklar.....	33
3.7. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri.....	35
4. BULGULAR.....	35

4.1. Kadınlar İle İlgili Tanıtıcı Bilgiler.....	35
4.2. Kadınların Eşilerinden Fiziksel Şiddet Görmesinin Bazı Değişkenlerle Karşılaştırılması.....	41
4.3. Kadınların Şiddete Karşı Tutumlarının Bazı Değişkenlerle Karşılaştırılması.....	47
5. TARTIŞMA.....	58
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
7. KAYNAKLAR.....	71
EKLER.....	79
EK-1 Kadınlar ile İlgili Bilgi Formu.....	80
EK-2 Kadınların Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları	83
ÖZGEÇMİŞ.....	84

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 4.1.1: Kadınların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları.....	35
Tablo 4.1.2: Kadınların Eşlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları.....	36
Tablo 4.1.3: Kadınların İlk Evlenme Yaşları, Evlilik Süreleri, Evliliğini Değerlendirmesi, Çocuk Sayısı ve Planlayarak Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılımları.....	37
Tablo 4.1.4: Kadınların Eşleri Tarafından Şiddet Görme Durumlarına Göre Dağılımları.....	38
Tablo 4.1.5:Kadınların Fiziksel Şiddet Görme Sıklıkları, Kadının Vücudunda Şiddet Uygulanan Yer, Eşin Fiziksel Şiddet Uygulama Nedenine Göre Dağılımları.....	38
Tablo 4.1.6: Kadının Fiziksel Şiddet Görmesinden Sorumlu Olan Kişi ve Eşinin Fiziksel Şiddet Uygulayacağı Zamanı Tahmin Etme Durumuna Göre Dağılımları.....	39
Tablo 4.1.7: Eşin Şiddet Uyguladıktan Sonra Özür Dileme Durumu, Kadının Fiziksel Şiddet Gördükten Sonraki Davranış Biçimi, Kişi yada Kurumdan Yardım Alma Durumu, Yardım Aldığı Yer, Kadının Hastaneye Gitme Durumu.	39
Tablo 4.1.8: Kadının Eşi Tarafından Fiziksel Şiddet Uygulanmasını Durdurabilme ve Durduramama Sebebine Göre Dağılımları.....	40
Tablo 4.2.1: Kadınların Eğitim Durumuna Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi.....	41
Tablo 4.2.2: Kadının Eşinin Yaşına Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi.....	41
Tablo 4.2.3: Kadının Çocuk Sayısına Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi....	42
Tablo 4.2.4: Kadınların Ailelerinin Ekonomik Seviyesine Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi.....	42
Tablo 4.2.5: Kadının Ailesinde Gelirin Nasıl Harcanacağına Karar Veren Kişiye Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi.....	43
Tablo 4.2.6: Kadının Eşinin Kişilik Yapısına Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi.....	43
Tablo 4.2.7: Çocuğun Evliliğe Etkisine Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görme....	44
Tablo 4.2.8: Kadının Eşinin Ebeveynlerinden Fiziksel Şiddet Görmesine Göre Eşine Fiziksel Şiddet Uygulaması.....	44

Tablo 4.2.9: Kadının Evliliğini Değerlendirme Biçimine Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi	45
Tablo 4.2.10: Kadının Eşiyle Arasındaki Sorunları Çözme Biçimine Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi	45
Tablo 4.2.11: Kadının Fiziksel Şiddet Görmesini Normal Karşılama Biçimine Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi.....	46
Tablo 4.2.12: Şiddetle Karşılaşan Bir Kadının Nasıl Davranacağına İlişkin Tutuma Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görme Durumu.....	46
Tablo 4.3.1: Kadınların Şiddet Tutumu Genel ve Alt Grup Puan Ortalamaları....	47
Tablo 4.3.2: Kadının Yaşına Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	48
Tablo 4.3.3: Kadının Eğitim Durumuna Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması..	48
Tablo 4.3.4: Kadının Eşinin Mesleğine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	49
Tablo 4.3.5: Kadının İlk Evlenme Yaşına Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.	50
Tablo 4.3.6: Kadının Evlilik Süresine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	50
Tablo 4.3.7: Kadının Evliliğini Değerlendirmesine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	51
Tablo 4.3.8: Kadının Çocuk Sayısına Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	51
Tablo 4.3.9: Kadının Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	52
Tablo 4.3.10: Kadının Çocuğuna Fiziksel Şiddet Uygulamasına Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	52
Tablo 4.3.11: Kadının Fiziksel Şiddet Görmesini Normal Karşılama Biçimine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	53
Tablo 4.3.12: Şiddetle Karşılaşan Bir Kadın Ne Yapması Gerektiğine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	53
Tablo 4.3.13: Eşin Fiziksel Şiddet Uygulama Sıklığına Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	54
Tablo 4.3.14: Eşin Fiziksel Şiddet Uygulama Sebebine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	54
Tablo 4.3.15: Kadının Fiziksel Şiddet Görmesinden Sorumlu Olan Kişiye Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	55

Tablo 4.3.16: Kadının, Eşinin Kendisine Ne Zaman Fiziksel Şiddet Uygulayacağını Tahmin Etme Durumuna Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	55
Tablo 4.3.17: Fiziksel Şiddet Gördükten Sonra Eşine Karşı Olan Davranış Biçimine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	56
Tablo 4.3.18: Kadının, Eşi Tarafından Fiziksel Şiddet Görmesini Durduramama Sebebine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması.....	56

ÖZET

**DENİZLİ İLİ KIRSALINDA BİR SAĞLIK OCAĞI BÖLGESİNDE
15-49 YAŞ EVLİ KADINLARIN, FİZİKSEL ŞİDDET GÖRME DURUMLARI
VE KADINLARIN ŞİDDETE İLİŞKİN TUTUMLARI**

Altun, Müberra
Yüksek Lisans Tezi,
Halk Sağlığı Hemşireliği ABD
Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Müyesser ERDEM

Temmuz 2006, 84 Sayfa

Bu araştırma, Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde oturan 15-49 yaş evli kadınların, eşleri tarafından fiziksel şiddet görme durumları ve aile içinde kadına uygulanan şiddete ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmış kesitsel bir çalışmadır.

Araştırmanın evrenini Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde yaşayan 15-49 yaş 409 evli kadınlar oluşturmaktadır. Evren üzerinde çalışma yapıldığı için örneklem seçimi yapılmamıştır. Evrenin tamamına ulaşılması hedeflenirken, evrenin % 87'sine ulaşılmıştır. Veriler Mart 2005-Mayıs 2005 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki form kullanılmıştır. Bunlar; araştırmacı tarafından geliştirilen kadınları ile ilgili bilgi formu, Gömbül (1998) tarafından geliştirilen hemşirelerin aile içinde kadına uygulanan şiddete ilişkin tutumu belirleyen formlardır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; kadınlar aile içinde çeşitli sebeplerle % 47.2 oranında fiziksel şiddet görmektedirler. Eğitim durumu düşük, yaşı ilerlemiş, çocuk sayısı fazla, ailesinin ekonomik durumu kötü, eşi ebeveynlerinden fiziksel şiddet görmüş, eşiyle oluşan sorunlarının eşinin istediğini yaparak çözen, şiddetle karşılaşınca karşılık verilmemesi gerektiğini düşünen kadınlar, daha fazla şiddet görmektedirler. Kadınların şiddet tutumu puan ortalaması 57.76 ± 6.95 'dir. Buna göre kadınların şiddet tutumlarının geleneksel eğilimde olduğu saptanmıştır. Kadınların tutumlarında; yaşı ilerledikçe, eşinin ve kendisinin eğitim düzeyi düştükçe, ilk evlenme yaşı azaldıkça, çocuk sayısı arttıkça, evlilik süresi uzadıkça gelenekselleşme artmaktadır. Eşi tarafından geçim sıkıntısı sebebiyle fiziksel şiddet gören, fiziksel şiddet görmesinden kendisini sorumlu tutan, fiziksel şiddet gördükten sonra hiçbir şey olmamış gibi davranan kadınların tutumlarının daha geleneksel olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak; Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde kadınlara karşı şiddet kullanımı hala çok yaygındır ve kadınların şiddete ilişkin tutumları da gelenekseldir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Aile İçi Şiddet, Kadın, Tutum.

ABSTRACT**THE CONDITIONS OF BEING EXPOSED TO PHYSICAL VIOLENCE AND
THE ATTITUDE OF THE MARRIED WOMEN, AGED 15-49, LIVING IN THE
CITY CENTRAL CLINIC QUARTER IN DENİZLİ**

Altun, Müberra

Master's Degree

Public Health Nursing

Thesis Supervisor: Assistant Prof. Dr. Müyesser Erdem

July 2006, 84 Pages

This survey is a descriptive field-work conducted to point out to the conditions of married women, aged 15-49, dwelling in Denizli City Central Clinic Quarter, Gözler, and suffering from physical violence, and their responses to violence.

The universe of the survey is made up of 409 married women living in Denizli City Central Clinic Quarter, Gözler. Due to the fact that the study is intended to be on the whole of this universe, no sample selection is done. Yet unlike our expectations to reach this universe in its entirety, only the 87 % was reached. The survey was carried out between March and May, 2005.

Two kinds of forms are used to collect data: an identification form, one to introduce women, devised by the researcher, and that which is used to determine nurse responses towards violence suffered by women in their domestic environment, developed by Gömbül (1998).

According to the results obtained from researches; domesticly women are exposed to physical violence at the rate of 47.2 % due to various reasons. Those women who have low educational profiles, are relatively old, have got more children than average, belong to families of low economic profiles, have got husbands once beaten by their parents, show willingness to solve problems with their husbands in their husbands' ways, and finally, think that such violence is not to be reacted to. Numerical average of women's responses to domestic violence is 57.76 ± 6.95 ; therefore, it can be said that their responses tend to seem traditional. Also, the levels of this traditionalism are liable to increase as the women's age range increases, as their own and their husband's educational status decreases, as their age of first marriage decreases, as the number of their children increases, and as the duration of their marriage is prolonged. It was observed, further, that the responses of the women tend to appear more traditional if they are suffering from violence due to problems of subsistence but feel responsible for being beaten and act, thereafter, as if nothing has happened.

In conclusion; use of violence against women is still very common and attitudes of women towards violence are traditional.

Key words and phrases: Violence, Domestic Violence, Women, Attitudes

1. GİRİŞ

Temel insan haklarını ve özgürlüklerini ihlal eden şiddet, dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye’de de ciddi bir sorundur. Şiddetin en yaygın karşılaşılan biçimi, aile içinde görülen şiddettir. Kişilerin beslenme ve bakım gereksinimlerini karşılayan, güven veren, beden ve akıl sağlığını koruyan ve geliştiren bir birim olması gereken aile, çoğu kez her çeşit şiddetin beslendiği ve uygulandığı tek odak olmaktadır (www.20uludağ.edu.tr 2005). Aile içi şiddet, herhangi bir birey tarafından diğer bir bireye uygulanabilmektedir. En yaygın şekli kocanın karısına ve ebeveynlerin çocuklarına yönelttiği şiddettir. Ailede kadınların yaşadığı şiddet, en yakın çevresi ile bağlarını koparması kolay olmadığı ve çoğu zaman şiddet gördüğü ev ortamına geri dönme zorunluluğu olması nedeniyle özel bir önem taşır (Muslu 2001, Taşçı 2003).

Şiddet uygulama, şiddete uğrama ve şiddete ilişkin tutumlar, toplumda şiddetin yaygınlaşması ve devam etmesinde etkilidir. Tutumlar oldukça uzun sürede gelişen, bilişsel, duygusal ve davranışsal yönleri olan yaklaşımlardır. Tutum olarak tanımladığımız eğilimler içerisinde yer alan inançlar; bilişsel, duygusal ve gözlenebilen faaliyetlerden oluşan davranışsal öğeleri kapsar (Cüceloğlu 1999).

Yapılan çalışmalar, insanların sıklıkla herhangi birinden çok, kendi evlerinde ve diğer aile üyelerinden biri tarafından saldırıya uğradığını, ihmal edildiğini, hatta öldürüldüğünü göstermektedir. Aile içi şiddete maruz kalanların büyük bir kısmının (% 91-95’i) kadınlar, çocuklar ve yaşlılar gibi içinde bulunulan gelişim dönemi yada toplumsal statü yönünden hassas ve güçsüz olduğu kabul edilen aile bireyleri olduğunu belirtilmektedir (Günay ve Ramadanoğlu 1996, Şirin 1998).

Hemşireler ve ebeler hizmet verdikleri toplumu tanıma ve aileleri kendi doğal ortamları olan evlerinde görme fırsatı olduğundan, aile içinde şiddet yaşayan bireylere yardım açısından ideal bir konuma sahiptirler. Ev ziyaretleri sırasında şiddet gören kadınların belirlenmesi, şiddete ilişkin koruyucu ve destekleyici girişimlerde

bulunulabilmesi, kendi sağlığı ve aile sağlığının korunmasında merkezi rolü dolayısıyla 15-49 yaş evli kadınlar önem taşımaktadır.

Bu araştırmada Denizli İli Merkez Güzler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde yaşayan 15-49 yaş evli kadınların fiziksel şiddet görme durumları ve kadınların şiddete ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Hipotez I: "Kadınlar, aile içinde çeşitli sebeplerle fiziksel şiddet görmektedirler."

Hipotez II: "Kadınların, aile içi şiddete yönelik tutumları gelenekseldir."

2. GENEL BİLGİLER

2.1. ŞİDDET

Günümüzde toplumsal yaşamın tüm alanlarında, bütün ırk ve kültürlerde yaygın olarak görülen şiddet, 19. Yüzyıldan itibaren incelenmeye başlanmıştır. Sözlük anlamına bakıldığında Türkçe’de şiddet; sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma, sertlik anlamına gelmektedir. Şiddet; genel anlamda insanların psikolojik veya fizyolojik düzeyde zarar görmesinden yaralanmasına ve giderek sakat kalmasına ve hatta hayatlarını kaybetmelerine neden olan bireysel ve toplu hareketlerdir. Bir başka tanım; fiziksel zarar ve ölümü kapsayacak şekilde kişiye ve başkalarına dönük tehdit veya fiziksel, sözel ve simgesel güçtür (Doğan 2000).

Şiddet toplumların en önemli sorunlarından biri olup çeşitli şekillerde ortaya çıkabilen ve çeşitli gruplara yönelik olabilen bir davranıştır. Şiddet olgusunu, kalıtsal etkenlerden içgüdülere, kişilik özelliklerinden engellenme karşısında verilen tepki biçimine toplumsal ve kültürel etkenlerden, merkezi sinir sistemindeki iletiler ve hormonlara kadar pek çok faktör etkilemektedir. Kısaca, şiddetin saldırgan dürtülerde artma ve bu dürtülerin içsel kontrolünde azalma sonucu ortaya çıktığı belirtilmektedir (Batlaş 2000, Kocabaşoğlu vd. 2000). Türü ya da nedeni ne olursa olsun, şiddetin temelinde bir güç dengesizliği yer almaktadır. Şiddet, güçlünün güçsüz üzerinde egemenlik kurma, isteklerini kabul ettirme motifi üzerine kurulu, dengeleri bozucu, yaşamı tehdit edici hatta yok edici bir davranış türü olarak, toplum sağlığını olumsuz etkilemektedir (Karataş 1995, Gömbül ve Buldukoğlu 1997).

Şiddet; yaralanma ve ölüm ile sonuçlanabilen, her sosyal, kültürel ve ekonomik düzeyde, etnik grupta, coğrafik yerleşimde ve tüm yaşlarda görülebilen bir olgudur. Şiddetin ortaya çıkmasında; toplumun şiddete hoşgörü göstermesi, çocuğun sosyal öğrenme yoluyla ailedeki şiddet davranışını rol modeli olarak şiddetin kuşaklar arası sürmesi, çocuk eğitiminde şiddetin yaygın olarak kullanılmasının kabul görmesi, şiddet içerikli filmler, video oyunları ve kitaplar, aile içi şiddetle ilgili bazı mitler, bireylerin

stresörlerle başetme, problem çözme becerisinin yetersiz olması, öfke ifadesinde şiddete alternatif geliştirememiş olma, doğru iletişim becerisi geliştirememe gibi faktörlerin etkili olduğu belirtilmektedir. Bunun yanında; hızlı kentleşme, parçalanmış aile, yoksulluk, korku, kendini güvende hissetmeme gibi durumlarda bireylerin yaşadığı stresle başedemedikleri ve şiddete yöneldikleri belirtilmektedir (Baltaş 1996, Çiçeklioğlu ve Saçaklıoğlu 1996, Dijulio 1998).

Şiddet, hedef alınan odağa göre gruplandırıldığında; kişinin kendisine yönelik (intiharlar, jiletleme, zincirle vurma vb.), kişilerarası (aile içi şiddet, gruplar arası şiddet vb.), veya organize şiddet (savaşlar, terör vb.) olarak üç farklı boyutta görülmektedir (Özaydın vd. 1998, WHO 2001).

2.2.Aile İçi Şiddet

Kişilerarası şiddet çeşidi olan aile içi şiddet; aile bireylerinden en az birisinin aynı ailedeki diğer bir üyeye karşı fiziksel, duygusal, psikolojik, ekonomik ve seksüel güç kullanılması sonucu yaşamını, fiziksel ya da psikolojik bütünlüğünü veya bağımsızlığını tehlikeye sokan, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutta zarar veren eylemlerin ortaya çıktığı bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir tanımlama da; bireylerin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenilmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol açan fiziki veya herhangi bir şekildeki hareket, davranış veya muamele olarak tanımlanmaktadır (Dijulio 1998, Başbakanlık 2000, ICN 2001, Draucker 2002).

Aile içi şiddet her ülkede, her ırkta, bütün dini ve etnik gruplarda yaygın olarak görülebilen evrensel bir sorundur (Eryılmaz 2001). Aile içi şiddetin yaygınlığı, 1970'li yıllarda tanımlanmış ve daha sonraki yıllarda giderek önem kazanmıştır. Aile içi şiddet kavramı ailenin sakin, şiddetsiz ve güvenilir bir yer olduğu inancını sarsmıştır. Yapılan çalışmalar, insanların sıklıkla herhangi birinden çok, kendi evlerinde ve diğer aile üyelerinden biri tarafından saldırıya uğradığını, ihmal edildiğini, hatta öldürüldüğünü göstermektedir. Şiddet uygulayan kişi, baskı kurmanın işe yaradığını ve bu yaklaşımın ilişkiyi kontrol ettiğini ve güç dengesizliğini pekiştirdiğini öğrenir (Chez 1994, Çiçeklioğlu vd.1994, Goss ve De Joseph 1997).

Aile içi şiddet, fiziksel, duygusal, psikolojik, cinsel ya da ekonomik olabilmekte ve ailenin tüm bireylerine yönelik gerçekleşebilmektedir (Demir 1997, Gömbül 1998, Allender ve Spradley 2001). Ancak araştırmalar, aile içi şiddete maruz kalanların büyük bir kısmının (% 91-95'i) kadınlar, çocuklar ve yaşlılar gibi içinde bulunulan gelişim dönemi ya da toplumsal statü yönünden hassas ve güçsüz olduğu kabul edilen aile bireyleri olduğunu belirtmektedir. Genellikle, aile içinde şiddet uygulayanların çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır (Günay ve Ramadanoğlu 1996, Şirin 1998).

Aile içinde güçlünün zayıf olana fiziksel ya da psikolojik anlamda baskı kurmaya çalışması ile aile içi şiddet ortaya çıkmaktadır. Erkek egemen evlilikler aile içi şiddete daha açık olmakta, eşitlikçi evliliklerde ise şiddete daha az rastlanmaktadır (Günay ve Ramadanoğlu 1996, Şirin 1998, Aksoy vd 2005).

Aile içi şiddeti etkilediği düşünülen faktörler;

- Kişilerin özgeçmişlerinde daha önceden yaşanmış şiddet olgusunun bulunması,
- Eşler arasındaki ideolojik, ırk ve din farklılığı,
- Bir eşin diğerinden, özellikle de kadının mesleğinin daha iyi ve gelirin daha fazla olması,
- Alkol ve/veya madde bağımlılığı bulunması, tanımlanmış kişilik bozuklukları ya da psikiyatrik hastalığın bulunması,
- Evlilik hakkında geleneksel yaklaşımların benimsenmesi,
- Çevresel etkenler (işsizlik, sosyal izolasyon vb.) olarak ifade edilebilir (Mor Çatı Kolektifi 1997, Aksoy vd 2005).

Aile içi şiddet sosyolojik açıdan ele alındığında ailenin bazı yapısal özellikleri çatışma ve şiddete zemin oluşturmaktadır. Stratus'a göre;

- Aile üyeleri birlikte çok zaman geçirirler, aile içi ilişkilerin yoğunluğu şiddet olasılığını artırır,
- Ailenin işlevleri kapsamlıdır, çatışma yaratabilecek meseleler çoktur,
- Bir aileye mensup olmak, kişiye diğer üyelerin davranışlarına karışma hakkı verir,
- Ailede cinsiyet eşitsizliği vardır, bu da çatışma ve şiddet kaynağıdır,
- Şiddet evde daha sık görülür, çünkü mağdurlar evde her zaman elde edilebilir ve aciz durumdadırlar,
- Aile yaşam sürecinde (hastalık, gebelik, doğum, ölüm, yaşlılık vb.) değişik boyutlarda gerginlikler, kararsızlıklar ve dengesizliklerin yaşanmasına sebep olur,

- Ailenin toplumun diğer kısımlarından, özellikle sosyal kontrol ve rekabet mekanizmalarından soyutlanmış olması gibi bazı özellikler ailede şiddete zemin hazırlayan faktörler arasında sayılabilir (İçli vd. 1995, Yurdakul 1996).

2.3.Kadına Yönelik Şiddet

Kadına karşı şiddet ya da toplumsal cinsiyete dayalı şiddet bir sağlık, hukuk, eğitim, gelişim ve her şeyin üstünde bir insan hakları sorunudur. Bu aynı zamanda, dünyanın en yaygın, ama en az tanımlanan, gizlenen ve gözden uzakta tutulan evrensel problemidir. Kadına karşı şiddet kadının enerjisini tüketen, fiziksel sağlığını tehlikeye atan ve özsaygısını kemiren bir sağlık problemidir (www.psikoloji.gen.tr 2005).

Ailede kadına yönelik saldırganlığın tarihi, insanlıkla yaşıttır. Bu konudaki en eski bulgu, Virjinya Tıp Fakültesinde yapılan bir çalışmada ortaya konulmaktadır. Bu çalışmada 2000-3000 yıllık kadın mumyalarda ölüme neden olan kafa kırıklarının % 30-50, erkek mumyalarda ise % 9-20 arasındadır. Bunların barış zamanında kişiler arası şiddetle meydana geldiği iddia edilmektedir (Dikstein 1988).

Kadına yönelik şiddet problemi bilimsel ortamlarda ancak 1970'lerde gündeme gelmiştir. Konunun bu zamana kadar ilgi çekmemesi, problemin yaygınlığının ortaya konulamamasına, eşler arasındaki şiddetin olağan kabul edilmesine ve sorunun inkar edilmesine, bu dönemde gündeme gelmesi de Vietnam Savaşı'ndan sonra şiddete toplumsal bir tepki gösterilmesine, kadın hareketinin güçlenmesine bağlanmaktadır (Gelles 1985).

Kadına yönelik şiddet; kadınlara fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar verebilecek, acı çekmelerine neden olabilecek davranışlar, bu davranışlara ilişkin tehditler ve kadının özgürlüğünün zorla kısıtlanmasına yönelik davranışlardır. Aile ve toplumda kadına yönelik şiddetin amacı, kadının davranışlarını, korkuya dayalı olarak kontrol etmektir (Başbakanlık 1998, Beşer 2000).

Birleşmiş Milletler Kadın Statüsü Komisyonu'nun tanımında (1998); "cinsiyete dayalı ve kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik herhangi bir zarar ve üzüntü sonucunu

doğuran veya bu sonucu doğurmaya yönelik özel yaşamda veya kamu yaşamında gerçekleşebilen bu türlü davranış, tehdit, baskı veya özgürlüğün keyfi biçimde engellenmesidir'' şeklinde tanımlanmaktadır (Başbakanlık 1998, Güneş vd. 2000). Bu tanım; ailede veya genel toplumda oluşan; dayak, çocukların cinsel istismarı, drahoma/başlık parası ile ilişkili şiddet, ırza geçme, genel mutilasyon ve kadına zararlı olan diğer geleneksel uygulamalar, kız bebeklerin öldürülmesi, dulların kurban yada sürgün edilmesi, kadına zina nedeniyle ceza verilmesi, eş yakma, gebe kadına yönelik şiddet, eş-dışı şiddet ve sömürü ile ilişkili şiddet, işyeri, eğitim kurumları ve diğer yerlerde karşılaşılan cinsel taciz, fahişeliğe zorlama, devlet tarafından işlenen veya göz yumulan şiddeti içeren fiziksel cinsel ve psikolojik tüm şiddet biçimlerini kapsar (Özaydın vd. 1998, Yardım 2001).

2.4.Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri

Genel olarak erkekler kadına karşı şiddeti, onların üzerinde güç oluşturma anlamında kullanmaktadır. Erkeklerin çoğu, bu biçimde öfke ve sinirlilik göstermeye hakları olduğunu düşünmektedir. Erkeklerin kadınlara karşı şiddet uygulama nedenleri çok çeşitli ve karmaşıktır. Bu nedenleri biyolojik nedenler, psikolojik nedenler ve sosyal nedenler olarak toparlamak mümkündür (Şirin 1998).

Biyolojik nedenler; şizofreni, paranoid şizofreni gibi bazı akıl hastalıkları ile antisosyal kişilik bozukluğu gibi bazı ruhsal bozukluklar sayılabilir. Saldırgan yani şiddeti uygulayan aile bireylerinin büyük oranlarda erkek oluşu ve bu saldırgan davranışların ilerleyen yaşla birlikte azalmaya başlaması, (testesteron, norepinefrin, L-Dopa gibi kimyasal maddelerin de azalmasıyla) erkeklik hormonlarının şiddet davranışında etkili olduğunu düşündürmektedir. Hezeyanlar, hallüsinasyonlar (gerçekte var olmayan şeyleri görme, duyma veya kokusunu alma), gerçeklikten uzaklaşma, duygusal cevapların kaybı, sosyal ilişkilerin bozulması gibi belirtilerle ortaya çıkan şizofreni ve bunun özel bir çeşidi olan şüphe, kıskançlık, kendini beğenmişlik gibi duyguların ön plana çıktığı paranoid şizofreni diye adlandırılan akıl hastalıkları da biyolojik nedenler arasındadır. Sorumsuz, tepkici ve düşüncesiz hareket etme, vicdansızca ve suç niteliğinde davranışlar gösterme ve bunlardan hoşlanma biçimindeki tutumların görüldüğü antisosyal kişilik bozuklukları da şiddetin biyolojik

nedenlerindedir (Baltaş 1996, Rynerson 1997, Başbakanlık1998, www.20uludağ.edu.tr 2005).

Psikolojik nedenler; şiddet uygulayan çoğu eş, aile birliğinin ilk dönemlerinde bunu uygulamaz. Ne zaman arada derin ruhsal bağlar kurulmaya başlar, işte o zaman şiddet eğilimleri kendini gösterir. İlk şiddet atağı, şiddete uğrayan eş için bir sürpriz olur ve hiç bir şekilde şiddet eğilimi olarak yorumlanmaz. Eşine karşı duygularında önemli bir değişiklik olmaz. Ancak şiddetin boyutu ilerlediğinde, şiddete uğrayan eşin duygusal bağı giderek zayıflar, fakat eşini terk etmesi durumunda daha büyük bir şiddet atağı ile karşılaşma korkusu artar. Buna sosyal kurumlardan destek alamama endişesi de eklenince, şiddete maruz kalan eş, yıkıcı bir evlilik tuzağı içinde kendisini hapsedilmiş bulur (Rynerson 1997, Beşer 2000, Eryılmaz 2001, www.20uludağ.edu.tr 2005).

Erkekler için eşlerini dövmenin kazançları; duygusal baskıları ortadan kaldırmak, hayal kırıklıkları için bir çıkış yolu bulmak ve kendi isteklerinin gerçekleşmesini garanti altına almaktır. Kadınlar gerek fiziksel, gerekse ekonomik açıdan yetersiz olduklarından buna karşı koyamazlar, toplum bu olguya aile içi özel mesele gözüyle bakar ve koruyucu toplumsal örgütlerin çabası sınırlıdır. Şiddeti uygulayan kişinin karşılaşabileceği en ciddi maliyet, eşin boşanma yoluyla kaybedilmesidir ki, bu da çoğu kez, şiddet uygulanmasının arttırılması yolu ile kontrol altına alınır (Rynerson 1997, Beşer 2000, Eryılmaz 2001, www.20uludağ.edu.tr 2005).

Sosyal nedenler; şiddet uygulama, öğrenilebilen bir davranıştır. En önemli öğrenme kaynağı ise, şiddeti uygulayan kişinin kendi ailesidir. Çocukluk ve gençlik dönemlerinde, aile içi şiddetin uygulandığı bir ortamda yetişenlerin, şiddet gösterme eğilimine sahip oldukları gösterilmiştir. Ayrıca şiddetin, toplum tarafından paylaşılan bir değer yargısı olarak kabul edilmesi ve kuşaktan kuşağa aktarılarak bazı kültürlerce desteklenmesi de sosyal bir neden olarak kabul edilmektedir (Rynerson 1997, Dijulio 1998).

Kocanın fiziksel şiddet uygulaması, tarih boyunca geçerli olan toplumsal kurallar, medeni olduğu iddia edilen yasalarda bile desteklenmekte ve yasal olarak kabul eden yerler bulunmaktadır. Bunun en iyi örneği, 1970'lere kadar geçerli olan Pennsylvania eyalet kanunlarında, kocaların, eşlerine saat 22.00'den sonra ve pazar günleri şiddet

uygulamasının yasaklamasıdır (Dikstein 1988). Aynı zamanda kadınlar sosyalleşme süreciyle birlikte geleneksel kadın rolünü benimseyerek pasif, bağımlı ve çaresiz olmayı öğrenirler. Şiddetle karşılaştıklarında kaçma ve baş etme becerileri yoktur. Kadının bağımlılık ve çaresizlik gibi özellikleri erkeğin şiddetine katkıda bulunur (Yurdakul 1996).

Toplumların sahip oldukları iletişim becerilerinin yetersizliği, duygu ve düşüncelerin kışkırtıcı biçimlerde ifade edilmesi alışkanlığı, bilinçsizce yapılan suçlamalar, hatalı namus ve ahlak anlayışları da şiddetin sosyal nedenleri arasında sayılabilir. Yoksulluk, hayat karşısında şansız olmak, beklentilerin ve kazanılmış niteliklerin yoksunluğu gibi sosyo-ekonomik baskı unsurları da şiddet uygulamasına neden olabilir. Kaynakların sınırlı olması ve stresli yaşam şiddet için potansiyel nedenlerdir. Erkeğin işsiz olması veya part-time çalışması, son dönemde işsiz kalması, eğitim seviyesinin düşük olması şiddet ihtimalini artırmaktadır. Alkol ve madde bağımlılığı olan kişiler ise gerek bu sosyal faktörlerin gerekse kullandıkları bağımlılık yaratan maddelerin neden olduğu ruhsal etkiler sonucunda şiddet uygulamaya daha çok yatkındırlar. Şiddet uygulayanların yarısından çoğu veya en azından çeyreğinin şiddet uyguladıkları anda içkili olduğu bulunmuştur (Eryılmaz 2001, Rynerson 1997, Fishwick 1998, Demir 1999, Kalyoncu 2004). Aynı zamanda; Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunun 1995'te yaptığı Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları konulu araştırmasında şiddetin, üst gelir gruplarında alkol kullanma nedeniyle görülmekte olduğu, ayrıca kadınların eşlerinin içki alışkanlığını erkeklerden çok daha büyük bir önemle şiddet sebebi olarak gördükleri belirlenmiştir (Başbakanlık 2000). Kadının toplumun genel ahlak ve namus anlayışına aykırı hareketlerde bulunması, toplumda erkeğin egemen konumda olması, fiziksel olarak erkeğin kadından daha güçlü olması, kadınlardan her koşulda hizmet beklenmesi, erkeğin koyduğu kurallardan birine uyulmaması ve kıskançlık gibi nedenler aile içi şiddete yol açan nedenlerdir (Karanisoğlu ve Oskay 1995, Philips 1998, Bunch 1999).

2.5.Kadına Yönelik Şiddet Çeşitleri

Kadına yönelik şiddetle ilgili araştırmalar, şiddetin en çok evlilikte meydana geldiğini ve eş tarafından kadına uygulandığını göstermektedir. Erkek, kadından bir şey elde etmek, kendisine itaat etmesini sağlamak veya davranışlarını kontrol altında tutmak

amacıyla farklı şiddet davranışları sergileyebilir. Bu şiddet davranışları; fiziksel, cinsel, psikolojik, duygusal ve ekonomik olabilmektedir (Moreno 1999, McAllister 2000, WHO 2001).

Ekonomik şiddet; ekonomik kaynakların ve paranın, kadının üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır. Ailenin tüm gelirini kontrol altına almak, kadının iş veya meslek sahibi olmasını engellemek, çalışıyor ise işten ayrılmaya zorlamak, kadının maaşına gelirine veya mal varlıklarına el koymak, çok kısıtlı harçlık verip bununla yapılması mümkün olmayan şeyleri talep etmek ve gerçekleşmediğinde kavga etmek, kadından aldığı parayı içkiye ve kumara yatırmak vb. ekonomik şiddet kapsamı içindedir (Cassidy 1999, Demir 1999).

Psikolojik şiddet; korku yaratmak ya da yaratmaya çalışmak, tehdit etmek (kendine, kadına ya da başkalarına fiziksel zarar vermekle tehdit etmek) şantaj yapmak, taciz etmek, kadını aile, okul yada işyerinden izole etmek yada etmeye çalışmak, eve hapsedmek, kadının evcil hayvanlarına ve eşyalarına kötü davranmak gibi eylemlerdir (Dijulio 1998, Eryılmaz 2001).

Duygusal şiddet; duyguların ve duygusal ihtiyaçların, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde kötüye kullanılmasıdır. Alay etmek, hakaret etmek, küfür etmek, lakap takmak, ismini çağırırken aşağılayıcı davranmak, kadına hizmetçi imiş gibi davranmayı içerir (Dijulio 1998, Cassidy 1999, Demir 1999).

Cinsel şiddet; cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Kadını istek dışında sık sık seksüel ilişkiye ve uygunsuz ilişkiye zorlamak ve vahşice davranmak, evlilik içi tecavüz, cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak gibi eylemleri içerir (Rynerson 1997, Cassidy 1999, Demir 1999).

Fiziksel şiddet; aile içi şiddetin en sık olarak uygulanan biçimidir. Fiziksel incinme ve hastalığa neden olmak ya da bunların olmasına çalışmak veya kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır (Mor Çatı 1996, Gömbül 1998, Uysal 1999). Sıkıca tutmak, itmek, ısırarak, tokat atmak, yumruklamak, tekmelemek, kolunu bükme, saçını çekmek, boğmaya çalışmak, bir şeyle vurmak, bıçak ya da silah kullanmak, yüze kezzap dökmek, hasta yaralı veya hamile iken gerekli

yardımı esirgemek, sağlıklılığı için gereken kaynaklara ulaşmasını engellemek (ilaç, tıbbi bakım, tekerlekli sandalye, yiyecek, içecek, uyku, hijyenik maddelerden yoksun bırakmak), alkol ya da madde (ilaç, uyuşturucu vb.) kullanmaya zorlamak fiziksel şiddet kapsamına girmektedir (Dijulio 1998, Cassidy 1999, Demir 1999, Muslu 2001, Eryılmaz 2001).

Şiddet uygulayan erkekler genellikle kendi bedenlerini ve fiziksel güçlerini kullanma ya da kemer, sopa gibi aletlerle dayak atmaktadırlar. Şiddete uğrayan her iki kadından biri bir araç kullanılarak dövülmektedir. Erkekler yinelenen dayaklarda genellikle alıştikları araçları (demir, odun, çekiç, zincir, elektrik kablosu vb.) kullanırlar (Başbakanlık 2000, Mor Çatı 1996).

Kadınlar yukarıdaki şiddet çeşitlerinden biri veya birkaçına değişik zamanlarda uğramış olabilirler. T.C. Devlet Bakanlığı verilerine göre; ülkemizde daha çok fiziksel şiddet görülmekte ve çoğunlukla hiçbir nesne kullanılmadan (% 46) şiddet uygulanmaktadır. Herhangi bir alet kullanıldığında ise bunun % 22'si kesici aletlerle ve % 13'ü sopa ve benzeri aletlerle olmaktadır (T.C. Devlet Bakanlığı 1998).

2.6.Şiddet Uygulayan Erkeğin Özellikleri

Kadına yönelik şiddeti uygulayan erkeklerde; çocukluğunda aile içi şiddete tanık olma, kendisinin de şiddete maruz kalması, ilgisiz büyüme, özgüven azlığı, engellenmeye karşı tolerans azlığı bulunabilir (Rynerson 1997, Dijulio 1998). Bu erkekler kişilik özelliği olarak; patolojik düzeyde kıskanç, güvensiz, aşırı sahiplenici, saygısız, sinirli ve kindar, duygusuz ve acımasız kişilerin şiddet uygulama ihtimalleri yüksektir. Aynı zamanda bu kişilerin, erkeklik rolüne ilişkin yetersizlik, duyguları vardır. Kadın erkek ilişkilerinde geleneksel cinsiyet hiyerarşisine inanan, davranışları için sürekli başkalarını suçlayan, bağımlı davranışlarının olumsuz sonuçlarını düşünmeyen kişilik yapısına sahip oldukları belirtilmektedir. Sıklıkla kendilerini överler ve eleştirilme eşiği düşük, dürtü kontrolü zayıf olup, olaylara karşı aşırı tepki gösterir. Bu karakter özellikleri, toplumsallaşma süreci ile kazanılan imtiyazlı erkeklik rollerinin kapalı aile ortamında pekişmesi ile şekillenmekte ve bu aşamadan sonra kişisel farklılıklar şiddetin düzeyini ve biçimini belirlemektedir (Mor Çatı 1996, Başbakanlık

1998, Dijulio 1998, Eryılmaz 2001). Şiddet uygulayanların bazıları ise antisosyal, sosyopatik ve borderline kişilik özelliği taşır ve kontrol aracı olarak korkuyu kullanmaya eğilimlidirler (Dijulio 1998, Eryılmaz 2001).

Ailede kadına karşı şiddet gebelik döneminde yeni başlayabilir veya mevcut şiddet gebelikte artabilir. Bunun birkaç nedeni olabilir; gebeliğin biyopsikolojik stresleri, eşlerin sorunlarıyla başa çıkabilmelerini güçleştirir. Doğmamış çocuğa karşı kıskançlık veya fikir karmaşası, kadının ilgisinin bebeğe yönelmesi, büyüyen ekonomik baskılar, kadının artan destek isteği veya azalan seksüel isteği de şiddet nedeni olarak belirtilmektedir. Bazı erkekler fiziksel şiddetin gebelik üzerindeki etkisini bilmeyebilirler, ancak bazı erkekler ise bilerek istenmeyen gebeliği sonlandırmak için şiddete başvurabilirler. Gebelikte uygulanan şiddette vücudun hedef organları sıklıkla baş, göğüsler, karın ve genital organlardır (Parker vd.1993, Reel 1997, Rynerson 1997, Cassidy 1999, Frost 1999).

2.7.Şiddetin Kadın ve Çocuk Üzerindeki Etkileri

Aile içi şiddet kadını hem bedensel hem de ruhsal yönden etkileyen bir sorundur. Fiziksel şiddete uğrayan kadınlarda; baş-boyun, gövde, göğüsler, karın, genital organlarda travma izleri, periorbital bölge ve yüz, dudak ve burunda ekimoz, burun kanaması, burun kırığı, diş ve çene kırığı, kulak zarı yırtılması, kafa travması ve iç organ zedelenmeleri, ekstremitelerdeki çıkıklar veya kırıklar, şiddet sırasında kullanılan araçların bıraktığı izler (ip, sopa vb.) ve tüm vücutta darp izleri görülebilir (Mor Çatı 1996, Cassidy 1999, Demir 1999, Eryılmaz 2001). Ayrıca şiddet, kadının üreme sağlığını; planlanmamış gebelikler, kronik pelvik ağrı ve ağrılı cinsel birleşmeyi içeren jinekolojik sorunların artması, AIDS de dahil cinsel yolla bulaşan hastalıkların geçişi, cinsel risk alma davranışının artması vb. şekilde etkileyebilir (Yardım 2001).

Gebelikte şiddete maruz kalan kadınlarda anksiyete, depresyon ve intihar girişimi sık görülür. Şiddete uğrayan gebelerde bu durumla başa çıkmak için sigara, alkol ve madde kullanımı siktir, prenatal bakıma geç gitme ve yeterli prenatal bakım almama., yetersiz beslenme, uyku yoksunluğu sık görülür. Ayrıca gebelikte az kilo alma, enfeksiyon ve anemi gibi maternal komplikasyonların yanısıra, düşük doğum ağırlıklı bebek riski

fazladır. Bu nedenlerle dövülen gebeler yüksek riskli gebelik tehdidi altındadır. Fiziksel ve seksüel saldırılar; birinci ve ikinci trimester kanamaları, spontan düşük, preterm doğum ve ölü doğum oranını artırır (Rynerson 1997, Curry 1998, Frost 1999, Renker 1999).

Fiziksel şiddet gören kadınlarda, bütün bu fiziksel yaralanmaların yanı sıra, psikosomatik rahatsızlıklar; kronik baş ağrısı, hipertansiyon, irritabilite, dışkılama bozukluğu, solunum sıkıntısı, çarpıntı, uykusuzluk, sindirim ve üreme sistemiyle ilgili rahatsızlıklar da görülmektedir (McFarland ve Thomas 1991, Gömbül 1998).

Aile içi şiddet sonrasında kadında psikolojik olarak; duygusal dengesizlik, korku ve depresyon, nedensiz ağrı, ümitsizlik ve çaresizlik, ürkeklik, sessizlik, çekingenlik, uykusuzluk, bitkinlik, halsizlik, unutkanlık, öfke patlamaları, aşırı yorgunluk, utanma ve sosyal izolasyon, kendini suçlama, yalnızlık hissi, patolojik ümit (şiddetin bir gün biteceğine dair), düşük özgüven, değersizlik ve yetersizlik duygusu, insanlara güvensizlik, yakın ilişkilerde zorluk sık görülür. Bir araştırmada; aile içinde şiddet gören kadınların, kendilerine yönelttikleri değersizlik, kötü olduklarını düşünme ve öfke duyguları içinde kendilerine zarar verici davranışlarda bulunabilecekleri belirtilmektedir. Kadınların gerçekleştirdiği intihar vakalarının % 80'inde neden, aile içi şiddettir (Mor Çatı 1996, Dijulio 1998, Frost 1999, Eryılmaz 2001, Muslu 2001).

Ayrıca aile içi çatışmaların, hastalık belirtilerinin ortaya çıkmasını hızlandırdığı, bugün kesin olarak kabul edilmektedir (Batlaş ve Batlaş 1999). Şiddete uğrayan kadının, durumunu kontrol edememesi ve şiddet ortamından uzaklaşmaması çaresizliğin bir göstergesidir. Kadının çaresizlik yaşaması, mevcut koşulları değiştirmede güçsüzlük ve yetersizliğe neden olmaktadır (Mor Çatı 1996, Yurdakul 1996, Muslu 2001). Şiddete uğrayan kadınlar sıklıkla panik haldedirler ve her an kötü bir şey olacak beklentisi vardır. Bu nedenle uyuyamaz ve rahatlayamazlar, uykuya daldıklarında şiddet kabusları ile uyanırlar. Bu kronik stres ve anksiyete bazı somatik rahatsızlıklara da yol açar (Rynerson 1997, Dijulio 1998, Frost 1999).

Aile içi şiddette uğrayan ya da şiddeti gözlemleyen çocukların sağlıkları kötüleşmekte, daha çok sağlık sorunu yaşamakta ve davranış bozuklukları göstermektedirler. Yapılan çalışmalar; annelerine karşı şiddet uygulanmasına tanık olan

çocukların bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimlerinin yaşlılarına göre daha yavaş olduğu, ileriki yaşlarda fiziksel ve ruhsal sağlık sorunları yaşadıklarını göstermektedir (T.C Hükümeti UNICEF İşbirliği 1996, Muslu 2001). Şiddet annelere büyük zarar verirken, çocuklara iki ayrı şekilde zarar verir; bir yandan kendisinin, bir yandan da çok ihtiyaç duyduğu annenin incinmesi, yaralanması. Anneye yönelik şiddet çocuğu doğrudan etkiler. Kadının güçsüzlüğü, çaresizliği ve zarar görmesi çocuğu da tehdit eder. Fiziksel veya seksüel olarak eşi tarafından istismara uğrayan kadınların çocuklarının, beş yaş altında ölüm riskinin diğer çocuklardan, altı kez daha fazla olduğu gösterilmiştir. İstismara uğrayan kadınların çocuklarında beslenme yetersizliği gelişmesi, çocukluk aşularının yapılmaması, ishal olduklarında rehidratasyon tedavisi olmaması olasılığı çok fazladır (www.saglik.gov.tr 2005).

Kadına ve çocuğa yönelik şiddet, yıkıcı davranışlar zincirini bir sonraki nesile taşır. Gelişmekte olan çocuk, saldırganlık ve yıkıcılığı bir rol model olarak alır. Kadının şiddet gördüğü evde yetişen çocukların % 30'unun istismara uğramış olduğu ve şiddeti bir sorun çözme aracı olarak ailede öğrendikleri belirtilmektedir. Şiddeti nesilden nesile geçiren zincir, ancak çocukluğun erken dönemindeki müdahaleler ile kırılabilir (İl ve Arıkan 1995, T.C. Hükümeti UNICEF İşbirliği 1996).

Aile içi şiddet ve çocuk istismarının, bu şiddeti veya istismarı uygulayan kişiler, üzerinde de etkileri olur. Bu etkiler daha çok ruhsal ve sosyal etkiler olarak karşımıza çıkar. Karısına şiddet uygulayan bir erkek veya çocuğunu döven bir anne-baba, yaptığı bu işten utanır, kendi kendini suçlar, duygularını ve davranışlarını kontrol edemediği için cezalandırmaya çalışır, pişmanlık duyar, özgüvenini yitirebilir. Bu gibi kişiler pişmanlıklarını dile getirip, af dileseler de bir zaman sonra bütün bunları unutup, yeniden aynı eylemi gerçekleştirirler. O nedenle bu kişilerin mutlaka bir psikolojik tedaviye ve desteğe ihtiyaçları vardır (www.20uludağ.edu.tr 2005).

2.8.Kadınların Şiddete Katlanma Nedenleri

Kadınların şiddete katlanma nedenlerine bakıldığında; aile içi fiziksel şiddet sık sık tekrarlama riski olan bir davranış kalıbıdır. Bir kez fiziksel şiddete uğrayan bir kadının bu davranışla tekrar karşılaşma olasılığı oldukça yüksektir. Kadın bu gerçeği bilse bile, bu koşullarda yaşamaya devam edebilir. Kadının böyle bir kısır döngü içinde

yaşamısına neden olan faktörler çok çeşitli ve karmaşıktır. Kadının şiddet gördüğü ortamda yaşama nedenlerinden bazıları şunlardır;

- Kadının şiddeti sorun olarak algılamaması,
- Dini inançlar,
- Toplumun şiddete yaklaşımı,
- Kurumların kadına karşı yanlı davranışları,
- Sosyal hizmet kaynaklarının yetersizliği,
- Ekonomik bağımlılık,
- Kişilik özellikleridir (Günay ve Ramadanoğlu 1996, Mor Çatı Kolektifi 1997, Aktaş Mavili 1997, Gömbül 1998, Muslu 2001).

Aynı zamanda; yapılacak bir şey olmadığını düşünme, kimsenin kendisine yardım edemeyeceğine inanma, şiddetin tüm evliliklerde olduğunu ve daha sonradan biteceğini düşünme, yalnız kalamama, işinin olmaması ve eğitim seviyesinin düşük olması, kendilerine yapıldığına karşı ceza verme korkusu, çocuklar için endişelenme, duygusal bağımlılık, aile ve arkadaşların desteğinin bulunmaması, dul kadınlara toplumun önyargılı davranması gibi nedenler sayılabilir (Rynerson 1997, Demir 1999, Beşer 2000).

Bazıları ise erkeklerin kendilerini sevdikleri için şiddet uyguladıklarını düşünürler. Ancak çoğu kadın korktuğu için şiddete katlanır. Şiddete uğrayanların çocuk sahibi olması durumunda; babanın çocuk üzerindeki hakları ve çocuğun babasına bağımlılığı nedeni ile ayrılmak güç olmakta ve şiddet devam etmektedir. Şiddete uğrayan kadının eşinden ayrılmak istemesi veya ayrılma girişiminde bulunması şiddet riskini ve ölüm tehdidini artırır (Rynerson 1997, Demir 1999).

Wodarski'ye göre saldırgan davranışa maruz kalan kadınların kişilik özellikleri incelendiğinde;

- Duygusal açıdan katı bir aile ortamında, pasif olmaya yöneltildiği,
- Sosyal açıdan oldukça yalnız ve şiddetin bütün evliliklerde olduğuna inandığını,
- Kendisine yöneltilen saldırgan davranışlardan kendisini sorumlu tuttuğunu (böylece şiddet gören kişi, saldırgan davranışlarda bulunan kişiye ait sorumluluğu da üstlenmiş olmaktadır),

- Saldırgan bireye itaat etmesinin, saldırgan davranışların sürdürülme olasılığını artırdığını,
- Saldırgan davranışta bulunan kişinin bir gün değişeceğini ümit ettiğinden itaatkar davrandığını,
- Aile ve ev yaşamında algıladığı cinsiyet rolünün geleneksel olduğunu,
- Oldukça ciddi psikolojik ve fizyolojik sorunları olmasına rağmen yaşadığı öfkeyi ve şiddeti inkar etme eğilimi taşıdığını belirtmektedir (İçli vd.1995).

2.9.Şiddet Döngüsü

Kadınların neden şiddetin var olduğu bir ortamdan uzaklaşmadığının araştırılması sonucu, şiddet döngüsü olarak adlandırılan bir teorinin varlığı ortaya konmuştur. Bu teoriye göre; şiddet rastgele ve sürekli olmayıp, tekrarlayan döngüler şeklinde ortaya çıkar ve üç fazı vardır (Allender ve Spradley 2001, ICN 2001, Taşçı 2003).

Birinci faz gerginlik aşamasıdır. Bu fazda erkek herhangi bir sebepten gerginleşir ve hoşnutsuzluğunu belirtir. Neden çoğu kez soğuk bir yemek, bulunamayan bir çorap ya da çocukların yaramazlığıdır. Daha önceden şiddet yaşamış olan kadın bu tehlikeyi sezer ve ortamın gerginliğini gidermeye, erkeği yatıştırmaya çalışır. Bu taktik bir süre işe yarar ve kadının “onun şiddet içeren davranışlarını kontrol edebilirim” yanlış inancını da destekler. Bir süre sonra kadın tam tersine eşini yatıştırmaktan vazgeçer, öfkesini kontrol etmeye çalışmaz. Erkek bu değişikliği hisseder ve şiddet davranışı ortaya çıkana kadar kızgınlığını devam ettirir. Bu dönem birkaç hafta, birkaç yıl sürebilir (Allender ve Spradley 2001, ICN 2001, Taşçı 2003).

Akut eylem aşaması olan ikinci fazda gerginliğin kontrol edilememesi ve artması ile zarar verme davranışı ortaya çıkar. Kontrol edilemeyen bir öfkeyle saldırı eylemi oluşur. Bu dönemde erkek kadına bir ders vermeyi amaçlar. Kadın başlangıçta karşılık verir, fakat bir süre sonra şiddeti durdurmanın en iyi yolunun edilgen kalmak olduğunu öğrenir. Bu faz birkaç saat ile birkaç gün sürebilir. Hafif ya da ciddi incinmeler bu evrede meydana gelir. Şiddet sonrası kadında hakim olan duygu şok, inanamama ve inkardır (Eryılmaz 2001, Muslu 2001, Taşçı 2003).

Üçüncü faz “balayı aşaması” (ılımlı dönem) olarak da adlandırılır. Genellikle erkek özür diler, hoşça gidecek davranışlarla, ricalarla kadının gönlünü almaya çalışır. Her defasında böyle bir olayın bir daha hiç tekrarlanmayacağı hakkında sözler verir, hastaneye götürür yada hediyeler alır. Bu dönem kadının hem fiziksel hem de duygusal olarak zayıf olduğu, ilgi ve şefkate gereksinim duyduğu bir dönemdir. Eşinin bu dönemdeki yalın ilgisi herşeyin düzeleceğine inanmasını sağlar, hatta şiddeti kendi yetersizliklerinin bir sonucu olarak görür. Eşinin kendisini incitmesine izin verdiği için kendini suçlar ve şiddetin sorumluluğunu üstlenir. Böylece “kurban” olma süreci tamamlanır. Bu evrede kadın şiddetin kaçınılmaz bir şekilde tekrarlanacağı gerçeğini inkar eder ve ilişkisini devam ettirmeye karar verir. Bu dönemde gerekli girişimlerde bulunulmazsa bir süre sonra gerginlik tekrar artmakta ve şiddet döngüsü birinci aşamaya geçiş yaşamaktadır. Zamanla balayı evresi kısalıp yok olurken, gerginlik ve şiddet evreleri yoğun bir şekilde sıklaşarak uzamakta ve kısır döngü devam etmektedir (Allender ve Spradley 2001, ICN 2001, Taşçı 2003).

2.10.Dünya’da Ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu

Kadına yönelik şiddet; coğrafi sınır, ekonomik gelişmişlik, öğrenim düzeyine bakılmaksızın her toplumda son derece yaygın olarak görülmektedir (WHO 2001). Bütün dünyada yapılan araştırmalarda, kadınların % 10’u ile % 50’si hayatlarının herhangi bir evresinde bir erkek partner tarafından kendilerine vurulduğunu ya da başka şekilde fiziksel olarak zarar verildiğini belirtmiştir (Yardım 2001).

Uluslararası Af Örgütü'nün hazırladığı raporda dünyada her üç kadından birinin (yaklaşık bir milyar kadının), dövüldüğü, seks yapmaya zorlandığı veya taciz ve şiddetin bir başka şeklini yaşamak zorunda bırakıldığı belirtilmiştir. Aynı zamanda bu şiddeti yaratanların da genellikle kadının yakınındaki erkekler ya da aile bireyleri olduğu kaydedildi (www.turkiyeonline.com 2005).

Her yıl yaşları 5 ile 15 arasında değişen 2 milyona yakın kız çocuğunun fahişeliğe zonlandığı ve kadınların fuhuşa zorlanmasıyla ortaya çıkan ticaretin boyutunun yılda 7 milyar dolara kadar yükseldiği kaydedilen raporda, dünyanın en ileri ülkesi sayılan

ABD'de bile her 15 saniyede bir kadının eşi ya da sevgilisi tarafından dövüldüğü, hergün bu dövülen kadınlardan dördünün yaşamını yitirdiği, her yıl 2-4 milyon kadının fiziksel şiddete uğradığı, her 90 saniyede bir kadının tecavüze uğradığı bildirilmektedir (Dijulio 1998, WHO 2001, www.turkiyeonline.com 2005). Aynı zamanda; Zambiya'da her hafta 5 kadının eşi, sevgilisi ya da aile bireyleri tarafından öldürüldüğü, dünya genelinde her beş kadından birinin yaşamında tecavüze uğradığı ya da sekse zorlandığı vurgulanmıştır (www.turkiyeonline.com 2005).

Fransa'da şiddet kurbanlarının % 95'i kadın ve bunların % 55'i eşlerinden şiddet görmektedir. İngiltere'de her 7 kadından biri eşi tarafından tecavüze uğramaktadır. Japonya'da yapılan bir araştırmada kadınların % 67'sinin fiziksel, psikolojik ve veya seksüel şiddete uğradığı bulunmuştur. Diğer bazı ülkelerdeki şiddet oranları incelendiğinde; Kanada'da % 29, İngiltere'de % 25, Nikaragua'da % 52, Hindistan'da % 18-45, ve Meksika'da % 16, Kenya'da % 42, olarak rapor edilmiştir (Bureau of Justice Statistics Special Report 2000, WHO 2001).

Kadına yönelik şiddet Türkiye'de de aile içinde oldukça yaygın olan bir halk sağlığı sorunudur. Ancak geleneksel aile yapısında bu sorunun gizli kalması gerektiği düşünüldüğünden yapılan çalışmalarda sorun var olanın oldukça altında saptanabilmekte, hatta şiddetin bir terbiye biçimi olduğu ve bu yüzden doğal bir davranış gibi algılandığı görülmektedir. Çünkü örf ve adetler düzeyinde “evde erkeğin sözü geçmeli” inancından yola çıkılarak şiddet meşrulaştırılmakta ve devamı sağlanmaktadır. Ülkemizde kadınlar şiddete uğradıklarını ifade etmek istememelerine karşın erkeler bunu doğal bir davranış hatta hak olarak algılamakta ve daha kolay ifade etmektedir (Tekeli 1993, Aktaş Mavili 1997, Kurçer vd 1999, Navaro 2000).

Mor Çatı'nın 1990 ile 1996 yılları arasında 1.259 kadın arasında yürüttüğü bir araştırma, kadınların yüzde 88,2'sinin bir şiddet ortamında yaşadığını ve yüzde 68'inin kocaları tarafından dövüldüğünü göstermiştir. Güneydoğu bölgesinde 599 kadın üzerinde yapılan bir araştırma, yüzde 51'inin evlilik içi tecavüze ve yüzde 57'sinin de fiziksel şiddete maruz kaldığını bulmuştur (Mor Çatı Kolektifi 1997, İlkcaracan 2003).

Şiddeti durdurmak için şiddet uygulayan eşten ayrılmanın her zaman çözüm olmadığı görülmektedir. Ayrılmaya karar veren ya da ayrılan kadınların çoğunun

tekrarlayan şiddete, tehditlere maruz kaldıkları, hatta bazı olgularda öldükleri görülmektedir. Arıkan'ın (1992)' Yoksulluk, Evlilikte Geçimsizlik, ve Boşanma ' konulu araştırmasında kadınlar tarafından en fazla belirtilen geçimsizlik nedeni, % 53.4 oranında kocanın karısını dövmesinin olduğu belirtilmektedir. Konya 'da 1994 yılında yapılan bir araştırmada, boşanmada kadının fiziksel saldırıya uğrama oranı % 33.09 olarak bulunmuştur. Ailede kadına karşı şiddet ve kadının suçluluğu araştırmasında hapisanedeki kadınların % 63.9'u eşlerinin kendilerine karşı kaba kuvvet uyguladığını ifade etmişlerdir (Arıkan 1992, Böke 1994, İçli vd.1995).

Görüldüğü gibi şiddet, dünyada ve ülkemizde oldukça yaygın olarak yaşanmasına rağmen doğrudan dile getirilememektedir. Gerçekte aile içi şiddetin büyüklüğü istatistiklerle gösterilenden çok daha yüksektir. Aile içi şiddete ilişkin veriler buzdağına benzetilmekte, bilinen verilerden daha fazlası gizli kalmaktadır. Şiddete uğrayan kadın genellikle oluşan travmalar veya diğer sağlık sorunları nedeniyle bir sağlık kuruluşuna başvurmaktadır. Kadınların sağlık kuruluşuna başvurularında şiddeti dile getirmemeleri, yorgunluk, baş ağrısı, göğüs ağrısı, sindirim sistemi bozuklukları, nefes darlığı ve pelvik ağrı gibi somatizasyon belirtilerinden yakınmaları, sağlık personeli ise bu belirtileri genellikle şiddetle ilişkilendirmemesi, şiddetin gözden kaçmasına ve sessiz kalınmasına neden olmaktadır (Rynerson 1997, Stewart ve Robinson 1998, Frost 1999, Başbakanlık 2000, Tel 2002).

2.11.Hemşirelik Yaklaşımı ve Şiddet

Hemşirelik yalnızca hastalıklardan yakınan kişilere bakım sağlamayı değil, aynı zamanda sağlıklı yaşam koşullarını kazandıracak yararlı girişimleri de içermektedir. Aile içi şiddeti tanımada, doğum ve kadın sağlığı hemşireleri, acil bakım hemşireleri ve halk sağlığı hemşireleri mağdurlara en yakın olan, şiddet döngüsünün tanımlanmasında, buna müdahale etmekte kadınlara yardım edebilecek yeterli bakım sağlayabilecek pozisyondadırlar (Johnstone vd.1997, Rynerson 1997, Shea vd.1997, Frost 1999).

Hemşireler; bütüncül bakım ve savunuculuk rollerine odaklandıklarında, şiddet döngüsünü tanımlayarak, duruma müdahale edebilir. Bu hemşirelik yaklaşımı sayesinde, kadının daha fazla zarar görmesi en aza indirilebilir ve hatta önlenebilir. Kadına yönelik şiddetin karmaşıklığı ve kurumların geleneksel yaklaşımları gibi

nedenler, hemşirelerin bu sorunu etkin biçimde ele almalarını engellemektedir (McFarland ve Thomas 1991, Handerson ve Ericksen 1994, Cookfair 1996).

Hemşirelerin aile içi şiddette en önemli görevleri; şiddetin belirtilerini bilerek tanımlanmasını sağlamak, son dönemdeki ve geçmişteki şiddetin etkisini ortadan kaldırmak ve gelecekteki şiddetin önlenmesi için girişimlerde bulunmaktır (Rynerson 1997, Fishwick 1998). Halk sağlığı hemşireleri ve ebeler, ev ziyaretleri sırasında kadına yönelik şiddetin varlığını fark edebilirler. Hizmet verdikleri toplumu tanıma ve aileleri kendi ortamları olan evlerinde görme fırsatları olduğundan, aile içi şiddeti yaşayan bireylere ve dolayısıyla kadına yardım açısından ideal bir konumda bulunmaktadır. Halk sağlığı hemşireleri, eğitimciler, araştırmacılar birlikte çalışarak ailesel şiddetin prevalansını belirlemeli ve durdurulmasına ilişkin çözümler üretmelidir (İl ve Arıkan 1995, Heise vd.1999).

Sağlık bakım merkezlerine gelen ve ev ziyaretlerinde karşılaşılan tüm kadınlar aile içi şiddet ve potansiyel şiddet açısından değerlendirilmelidir. Şiddet gören kadına yardım etmede öncelikle; dikkatli şekilde veri toplandıktan sonra, kadının alacağı kararları iyice düşünmesi ve bütün seçenekleri göz önünde bulundurarak aldığı karardan emin olmasına yardımcı olunmalıdır. Onun adına karar vermemeli ve kararlarını etkilemeye çalışmamalıdır. Şiddete uğrayan kadına eşinden ayrılmasını önermek çoğu kez kadının yardım arayışlarını sonlandırmaktadır. Çünkü evden ayrılmak önemli bir karardır ve tekrar geri döndüğünde şiddetin eskiye oranla daha da artması söz konusudur. Kadının ekonomik olarak eşine bağımlı olması, kendini güçsüz hissetmesi ayrılmayı zorlaştırmaktadır (Arıkan 1992, Mor Çatı 1996). Eğer kadın şiddet bulunan ortamda kalmaya devam edecekse şiddetten korunmak üzere, onunla birlikte bir kaçış planı hazırlanmalıdır. Bu plan, kadının yardım isteyebileceği kuruluşların telefon numaraları ve adreslerinin yazılı olduğu bir kart hazırlamasını (sığınma evi, savcılık, polis, akraba vb.), kendisinin ve çocuklarının nüfus cüzdanları, evlilik cüzdanı, banka hesapları, evin, varsa arabanın yedek anahtarları, gerekli giyim eşyalarını içeren bir çantanın hazır bulundurulmasını içerebilir. Hazırlanan bu çantanın evin dışında bir yerde (komşu, arkadaş, akraba vb.) saklanması uygun olabilir (Heise vd. 1999, Nauman vd. 1999, Walton-Moss ve Campbell 2002).

Kadının şiddet ortamına geri dönebileceği de göz ardı edilmemesi gereken bir noktadır. Hatta bu geri dönüşlerin sayısı birden fazla olabilir. Ayrıldığı halde yeniden şiddet gördüğü ortama geri dönen kadının, verdiği karara saygı duyulması ve tekrar gereksinimi olduğunda yardım için hazır olunduğunun güvencesi verilmelidir (Newman 1993). Acil servise başvuran her kadın rutin olarak ailesel şiddet yönünden değerlendirilebilir. Ayrıca çocukta bir istismar hikayesi varsa annede olma ihtimali belirgin olarak artmaktadır. Hemşireler ve diğer sağlık çalışanları tarafından başvuran kadınların yaşamlarında şiddetin görünümüne yönelik belirtiler araştırılmalıdır (Roberts vd.1993, Çiçeklioğlu ve Saçaklıoğlu 1996) .

Acil servislerde kuşku edilen hastaya rahatsız edici olmayan soruları empatik bir yaklaşımla sorulabilir. Bu sorular; “pek çok hasta bana yakını olan bir kişi tarafından incitildiğini ve yaralandığını söylüyor. Bu size de olmuş olabilir mi? Sizi dövüyorlar mı?” şeklinde olabilir. Öykü alırken açık uçlu sorular sormak, bilgiye ulaşmada yararlıdır. Alınan öykünün kayda geçirilmesi önemlidir. Sağlık kuruluşlarında şiddet gören kadınlar tedavi edilirken, güvenlik önlemleri sağlanmalıdır. Örneğin, hastanın kendi adı yerine takma adı kullanılabilir. Doğum öncesi bakım sırasında da kadının şiddet belirtileri yönünden izlenmesi önem taşımaktadır (King ve Ryan 1996, Merrel 2001).

Yapılan araştırmalarda, sağlık çalışanlarının genellikle fiziksel yaralanmalara odaklandıkları görülmektedir. Bu tür bir yaklaşım şiddet konusunda eğitim almama ve nasıl müdahale edeceğini bilmemenin yanı sıra, ülkelerin sağlık modellerinin tedavi etmeye yönelik olması, içinde yaşadıkları kültürün şiddeti destekleyen inanışlara sahip olması, şiddeti daha çok ailenin iç sorunu olarak görmeleri etkili olmaktadır (Mandt 1993, Newman 1993, Shea vd.1997, Moore vd. 1998). Şiddet gören kadının en çok ihtiyaç duyduğu yardımlardan birisi duygusal destektir. Bu amaçla iyi bir iletişim kurmak için öncelikle kadının kendisini rahat ifade edebileceği bir iletişim ortamı hazırlanmalıdır. Kadının bir birey olarak şiddet içeren davranışları hak etmediği ve şiddetin yanlış bir davranış biçimi olduğunu bilmesi gerekir. İletişim, kadının yaşadığı izolasyon duygusunu azaltacağı için önemlidir (McFarland ve Thomas 1991, Newman 1993, Langford 1996).

Hemşirelik girişimleri kadının kendini güçlü, değerli, güvende hissetmesine ve yaşamı üzerindeki kontrol duygusunu kazanmasına yardım edici olmalıdır. Bu nedenle hemşire şiddete uğrayan kadınla olan iletişimde, hangi davranışların yardım edici hangilerinin ise kadını yardım aramaktan vazgeçirici olduğunu bilmelidir. Gömbül'ün (1998) araştırmasında Limandri tarafından tanımlanan, şiddete uğrayan kadının yardım almasını destekleyici ya da baskılayıcı girişimler şu şekilde belirtilmiştir (Gömbül 1998).

Destekleyici Girişimler;

- Kadına şiddetin olup olmadığını sormak,
- Şiddet olarak belirtilen davranışların neler olduğunu tanımlamak,
- Şiddetin önemini kabul etmek,
- Kadına inandığını açıklamak,
- Kocaya şiddeti durdurmasını söylemek,
- Kadına olabildiğince seçme yetkisini kullanmada yardım etmek,
- Kadına ne yapacağını söylemekten kaçınmak,
- Kadına güçlü yönlerini tanımasında yardım etmek,
- Yardım alabileceği toplumsal kaynakları açıklamak,
- Aktif dinleme ve empati yapmak,
- Kadınlıkla güvende hissettiği bir ortamda yüzyüze görüşmek,
- Kadının mahremiyetini korumak,
- Kadına tıbbi ve yasal haklarını açıklamak,
- Kadının verdiği bilgilerin ve kayıtların gizliliğini ve güvenilirliğini sağlamak (Tel 2002, Taşçı 2003).

Baskılayıcı Girişimler;

- Kadınlıkla birlikte kızgınlık göstermek,
- Şiddet nedeniyle kadını suçlamak,
- Kocasından ayrılana kadar yardım etmeyi reddetmek,
- Şiddeti uygulayanla kadını aynı kefeye koymak,
- Kadına güvenmemek, inanmamak,
- Şiddeti açıklamasına izin vermemek,
- Kocasından ayrılmasını önermek,
- Kadına ne yapabileceğini sormadan, ne yapacağını söylemek ve öğüt vermek,

- Kadını eleştirmek, yargılamak,
- Sorulara cevap vermesi için zorlamak (Tel 2002, Taşçı 2003).

Temel sağlık hizmetleri doğrultusunda şiddete yönelik olarak hemşireler, sağlık hizmetinin verildiği birincil, ikincil, üçüncül koruma düzeylerinde rol alabilirler (King ve Ryan 1996, Çiçeklioğlu ve Saçaklıoğlu 1996, Porter 1999, Dijulio 1998, ICN 2001, Merrel 2001).

Birincil Koruma: Birincil korumada aile içi şiddetin oluşmasını engellemek için önlemler alınır. Bu amaca ulaşmak için öncelikle risk grupları belirlenmeli, sağlık eğitimleri verilmeli ve krizi önlemek için destekleyici hizmetler düzenlenmelidir (Hyman vd. 2000). Aile içi şiddet için birincil koruma stratejileri;

- Risk faktörlerini belirleme; Ailede kadına yönelik şiddet riskini artıran kalabalık aile, ataerkil aile, genç yaşta evlilik, çocuklukta şiddete tanık olma yada şiddete uğrama, işsizlik gibi durumlar her aile için saptanmalıdır (Başbakanlık 2000). Bunun için ailelerin şu anki durumu ve geçmiş yaşantılarının belirlenmesi ve sürekli izlenmesi gereklidir. Risk oluşmadan ailenin desteklenmesi, toplumun var olan kaynaklarına yönlendirilmesi önemlidir (Gömbül 1998, Taşçı 2003). Özellikle bu evrede halk sağlığı alanında çalışan hemşirelere önemli sorumluluklar düşmektedir.
- Eğitim: Şiddet kavramı, şiddet döngüsü, şiddetin nedenleri, şiddete ilişkin inanışlar, toplumsal kaynaklar (acil telefon numaraları, sığınma evi vb.) gibi bilgileri içermelidir (King ve Ryan 1996, Hyman vd. 2000).
- Bireyin yaşadığı gerginlikleri azaltması, sosyal destek, yaşam stresörleri ile daha etkin başetme becerilerini geliştirmesi (problem çözme, atılğan davranma), benlik saygısını artırma gibi girişimler birincil koruma kapsamında yer alabilir (Çiçeklioğlu ve Saçaklıoğlu 1996, King ve Ryan 1996, Dijulio 1998, Merrel 2001). Kadının toplumsal statüsünün yükseltilmesi, şiddetin kuşaklar arası geçişinin engellenmesi, şiddetin durdurulması olabilir. Şiddeti önlemek için geleneksel tutumların değiştirilmesi, cinsiyete bağlı ayrımcılığın ortadan kaldırılması, kadının eğitim düzeyinin yükseltilmesi, eşit iş olanakların sağlanması ve kendine yeten bireyler haline getirilmesi önemlidir. Aile içinde şiddete tanık olan yada şiddet

gören çocuklar, yaşamlarında sorun çözme yöntemi olarak şiddeti öğrenip kanıksadıklarından ve yaşamlarına da taşıdıklarından şiddetin kuşaklar arası geçişi mümkün olmaktadır. Bu nedenle aile içi şiddetin yaşanmaması önemlidir (Çiftçi 1992, Başbakanlık Gecekonduarda Geleneksel Dayanışmanın Çağdaş Organizasyonlara Dönüşümü 1993, Handerson ve Ericksen 1994, Uluslar Arası Nüfus ve Kalkınma Konferansı 1994, Gökdoğan 1996, Mor Çatı 1997, Gömbül 1998).

İkincil Koruma: İkincil koruma şiddetin ortaya çıkardığı yetersizlikleri veya uzun süreli etkilerini azaltmak için şiddetin belirti ve bulgularını saptayarak erken tanısını ve durdurmayı amaçlar (Dijulio 1998, ICN 2001). İkincil koruma stratejileri;

- Şiddetin olduğu aileler, risk altındaki birey-bireyleri ve şiddet kullanımı saptamak,
- Şiddet yönünden bir bulgu saptandığında derhal müdahale etmek,
- Şiddet sonucu ortaya çıkan yaralanmaların bakımını sağlamak,
- Bakımı sürdürmek için toplumdaki hizmet birimleriyle işbirliği yapmaktır (King ve Ryan 1996, Dijulio 1998, Merrel 2001).

Üçüncül Koruma: Birey ve aileye danışmanlık yaparak iyileşme, şiddetin tekrar etmesini önleme ve hem kadının hem de eşinin rehabilitasyonunu içerir. Rehabilitasyon kadın için zor ve uzun bir süreyi kapsayabilir. Hatta bir çok kadın bu dönemde yeniden şiddet ortamına dönebilir. Şiddet mağduruna grup desteği sağlanır. Bireyin şiddet kullanmadan kendini ifade etmesi, problem çözme becerilerini kullanması desteklenir (Parker ve Campbell 1991, Dijulio 1998, ICN 2001).

Ayrıca tüm sağlık personelinin eğitiminde, kadına yönelik şiddetle ilgili konular müfredat programına alınmalıdır. Bu şekilde yetişen sağlık personeli, şiddet gören kadının belirlenmesinde ve toplumun duyarlılığının artırılmasında, pasif olmaktan çıkıp aktif hale gelerek önemli bir role sahip olacaktır. Özellikle acil servislerde ve halk sağlığı alanında çalışan hemşirelerin hizmeti içi eğitim programlarıyla desteklenmeleri gerekmektedir (Mandt 1993, Handerson ve Ericksen 1994, Woodtli ve Breslin 1996, Gadomski 2001). Bir araştırmada; hemşirelerin şiddetin doğası ve kadının üzerindeki etkilerine ilişkin bilgi düzeyi arttıkça, şiddet gören kadına yönelik destekleyici tutum ve yaklaşımlarının arttığı belirtilmiştir (Gömbül ve Buldukoğlu 1997).

Şiddetin önlenmesinde; sağlık çalışanları, yasa uygulayıcıları, polisler, din adamları, öğretmenler, medya ve gönüllü kuruluşların işbirliği içinde çalışmaları gereklidir. Kadın şiddetine karşı tanımlanan sosyal normlar yaratmak için çalışılmalı, bu konuda profesyonellerin eğitilmesi önemlidir. Aynı zamanda kadının desteklenmesinde geleneksel tutumların değiştirilmesi, cinsiyet ayrımcılığının kaldırılması ve kadının toplumsal statüsünün artırılması gerekmektedir (Fishwick 1998, Başbakanlık 2000).

2.12.Tutum

Tutumlar psikolojik bir düşünsel oluşum içinde, toplumsal değer, norm ve ilişkilerin etkisiyle oluşurlar. Sosyal psikolojide önemli yeri olan “tutum”un farklı yönlerini vurgulayan birkaç tanımı vardır. Daniel Katz 2002’de tutumu; “bireyin sahip olduğu değerler dizgesine bağlı olarak bir simgeyi, bir nesneyi, bir kişiyi ya da dünyayı iyi yada kötü, yararlı yada zararlı yönleriyle algıladığı bir ön düşünce biçimi olarak tanımlar. Thustone (2002) tarafından yapılan tanımında ise tutum; psikolojik bir nesneye yönelen olumlu yada olumsuz bir yoğunluk sıralaması ve derecelendirmesidir. McClelland (2002) tutumu; bireyin şimdiki davranışlarını belirleyen geçmiş deneyimlerinin bir özeti olarak görür (İsen ve Batmaz 2002, Taşçı 2003).

Bilişsel, güdüsel ve davranışsal bir dizge olarak tutum, bireyin dünya hakkındaki sürekli yada geçici varsayımlarını, diğer insanlardan beklentilerini, kendine benzer insanlarla değişik olanlar arasındaki farklılıklarını, değer ve bakış açılarını, neyin doğru, neyin yanlış olduğuna ve neye yaklaşması, neden kaçınılması gerektiğine ilişkin duygu ve inançları içerir. Bireyin bazı tutumları benlik bilinci kavramı içine neleri soktuğunu, neleri dışarıda bıraktığını, bazıları ise nelerden (aile, aile dışı gruplar, okul, din, ideoloji gibi) etkilendiğini gösterir (İsen ve Batmaz 2002).

Her davranışın tutumsal bir içeriğe sahip olduğu söylenemez. Tutumların temel ortak özelliği, belirli örgütlenmiş düşünce yapılarını içermesidir. Tutumları diğer sıradan düşünce yapılarından ve bunların oluşturduğu davranışlardan ayırt etmek için şu özellikleri dikkate alınmalıdır;

- Tutumlar doğuştan değil, öğrenme sürecinde toplumsallaşma aracılığıyla kültürel olarak sonradan kazanılır.
- Tutumlar geçici düşünsel durumlar değildir, bir kez ortaya çıktıktan sonra az ya da çok belirli bir süre devam ederler. Bunun nedeni tutumların aşama aşama gelişerek ve biçimlenerek oluşmasıdır.
- Tutumlar birey ile nesnelere arasındaki ilişkilere bir kararlılık ve düzenlilik kazandırır. Tutumlar öğrenme süreci içinde biçimlenip oluştuklarından insan nesne ilişkisinin yanı sıra, insanın çevresini algılamasına, yargılamasına ve kullanmasına yönelik ilişkileri de düzenler.
- İnsan-nesne ilişkisinde, özellikle tutumlar aracılığıyla belirtilen bir etkilenme-güdülenme (yanlılık) süreci ortaya çıkmaktadır. Bir insan herhangi bir tutumu biçimlendirdiğinde artık söz konusu nesneye yansız bir gözle bakamaz; ya bu nesneye karşı, ya da ondan yana olacaktır.
- Tutumların oluşması ve biçimlenmesi için birbiriyle karşılaştırılabilir bir çok ögenin bir arada olması zorunludur. Bir nesneye karşı olumlu ya da olumsuz bir eğilimin baş göstermesi, ancak o nesnenin diğer nesnelere karşılaştırılmasından sonra mümkün olabilir.
- Genel olarak kişisel tutumların oluşumuyla ilgili ilkeler, toplumsal tutumların oluşmasına da uygulanabilir. Kişisel olduğu sanılan bir çok değişken (erkeklik, saldırganlık, utangaçlık gibi) gerçekte bazı toplumsal normların kişideki yansımalarıdır (Atkinson 1996, Usal ve Kuşvulan 1999, İsen ve Batmaz 2002, Taşçı 2003).

2.13.Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Toplumsal Tutum

Kadına yönelik şiddet, diğer şiddet ve zorbalık biçimleriyle iç içe geçerek her toplumsal evrede kendini yeniden üretmektedir. Erkek egemen olan toplumsal, ekonomik ve siyasi yapılar, şiddeti beslemekte ve kadınların şiddetten çıkış yollarını kapatmaktadır. Dolayısıyla aile içi şiddeti üreten dinamikler, yalnızca aile içindekilerden değil; toplumsal, hukuksal, ekonomik, geleneksel, siyasal ve eğitim yapısı içinde, kadını ayırımcılığa uğratan ve onu erkeğe bağımlı kılan düzenlerden kaynaklanmaktadır. Kadına yönelik şiddet herhangi bir fiziksel yada biyolojik özelliklerinden kaynaklanmayıp, doğrudan kadını ikincilleştiren, baskı altına alan ve

nesneleştiren erkek egemenliğinin bir sonucudur (Rittersberger-Tılıç 1997, Markowitz ve Felson 1998, Markowitz 2001, www.kesk.org.tr 2005).

Toplum düzeyinde kadına karşı şiddet, cinsiyet rollerinin katı bir şekilde tanımlandığı ve bunun için baskının yapıldığı ve erkekliğin sertlik, erkeklik gururu ya da egemen olma ile bağdaştırıldığı yerlerde daha yaygın biçimde yaşanmaktadır. Erkeğin yasalardan ve toplumun ataerkil geleneklerinden kaynaklanan kadına göre üstün konumu; kadının erkeğe hizmet etmesinin ve erkeğin aile içindeki kararlarda kadından daha fazla söz sahibi olmasının doğal görülmesi de şiddeti besleyen diğer unsurlardır (www.psikoloji.gen.tr 2005).

Kadına karşı şiddetin kültürel dayanakları ise; var olan cinsiyetçi düzenin doğal olarak algılanması, kadının nesnelleşmesi, şiddete boyun eğmenin, fiziksel güç ve zor kullanımının hoşgörüsü ile karşılanması olarak sıralanabilir (Rittersberger-Tılıç 1997). Türkiye’de tüm toplumsal kesimlerde, cinsler arası eşitlik bilinci yerine, hiyerarşiye dayanan bir ‘tamamlayıcılık’ anlayışı baskındır. Bu anlayış, özellikle aile içinde karı-koca ve erkek çocuk-kız çocuk arasında, erkeğin hiyerarşik üstünlüğüne dayanan geleneksel rolleri olumlayan sonuçlar üretmektedir. Çekirdek aile tipinin çoğunlukta olduğu büyük ve gelişmiş kentlerde, geleneksel rol ve hiyerarşik anlayışlar bir ölçüde yumuşamış olsa da; ataerkil düşünce ve alışkanlıklara yönelik ciddi bir sorgulama geleneği yoktur. Muhafazakarlık, dindarlık ya da kalıplaşmış kadın-erkek rolleri aracılığıyla ataerkil sistem güçlendirilmekte ve her fırsatta yeniden üretilmektedir (www.ucansupurge.org 2005).

Kadının “boyun eğen”, erkeğin de “boyun eğdiren” rolü, cinsiyet rollerinin sosyalleşme sürecinde bireylere aktarılıp, kültürel norm ve değerlerle de güçlendirilip, meşrulaştırılmaktadır. Aile içinde annenin babaya oranla ikincil statüsü, onun emirlerine itaat etme ve saygı gösterme yükümlülüğü, hizmet sorumluluğu, çocuklar için kadınlık ve erkeklik rollerini modellemede önemli ataerkil kodları oluşturmaktadır. Bu kodlarla yetişen çocukların, sosyo-kültürel ve ekonomik statüleri yüksek olsa da, “fedakar ve çilekeş kadın-güçlü ve baskın erkek” prototiplerini benimsemeye yatkın oldukları görülmektedir. Bu yatkınlık, eş seçiminden meslek seçimine kadar her konuda belirleyici olmakta, kadının ikincil statüsüne ilişkin kalıp yargılar olumlu yasal

düzenlemelere karşı sürmektedir (Rittersberger-Tılıç 1997, www.ucansupurge.org 2005).

Aile kurumunun dokunulmazlığı, kadınların daha iyi bir hayat sürmesine engel olan ayrımcı davranışların meşrulaşmasına ve adetler şeklinde gelenekselleşmesine ortam hazırlamaktadır. Kadın ve aile ile ilişkili konularda gelenekçiliğe aşırı vurgu yapılarak, özel alanda dindarlık ve muhafazakarlık sürdürülmekte ve kadınlar tarafından da taşınmaktadır (www.ucansupurge.org 2005).

Ülkemizde toplumsal yapımızdan kaynaklanan, kadınlarla ilgili bazı beklentiler de somutlaştırılmıştır. “ Kadın kocasının çırağı, anasının sarığıdır”, “Suç, öldürmede değil, ölümdedir”, “Kadının karnından sıpayı, sırtından sopayı eksik etmeyeceksin” gibi sözlerde görüldüğü üzere kültürel ve toplumsal yapımız şiddeti desteklemektedir. Geleneksel kadınlık rolü beklentileri de kadının adeta kurban pozisyonunda kalmasını teşvik etmektedir. “Analık ve eşlik birinci görevindir”, “Kol kırılır, yen içinde kalır”, “Sen kadınsın alttan al”, “ Kan kussan da kızılık şerbeti içtim diyeceksin “gibi sözler bu durumu açıkça ortaya koymaktadır (Demir 2000, Özkan ve Demir 2002, Taşçı 2003).

Kadına yönelik şiddetin engellenmesine ilişkin tutumun değiştirilebilmesi için, kitle iletişim araçları (gazete, radyo ve televizyon paralelinde VCD, DVD, sinema ve internet gibi) ile şiddetin çoğu kez toplumsal cinsiyete bağlı olarak ele alınması ve şiddetin benimsenmesi, pekiştirilmesi rolü değiştirilmelidir. Toplumsal kadın-erkek eşitliği kavramının ana plan ve programlara yerleştirilmesi, kadının ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarının değiştirilmesi ve ön yargılar ve geleneksel uygulamaların ortadan kaldırılması çalışmalarının, güçlendirilerek sürdürülmesinin gerekliliği ortaya konulmuştur (www.ucansupurge.org 2005).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Tipi

Bu araştırma, Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde oturan 15-49 yaş evli kadınların eşleri tarafından fiziksel şiddet görme durumları ve aile içinde kadına uygulanan şiddete ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmış kesitsel bir çalışmadır.

3.2.Araştırmanın Yeri

Araştırma Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde yapılmıştır. Gözler; Ege Bölgesi'nde Denizli İli'ne 49 km. uzaklıkta bulunan, kuzeyinde Uzunpınar Kasabası, güneyinde Güney İlçesi, Doğuda Dağmarmara Köyü, Batısında Cindere Köyü bulunan ve bağlı bulunan köylerle birlikte nüfusu 3574 olan bir beldemizdir. Halk tarımla uğraşmakta, çoğunlukla kekik ve tütün yetiştirilmektedir. Sosyokültürel yaşantısı son derece sınırlıdır. Altyapı olarak kasabanın belli bir kesiminde kanalizasyon olup çoğunluğu foseptiktir.

Gözler Merkez Sağlık Ocağı Bölgesi'nde görev yapan bir hekim, iki ebe ve bir de memur bulunmaktadır. Sağlık Ocağı'na bağlı bir tane de sağlık evi bulunmaktadır. Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde ebe başına düşen nüfus ortalama Merkez I No'lu mahallede 1362, Merkez II No'lu mahallede 1388'dir. Cindere Sağlık Evi Bölgesi'nde ise ebenin ortalama nüfusu 824 kişidir (T.C. Denizli Valiliği 2004). Sağlık Ocağında poliklinik, bağışıklama, enjeksiyon, pansuman ve aile planlaması hizmetleri verilmektedir. Ayrıca kan grubu, kan şekeri, idrar tahlili gibi temel laboratuvar işlemleri de yapılmaktadır. Sağlık Ocağında çalışan ebeler ev ziyaretlerinde 15-49 yaş grubu kadın izlemi, 0-6 yaş grubu çocuk izlemi, gebe ve loğusa izlemi yapmaktadırlar.

3.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde yaşayan 15-49 yaş evli kadınlar oluşturmuştur. 2004 verilerine göre Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde yaşayan 15-49 yaş grubu 409 evli kadın bulunmaktadır. Evren üzerinde çalışma yapıldığı için örneklem seçimi yapılmamıştır. Yapılan ev ziyaretleri ve sağlık ocağı gözlemleri ile; araştırma bölgesinin sosyokültürel yaşamı son derece sınırlı olduğu, ekonominin tarım ve hayvancılığa dayandığı ve bölgenin göç almadığı görülmüştür. Bölgedeki kadınlar, genellikle tarım işçisi olarak çalışmakta, eğitim ve kültürel gelişim olanaklarından yoksun yaşamaktadır. Aile içi şiddetin durumunu belirleme ve kadının sağlık hizmetlerinden yararlanmasını sağlama amacıyla, araştırma bu sağlık ocağı bölgesinde uygulanmıştır.

Denizli İli Sağlık Müdürlüğü verilerine göre Sağlık Ocağı Bölgesi'nde 409 tane 15-49 yaş evli kadın yaşıyor görülürken, 394 adet evli kadına fiilen ulaşılabilmektedir. Evrenin tamamına ulaşılması hedeflenirken (394 kadın), ancak 343 kadına (evrenin % 87'si) ulaşılmıştır. Araştırma için ulaşılamayan 66 kadının, 15'ine Sağlık Ocağı Kayıtları'nın eksikliğinden, 23'üne ankete katılmayı kabul etmediği için, 28'ine ise evine iki kez gidildiği halde başka ilçelere çalışmaya gitmesi nedeniyle ulaşılamamıştır.

3.4. Veri Toplama Yöntemi

3.4.1. Veri Toplama Formlarının Düzenlenmesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki form kullanılmıştır. Bunlar; araştırmacı tarafından geliştirilen kadınlar ile ilgili bilgi formu, Gömbül (1998) tarafından geliştirilen hemşirelerin aile içinde kadına uygulanan şiddete ilişkin tutumu belirleyen formlardır.

Kadınlar İle İlgili Bilgi Formu: Bu formda; iki grup soru bulunmaktadır. Bunlardan ilki; kadınların sosyo-demografik özellikleri (yaş, eğitim durumu, mesleği), kadınların eşlerinin sosyo-demografik özellikleri (yaş, eğitim durumu, mesleği, sosyal güvence, vb.), evlilik süresi, çocuk sahibi olma durumu, evliliğini değerlendirmesi, sosyal

güvence, ekonomik durumunu tanımlamasıdır. İkinci grup sorular ise; çocukluğunda anne babası tarafından fiziksel şiddet görme durumu, çocuklarına karşı şiddet uygulama durumu, eşleriyle olan ilişkilerinde şiddet yaşama durumu, şiddet yaşama nedenleri, şiddet yaşama sıklığı, fiziksel şiddet görmesi halinde yardım alma, çocuğun aile içi şiddete tanık olması durumu gibi sorulardır (Ek 1).

Kadınların, Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları: Gömbül (1998) tarafından geliştirilen formun bu bölümünde, kocanın karısına uyguladığı şiddete ilişkin 19 tutum ifadesi yer almaktadır. Bu bölümde yer alan ifadeler kadına yönelik fiziksel, duygusal, psikolojik, cinsel, ekonomik şiddeti ve şiddete ilişkin mitleri içermektedir (Ek 2).

Ekonomik şiddete ilişkin 7 soru (9, 14, 15, 16, 17, 18, 19. ifadeler), duygusal, psikolojik, cinsel şiddete ilişkin 6 soru (7, 8, 10, 11, 12, 13. ifadeler), meşrulaştırıcı mitlere ilişkin 3 soru (1, 2, 3. ifadeler), neden açıklayıcı mitlere ilişkin 3 soru (4, 5, 6. ifadeler) olmak üzere genel şiddet tutumuna ilişkin toplam 19 soru bulunmaktadır.

Kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ölçeği; kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, tamamen katılıyorum, şeklinde 1'den 5'e doğru seçeneklendirilmiş Likert tipi bir ölçme aracıdır.

Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirliği

Gömbül'ün yaptığı analizlerde anket formunun geçerlilik düzeyinin yüksek olduğu (Cronbach alfa= 0.8233) bulunmuştur (Gömbül 1998). Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı Cronbach alfa=0.7853, $p < 0.001$ olarak belirlenmiştir.

Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum Ölçeğinin Değerlendirilmesi

Ekonomik şiddete ilişkin sorulardan (9, 14, 15, 16, 17, 18, 19. ifadeler) alınabilecek puan; min.7, max.35, duygusal, psikolojik, cinsel şiddete ilişkin (7, 8, 10, 11, 12, 13. ifadeler); min.6, max.30, meşrulaştırıcı mitlere ilişkin (1, 2, 3. ifadeler); min.3, max 15, neden açıklayıcı mitlere ilişkin (4, 5, 6. ifadeler) min.3, max.15, genel şiddet tutumuna

ilişkin; min19, max. 95, toplam puan alınabilmektedir. Anket formunda bu bölümden elde edilebilecek puan ortalaması ise 57'dir.

Ölçekteki her bir ifadeden katılımcılar; kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4), tamamen katılıyorum (5), şeklinde puan almışlardır. 19 sorunun 6 'sı (7, 8, 10, 11, 12 ,13. ifadeler) negatif yüklü maddelere karşılık gelmektedir. Bu sorulardan da (7, 8, 10, 11, 12 ,13. İfadeler) katılımcılar kesinlikle katılmıyorum (5), katılmıyorum (4), kararsızım (3), katılıyorum (2), tamamen katılıyorum (1), şeklinde puan almışlardır. Katılımcıların gruplardan aldıkları puanların yüksek olması şiddete ilişkin tutumlarda geleneksellikte artmayı, düşük olması ise azalmayı yansıtmaktadır.

3.4.2. Veri Toplama Formlarının Uygulanması

Anket formu, Mart-Mayıs 2005 tarihleri arasında Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde bulunan 15-49 yaş evli kadınlara uygulanmıştır. Uygulama için araştırmanın yapılacağı sağlık ocağı sorumlu hekiminden yazılı izin alınmıştır.

Araştırma kapsamındaki kadınlara ulaşabilmek, formun bireysel ve rahat bir ortamda doldurulmasını sağlamak amacıyla, kadınlarla önceden görüşülerek randevu alınmıştır. Veri toplama formu her bir kadından sözlü izin alınıp, kadının kendi evinde ve yalnız görüşülerek doldurulmuştur. Veriler, araştırmacı tarafından yüzyüze görüşme tekniği ile toplanmıştır.

Anket formunun ilk sayfasında araştırmanın amacını anlatan, katılımcılardan araştırmaya katılmaları için onay alan bir ön bilgi bulunmaktadır. Araştırma kapsamındaki kadınlara uygulama sırasında sözel, anket formunun ilk sayfasında yazılı olarak, verdikleri yanıtların güvenle saklanacağı ve araştırma dışında başka bir amaçla kullanılmayacağı konusunda güvence verilmiştir.

Anket formu, kadınları tanıtıcı bilgi formu için 25-30 dakika, kadınların kadına yönelik şiddete ilişkin tutum formu için 30-35 dakika olmak üzere toplam 55-65 dakika içerisinde yanıtlanmıştır.

3.4.3.Ön Uygulama

Hazırlanan anket formunun ön uygulaması, örnekleme alınmayan (Merkez Gözler Sağlık Ocağı'na bağlı Cindere Sağlık Evi Bölgesi'nde yaşayan) 20 kadın üzerinde uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Daha sonra kadınları tanıtıcı bilgi formunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra uygulamaya başlanmıştır.

3.5.Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada yer alan tüm veriler, bağımlı ve bağımsız değişkenler dikkate alınarak bilgisayarda SPSS (Statistical Pacage For Social Sciences) 10.0 programında, uygun istatistiksel yöntemler ile analiz edilmiştir.

Anket formunun kadınları tanıtıcı bilgileri içeren bölümlerinin değerlendirilmesinde sayı ve yüzdelik hesapları kullanılmıştır. Anket formunun kadınların şiddet tutumlarının değerlendirilmesinde, bu gruplara ilişkin puanlar elde edilmiş ve istatistiksel analizler puan ortalamaları üzerinden yapılmıştır. Bağımsız değişkenlerden ikili alt gruplara sahip olanların tutum puan ortalamalarının karşılaştırılmasında t testi (Student's t) ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerden alt gruplarının sayısı ikiden fazla olanlarda ise, Kruskal-Wallis Varyans Analizi ile Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA-Oneway Analysis of Variance) uygulanmıştır. Bağımsız değişkenlerin, bazı bağımlı değişkenlerle karşılaştırılmasında ki kare testi uygulanarak gerekli olanlarda Yates Düzeltmesi yapılmıştır. Sürekli değişkenlerde Pearson Korelasyon Analizi, sıralı değişkenlerde Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

3.6.Süre ve Olanaklar

Araştırmanın planlanması ve gerekli hazırlıkların yapılmasına Aralık 2004 tarihinde, verilerin toplanması ise Mart-Mayıs 2005 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

3.7.Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Bağımsız Değişken: Kadınların sosyo-demografik özellikleri (yaş, eğitim durumu, mesleği), kadınların eşlerinin sosyo-demografik özellikleri (yaş, eğitim durumu, mesleği, sosyal güvence, vb.), evlilik süresi, çocuk sahibi olma durumu, evliliğini değerlendirmesi, sosyal güvence, ekonomik durumunu tanımlaması durumudur.

Bağımlı Değişken: Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde yaşayan 15-49 yaş evli kadınların fiziksel şiddet görme durumları ve kadınların aile içinde kadına uygulanan şiddete ilişkin tutum puan ortalaması, çocukluğunda anne babası tarafından fiziksel şiddet görme durumu, çocuklarına karşı fiziksel şiddet uygulama durumu, eşleriyle olan ilişkilerinde şiddet yaşama durumu, şiddet yaşama nedenleri, şiddet yaşama sıklığı, fiziksel şiddet görmesi halinde yardım alma, çocuğun aile içi şiddete tanık olması durumudur.

4. BULGULAR

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular; kadınlar ile ilgili tanıtıcı bilgiler, bu bilgilerin bazı değişkenlerle karşılaştırılması ve kadınların şiddete ilişkin puan ortalamaları olarak iki ana başlık altında toplanmıştır.

4.1. Kadınlar İle İlgili Tanıtıcı Bilgiler

Tablo 4.1.1. Kadınların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Değişkenler	Sayı	%
Yaş Grupları		
15-24	59	17.2
25-34	140	40.8
35-44	113	32.9
45 yaş ve üzeri	31	9.1
Eğitim Durumu		
Okur-yazar değil	30	8.7
Okur yazar	118	34.4
İlköğretim	186	54.2
Lise ve üzeri	9	2.7
Kadınların Mesleği		
Ev hanımı	333	97.1
Diğer	10	2.9
Sosyal Güvence Durumu		
Olan	286	83.4
Olmayan	57	16.6
Ekonomik Durumu Tanımlama		
Gelir giderden az	163	47.6
Gelir gider dengeli	174	50.7
Gelir giderden fazla	6	1.7
Ailede Gelirin Harcanmasına Karar Verme Durumu		
Çoğunlukla eşi	281	81.9
Beraber karar verme	54	15.8
Çoğunlukla kendisi	8	2.3
Toplam	343	100.0

Tablo 4.1.1.'de araştırma kapsamına alınan kadınların sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımları görülmektedir. Araştırmaya katılan kadınlar 15-49 yaşları

arasında olup yaş ortalamaları 32.86 ± 7.66 'dır. Kadınların çoğunluğu ilköğretim mezunudur (% 54.2). Kadınların % 83.4'ü sosyal güvenceye sahipken, % 50.7' si gelir giderin dengeli olduğunu ve çoğunluğu da (% 81.9) aile gelirinin harcanmasına eşinin karar verdiğini belirtmiştir.

Tablo 4.1.2. Kadınların Eşlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Değişkenler	Sayı	%
Eşinin Yaşı		
25-34 yaş	110	32.1
35-44 yaş	139	40.5
45 yaş ve üstü	94	27.4
Eşinin Eğitim Durumu		
Okur yazar değil	4	1.2
Okuryazar	3	0.9
İlköğretim	297	86.5
Lise	34	9.9
Üniversite	5	1.5
Eşinin Mesleği		
Çiftçi	255	74.4
İşçi	40	11.7
Esnaf	30	8.7
Memur	18	5.2
Toplam	343	100.0

Tablo 4.1.2.'de araştırma kapsamındaki kadınların eşlerinin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımları görülmektedir. Kadınların eşleri daha çok (% 40.5), 35-44 yaş grubundadır. Kadınların eşlerinin çoğunluğu (% 86.5) ilköğretim mezunu olup çiftçilik yapmaktadır.

Tablo 4.1.3: Kadınların İlk Evlenme Yaşları, Evlilik Süreleri, Evliliğini Değerlendirmesi, Çocuk Sayısı ve Planlayarak Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılımı

Değişkenler	Sayı	%
İlk Evlenme Yaşı		
15	16	4.7
16	77	22.4
17	83	24.2
18	60	17.5
19	43	12.5
20 yaş ve üzeri	64	18.7
Evlilik Süresi		
0-5 yıl	52	15.2
6-10 yıl	74	21.6
11-15 yıl	49	14.3
16-20 yıl	76	22.2
21 yıl ve üzeri	92	26.7
Evliliğini Değerlendirmesi		
İyi	124	36.2
Kısmen iyi	212	61.8
Kötü	7	2.0
Çocuk Sayısı		
Çocuğu olmayan	7	2.0
1	22	6.4
2	85	24.8
3	95	27.7
4	98	28.6
5 ve üzeri	36	10.5
Planlayarak Çocuk Sahibi Olma Durumu		
Çocuğu olmayan	7	2.0
Planlayarak	63	18.4
Planlamadan	273	79.6
Toplam	343	100.0

Tablo 4.1.3'te araştırma kapsamındaki kadınların ilk evlenme yaşı, evlilik süresi, evliliğini değerlendirme ve çocuk sayısı ve planlayarak çocuk sahibi olma durumuna göre dağılımları görülmektedir. Kadınların % 81.3'ü 15-19 yaşları arasında evlenmiştir. Aynı zamanda kadınların ortalama evlenme yaşı 17.73 ± 1.74 (min 15, max 27) olup yaklaşık yarısı (% 49) 16 yıl ve daha uzun süre evlidir. Ortalama evlilik süresi, 15.00 ± 8.31 yıldır (min1, max 34 yıl). Kadınların % 98'i çocuk sahibi olup, bunların % 28.6'sı dört çocuğa sahiptir. Aynı zamanda araştırma kapsamındaki kadınların % 79.6'sı planlamadan çocuk sahibi olmuştur. Kadınların % 61.8'i evliliğini kısmen iyi olarak değerlendirirken, % 2'si evliliğini kötü olarak nitelendirmiştir.

Tablo 4.1.4: Kadınların Eşleri Tarafından Fiziksel Şiddet Görme Durumları

Kadınların Fiziksel Şiddet Görme Durumları	Sayı	%
Fiziksel şiddet gören	162	47.2
Fiziksel şiddet görmeyen	181	52.8
Toplam	343	100.0

Tablo 4.1.4 de kadınların eşleri tarafından şiddet görme durumları görülmektedir. Araştırma kapsamındaki kadınların % 47.2 si eşinden fiziksel şiddet gördüğünü belirtmektedir.

Tablo 4.1.5:Kadınların Fiziksel Şiddet Görme Sıklıkları, Kadının Vücudunda Şiddet Uygulanan Yer, Eşin Fiziksel Şiddet Uygulama Nedenine Göre Dağılımları

Değişkenler	Sayı	%
Kadınların Fiziksel Şiddet Görme Sıklıkları		
Sık sık	12	7.4
Bazen	64	39.5
Nadiren	68	42.0
Yalnızca bir kez	18	11.1
Kadının Vücudunda Şiddet Uygulanan Yer		
Baş	10	6.2
Gövde	87	53.7
Rastgele	65	40.1
Eşin Fiziksel Şiddet Uygulama Nedeni		
Kıskançlık	9	5.6
Akrabalar	37	22.8
Alkol kullanımı	44	27.2
İtaatsizlik	62	38.2
Geçim sıkıntısı	10	6.2
Toplam	162	100.0

Tablo 4.1.5’de kadınların fiziksel şiddet görme sıklıkları, kadının vücudunda şiddet uygulanan yer, eşin fiziksel şiddet uygulama nedenine göre dağılımları görülmektedir. Kadınların % 42’si nadiren şiddet gördüğünü, % 53.7’si gövdesine şiddet uygulandığını ve % 38.2’si itaatsizlik nedeniyle şiddet gördüğünü belirtmektedir.

Tablo 4.1.6: Kadının Fiziksel Şiddet Görmesinden Sorumlu Olan Kişi ve Eşinin Fiziksel Şiddet Uygulayacağı Zamanı Tahmin Etme Durumuna Göre Dağılımları

Değişkenler	Sayı	%
Kadının Fiziksel Şiddet Görmesinden Sorumlu Olan Kişi		
Kendisi	19	11.7
Bazen kendisi,bazen eşi	39	24.1
Eşi ve diğer aile bireyleri	104	64.2
Eşinin Fiziksel Şiddet Uygulayacağı Zamanı Tahmin Etme Durumu		
Tahmin eden	105	64.8
Tahmin edemeyen	57	35.2
Toplam	162	100.0

Tablo 4.1.6’de kadının fiziksel şiddet görmesinden sorumlu olan kişi ve eşinin fiziksel şiddet uygulayacağı zamanı tahmin etme durumuna göre dağılımları görülmektedir. Araştırmaya katılan kadınların % 64.2’si, fiziksel şiddet görmesinin sorumluluğunun eşine yada diğer aile bireyelerine ait olduğunu belirtirken, % 64.8’i eşinin fiziksel şiddet uygulayacağı zamanı tahmin ettiğini belirtmektedir.

Tablo 4.1.7: Eşin Şiddet Uyguladıktan Sonra Özür Dileme Durumu, Kadının Fiziksel Şiddet Gördükten Sonraki Davranış Biçimi, Kişi yada Kurumdan Yardım Alma Durumu, Yardım Aldığı Yer ve Hastaneye Gitme Durumu

Değişkenler	Sayı	%
Eşin Şiddet Uyguladıktan Sonra Özür Dileme Durumu		
Özür dileyen	102	63.0
Özür dilemeyen	60	37.2
Kadının Fiziksel Şiddet Gördükten Sonraki Davranış Biçimi		
Konuşmayıp-küsmeye	112	69.6
Hiçbir şey olmamış gibi davranma	49	30.4
Kadının Fiziksel Şiddet Gördüğünde Kişi yada Kurumdan Yardım Alma Durumu		
Yardım alan	86	53.1
Yardım almayan	76	46.9
Kadının Fiziksel Şiddet Gördüğünde Yardım Aldığı Yer		
Aile	38	44.7
Akraba-komşu	46	54.1
Emniyet güçleri	1	1.2
Kadının Hastaneye Gidecek Kadar Kötü Fiziksel Şiddet Görme Durumu		
Hastaneye giden	11	6.8
Hastaneye gitmeyen	151	93.2
Toplam	162	100.0

Tablo 4.1.7’de eşin şiddet uyguladıktan sonra özür dileme durumu, kadının fiziksel şiddet gördükten sonraki davranış biçimi kadının fiziksel şiddet gördüğünde kişi yada

kurumdan yardım alma durumu, kadının fiziksel şiddet gördüğünde yardım aldığı yer, kadının hastaneye gidecek kadar kötü fiziksel şiddet görme durumuna göre dağılımları görülmektedir. Araştırmaya katılan kadınların % 63.0'ü eşinin şiddet uyguladıktan sonra özür dilediğini, % 69.6'sı fiziksel şiddet gördükten sonra konuşmayı-küstüğünü, kadınların % 53.1'i fiziksel şiddet gördüğünde kişi yada kurumdan yardım aldığını belirtirken, % 54.1'i bu yardımı akraba yada komşularından aldığını söylüyor. Bu kadınların %93.2'si hastaneye gidecek kadar kötü fiziksel şiddet görmediğini belirtiyor.

Tablo 4.1.8: Kadının Eşi Tarafından Fiziksel Şiddet Uygulanmasını Durdurabilme Durumu ve Durduramama Sebebine Göre Dağılımları

Değişkenler	Sayı	%
Eşin Fiziksel Şiddet Uygulamasını Durdurma Durumu		
Durduran	11	6.8
Kısmen durduran	37	22.8
Durduramayan	114	70.4
Eşin Fiziksel Şiddet Uygulamasını Durduramama Sebebi		
Eşi tarafından tehdit edilme	10	8.8
Alkol kullanmasını engelleyememe	12	10.5
Ekonomik yetersizlik	16	14.0
Kendine yeteri kadar güvenmeme	37	32.4
Ailesinden yeterli destek bulacağına inanmama	39	34.2
Toplam*	114	100.0

* 48 tane kadın eşinin kendisine fiziksel şiddet uygulamasını kısmen veya tamamen durdurabilmektedir

Tablo 4.1.8'de eşin fiziksel şiddet uygulamasını durdurma durumu ve eşin fiziksel şiddet uygulamasını durduramama sebebine göre dağılımları görülmektedir. Araştırmaya katılan kadınların % 70.4'ü eşinin fiziksel şiddet uygulamasını durduramayacağını söylerken, % 34.2'si ailesinden yeterli destek bulacağına inanmaması sebebiyle fiziksel şiddet gördüğünü belirtiyor.

4.2.Kadınların Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesinin Bazı Değişkenlerle Karşılaştırılması

Tablo 4.2.1: Kadınların Eğitim Durumuna Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi

Kadınların Eğitim Durumu	Eşinden Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Gören		Görmeyen		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Okul bitirmemiş	92	62.2	56	37.8	148	100.0
İlköğretim ve üzerini okumuş	70	35.9	125	64.1	195	100.0
Toplam	162	47.2	181	52.8	343	100.0

SD=1 $\chi^2= 23.289$ P=0.000

Tablo 4.2.1’de kadınların eğitim seviyesine göre eşinden fiziksel şiddet görmesi durumu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesine göre eşinden fiziksel şiddet görmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Okul bitirmemiş kadınlar ilköğretim ve üzeri eğitim alan kadınlara göre daha fazla fiziksel şiddet görmektedir.

Tablo 4.2.2: Kadının Eşinin Yaşına Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi

Kadının Eşinin Yaşı	Eşinden Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Gören		Görmeyen		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
25-34	43	39.1	67	60.9	110	100.0
35-44	65	46.5	74	53.2	139	100.0
45 yaş ve üzeri	54	57.4	40	42.9	94	100.0
Toplam	162	47.2	181	52.8	343	100.0

İleri analiz; fark yaratan grubun 45 yaş ve üzeri yaş grubu olduğu bulunmuştur. 25-34 yaş ve 35-44 yaş ($\chi^2= 1.471$ P=0.225)

SD=2 $\chi^2= 6.778$ P=0.009

Tablo 4.2.2’de kadının eşinin yaşına göre eşinden fiziksel şiddet görmesi durumu görülmektedir. Kadının eşinin yaşına göre eşinden fiziksel şiddet görmesi arasında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Kadının eşinin yaşı arttıkça, eşinden fiziksel şiddet görme durumu da artmaktadır.

Tablo 4.2.3: Kadının Çocuk Sayısına Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi

Kadının Çocuk Sayısı	Eşinden Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Gören		Görmeyen			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
3 veya daha az çocuğu olan	82	39.2	127	60.8	209	100.0
4 çocuğu olan	53	54.1	45	45.9	98	100.0
5 ve üzeri çocuğu olan	27	75.0	9	25.0	36	100.0
Toplam	162	47.2	181	52.8	343	100.0

İleri analiz; farkı, 3 ve daha az ve 5 ve üzeri sayıda çocuğu olan grupların yarattığı görülmektedir.

SD=2 $\chi^2= 18.091$ P=0.000

Tablo 4.2.3’de kadının çocuk sayısına göre, eşinden fiziksel şiddet görmesi durumu görülmektedir. Kadının çocuk sayısına göre eşinden fiziksel şiddet görmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Kadının çocuk sayısı arttıkça, eşinden fiziksel şiddet görme durumu da artmaktadır.

Tablo 4.2.4: Kadınların Ailelerinin Ekonomik Seviyesine Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi

Ailenin Ekonomik Durumu	Eşinden Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Gören		Görmeyen			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Gelir giderden az	87	54.0	76	42.0	163	48.0
Gelir gider dengeli veya fazla	75	46.0	105	58.0	180	52.0
Toplam	162	100.0	181	100.0	343	100.0

S.D=1 $\chi^2= 4.704$ P=0.03

Tablo 4.2.4’ de kadınların, ailelerinin ekonomik seviyesini tanımlamasına göre, eşinden fiziksel şiddet görmesi durumu görülmektedir. Kadınların ailelerinin ekonomik seviyesine göre eşinden fiziksel şiddet görmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Aile gelirinin giderden az olduğunu belirten kadınlar, gelir gideri dengeli veya fazla olanlara göre daha fazla şiddet görmektedirler.

Tablo 4.2.5: Kadının Ailesinde Gelirin Nasıl Harcanacağına Karar Veren Kişiye Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi

Gelirin Nasıl Harcanacağına Karar Veren Kişi	Eşinden Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Gören		Görmeyen		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Çoğunlukla eşin karar vermesi	152	94.0	129	71.0	281	82.0
Çoğunlukla beraber veya kadının karar vermesi	10	6.0	52	29.0	62	18.0
Toplam	162	100.0	181	100.0	343	100.0

SD=1 $\chi^2=27.868$ P=0.000

Tablo 4.2.5’de kadının ailesinde gelirin nasıl harcanacağına karar veren kişiye göre, eşinden fiziksel şiddet görmesi durumu görülmektedir. Kadının ailesinde gelirin nasıl harcanacağına karar veren kişiye göre eşinden fiziksel şiddet görmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Gelirin harcanmasına eşin karar veren kadınlar, diğerlerine göre daha fazla şiddet görmektedirler.

Tablo 4.2.6: Kadının Eşinin Kişilik Yapısına Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görme

Kadının Eşinin Kişilik Yapısı	Eşinden Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Gören		Görmeyen		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Olumsuz ifadeler	116	55.8	92	44.2	208	100.0
Olumlu ifadeler	46	34.1	89	65.9	135	100.0
Toplam	162	47.2	181	52.8	343	100.0

SD=2 $\chi^2=15.460$ P=0.000

Tablo 4.2.6’da kadının eşinin kişilik yapısına göre, eşinden fiziksel şiddet görme durumu görülmektedir. Kadının eşinin kişilik yapısına göre eşinden fiziksel şiddet görmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Eşinin kişilik yapısı hakkında olumsuz ifadeler kullanan kadınlar, olumlu ifadeler kullananlara göre daha fazla şiddet görmektedirler.

Tablo 4.2.7: Çocuğun Evliliğe Etkisine Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görme

Çocuğunun Evliliğine Etkisi	Eşinden Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Gören		Görmeyen			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Olumlu etkisi var	43	27.4	114	72.6	176	100.0
Etkisi yok	119	66.5	60	33.5	159	100.0
Toplam	162	47.2	174	52.8	343	100.0

SD=2 $\chi^2=51.192$ P=0.000

Tablo 4.2.7’de kadının çocuğunun evliliğine etkisine göre eşinden fiziksel şiddet görme durumu görülmektedir. Kadının çocuğunun evliliğine etkisine göre eşinden fiziksel şiddet görme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Çocuğunun evliliğine etkisi olmadığını söyleyen kadınlar, çocuğunun evliliğe olumlu etkisi olduğunu söyleyenlere göre daha fazla şiddet görmektedirler.

Tablo 4.2.8: Kadının Eşinin Ebeveynlerinden Fiziksel Şiddet Görmesine Göre Eşine Fiziksel Şiddet Uygulaması

Eşin Ebeveynlerinden Fiziksel Şiddet Görme Durumu	Eşine Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Uygulayan		Uygulamayan			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Fiziksel şiddet gören	155	95.7	105	58.0	260	75.8
Fiziksel şiddet görmeyen	7	4.3	76	42.0	83	24.2
Toplam	162	100.0	181	100.0	343	100.0

SD=1 $\chi^2= 64.090$ P=0.000

Tablo 4.2.8’de kadının eşinin ebeveynleri tarafından fiziksel şiddet görmesine göre eşine fiziksel şiddet uygulaması durumu görülmektedir. Kadının eşinin ailesi tarafından fiziksel şiddet görmesine göre eşine fiziksel şiddet uygulama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ebeveynlerinden fiziksel şiddet gören erkekler eşlerine, ebeveynlerinden fiziksel şiddet görmeyenlere göre daha fazla fiziksel şiddet uygulamaktadır.

Tablo 4.2.9: Kadının Evliliğini Değerlendirme Biçimine Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi

Kadının Evliliğini Değerlendirme Biçimi	Eşinden Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Gören		Görmeyen		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
İyi olan	37	22.8	87	48.1	124	36.2
İyi olmayan	125	77.2	94	51.9	219	63.8
Toplam	162	100.0	181	100.0	343	100.0

SD=1 $\chi^2= 23.569$ P=0.000

Tablo 4.2.9’da kadının evliliğini değerlendirme biçimine göre eşinden fiziksel şiddet görme durumu görülmektedir. Kadının evliliğini değerlendirme biçimine göre eşinden fiziksel şiddet görme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Evliliğini iyi olarak değerlendirmeyen kadınlar, iyi olarak değerlendirenlere göre daha fazla fiziksel şiddet görmektedir.

Tablo 4.2.10: Kadının Eşiyle Arasındaki Sorunları Çözme Biçimine Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi

Kadının Eşiyle Arasındaki Sorunları Çözme Biçimi	Eşinden Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Gören		Görmeyen		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Başkalarına danışma veya kadının istediğinin olması	15	50.0	15	50.0	30	100.0
Eşinin istediğinin olması	54	64.3	30	35.7	84	100.0
Konuşup beraber çözmeye çalışma	93	40.6	136	59.4	229	100.0
Toplam	162	47.2	181	52.8	343	100.0

İleri analiz sonucu, fark yaratan grubun eşin istediğinin olması olduğu bulunmuştur. Başkalarına danışma veya kadının istediğinin olması ve konuşup beraber çözmeye çalışma ($SD=2$ $\chi^2= 0.962$ $p=0.327$).

SD=2 $\chi^2= 13.922$ p=0.000

Tablo 4.2.10’da kadının eşiyle arasındaki sorunları çözme biçimine göre eşinden fiziksel şiddet görme durumu görülmektedir. Kadının eşiyle arasındaki sorunları çözme biçimine göre eşinden fiziksel şiddet görmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Eşiyle arasında oluşan sorunları, eşinin istediğinin olması biçiminde çözen kadınlar, eşlerinden diğerlerine göre daha fazla fiziksel şiddet görmektedirler.

Tablo 4.2.11: Kadının Fiziksel Şiddet Görmesini Normal Karşılama Biçimine Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi

Kadının Fiziksel Şiddet Görmesini Normal Karşılama Biçimi	Eşinden Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Gören		Görmeyen			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Normal karşılayan	20	12.3	22	12.2	42	12.2
Normal karşılamayan	142	87.7	159	87.8	301	87.8
Toplam	162	100.0	181	100.0	343	100.0

SD=1 $\chi^2=0.000$ P=1.000

Tablo 4.2.11’de kadının fiziksel şiddet görmesini normal karşılama biçimine göre eşinden fiziksel şiddet görme durumu görülmektedir. Kadının fiziksel şiddet görmesini normal karşılama biçimine göre eşinden fiziksel şiddet görmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.2.12: Şiddetle Karşılaşan Bir Kadının Nasıl Davranacağına İlişkin Tutuma Göre Eşinden Fiziksel Şiddet Görme Durumu

Şiddetle Karşılaşan Bir Kadının Nasıl Davranacağına İlişkin Tutum	Eşinden Fiziksel Şiddet				Toplam	
	Gören		Görmeyen			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Boşanma	4	18.2	18	81.8	22	100.0
Karşılık vermeme	11	68.8	5	31.3	16	100.0
Yardım alma, karakola gitme	40	47.1	45	52.9	85	100.0
Nasıl davranması gerektiğini bilmeme	44	43.6	57	56.4	101	100.0
Karşılık verme	63	52.9	56	47.1	119	100.0
Toplam	162	47.2	181	52.8	343	100.0

İleri analiz sonucu, fark yaratan grubun boşanmalı cevabını verenler olduğu bulunmuştur (SD=3 $\chi^2=4.552$ p=0.208).

SD=4 $\chi^2=12.524$ P=0.014

Tablo 4.2.12’de şiddetle karşılaşan bir kadının nasıl davranacağına ilişkin tutuma göre eşinden fiziksel şiddet görme durumu görülmektedir. Şiddetle karşılaşan bir kadının nasıl davranacağına ilişkin tutuma göre eşinden fiziksel şiddet görme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Şiddetle

karşılaşınca, karşılık verilmemesi gerektiğini düşünen kadınlar diğerlerine göre daha fazla fiziksel şiddet görmektedir.

4.3.Kadınların Şiddete Karşı Tutumlarının Bazı Değişkenlerle Karşılaştırılması

Kadınların şiddete ilişkin tutumlarını belirten formda; ekonomik şiddete ilişkin sorulardan alınabilecek puan; min.7-max.35, duygusal, psikolojik, cinsel şiddete ilişkin; min.6-max.30, meşrulaştırıcı mitlere ilişkin; min.3-max.15, neden açıklayıcı mitlere ilişkin; min.3-max.15, genel şiddet tutumuna ilişkin; min19-max.95, toplam puan alınabilmektedir. Anket formunda bu bölümden elde edilebilecek puan ortalaması ise 57'dir. Katılımcıların gruplardan aldıkları puanların yüksek olması şiddete ilişkin tutumlarda geleneksellikte artmayı, düşük olması ise azalmayı yansıtmaktadır.

Tablo 4.3.1: Kadınların Şiddet Tutumu Genel ve Alt Grup Puan Ortalamaları

Alt Gruplar	$\bar{X} \pm SS$	Min- Max
Ekonomik Şiddet	24.47 \pm 3.72	8-31
Duygusal, Psikolojik, Cinsel Şiddet	14.55 \pm 2.14	6-22
Meşrulaştırıcı Mitler	9.23 \pm 1.63	3-12
Neden Açıklayıcı Mitler	9.50 \pm 2.14	4-15
Şiddet Tutumu (Genel)	57.76 \pm 6.95	21-80

Tablo 4.3.1'de kadınların şiddet tutumu genel ve alt grup puan ortalamaları görülmektedir. Araştırmaya katılan 343 kadının şiddet tutumu genel puan ortalaması 57.75 \pm 6.95, kadınların şiddet tutumu genel puan ortalaması en düşük 21, en yüksek ise 80'dir. Kadınların şiddet tutumu genel puan ortalamasının, ölçek ortalamasından ($\bar{X} = 57$) fazla olması, şiddet tutumlarının geleneksel eğilimde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.3.2: Kadının Yaşına Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının Yaşı	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
15-24	59	54.1 \pm 7.8	F=10.627 SD=3 P=0.000
25-34	140	57.2 \pm 6.2	
35-44	113	59.5 \pm 6.3	
45 yaş ve üzeri	31	60.6 \pm 7.1	
Toplam	343	57.76 \pm 6.95	

Tablo 4.3.2’de kadınların yaş gruplarına göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadınların yaş grubu ile şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. İleri analiz sonucunda, 15-24 yaş ile 25-34 yaş grubu arasında ($p < 0.05$), 15-24 yaş ile 35-44 yaş grubu arasında ($p < 0.001$), 15-24 yaş ile 45 yaş ve üzeri grubu arasında ($p < 0.001$), 25-34 yaş ile 35-44 yaş grubu arasında ($p < 0.05$), istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar vardır.

Kadının yaşı ile şiddet tutum puanı arasında ileri derecede anlamlı pozitif yönde korelasyon bulunmuştur ($r = 0.323$ $p < 0.001$). Genç kadınların şiddet tutumu, diğerlerine göre daha modern eğilim göstermektedir.

Tablo 4.3.3: Kadının Eğitim Durumuna Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının Eğitim Durumu	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Okur Yazar Değil	30	60.9 \pm 7.1	K-W=48.546 SD=3 P=0.000
Okur Yazar	118	59.9 \pm 4.8	
İlköğretim	186	56.8 \pm 6.0	
Lise ve Üzeri	9	36.3 \pm 6.5	
Toplam	343	57.76 \pm 6.95	

Tablo 4.3.3’de kadının eğitim durumuna göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının eğitim durumu ile şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan ileri analizlerde, okur-yazar olmayan ile ilköğretim düzeyinde eğitim görenler arasında ($p < 0.001$), okur-yazar

olmayan ile lise ve üzeri eğitim görenler arasında ($p<0.001$), okur-yazar olanlar ile ilköğretim eğitimi görenler arasında ($p<0.001$), okur-yazar olanlar ile lise ve üzeri eğitim görenler arasında ($p<0.01$), okur-yazar olanlar ile lise ve üzeri eğitim alanlar arasında ($p<0.01$), ilköğretim ile lise ve üzeri eğitim alanlar arasında ($p<0.01$), istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar vardır.

Kadının eğitim durumu arttıkça toplam şiddet tutum puanı negatif yönde istatistiksel olarak çok ileri düzeyde anlamlı biçimde azalmaktadır ($r=-0.333$ $p<0.001$). Kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe şiddet tutumları daha modern bir nitelik kazanmaktadır.

Tablo 4.3.4: Kadının Eşinin Mesleğine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının Eşinin Mesleği	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Çiftçi	255	58.9 ± 5.6	K-W=29.740 SD=3 P=0.000
İşçi	40	55.9 ± 6.7	
Esnaf	30	56.5 ± 8.0	
Memur	18	46.7 ± 10.6	
Toplam	343	57.76 ± 6.95	

Tablo 4.3.4'de kadının eşinin mesleğine göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının eşinin mesleği ile şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. İleri analiz sonucunda; çiftçi ile esnaf ve işçi ile esnaf arasında fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Farkın çiftçi ile memur ($p<0.001$), memur ile esnaf ($p<0.001$), çiftçi ile işçi ($p<0.05$) arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 4.3.5: Kadının İlk Evlenme Yaşına Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının İlk Evlenme Yaşı	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
15-19	279	58.0 ± 6.8	t=1.875 P=0.062
20 yaş ve üzeri	64	56.2 ± 7.3	
Toplam	343	57.76 ± 6.95	

Tablo 4.3.5’de kadının ilk evlenme yaşına göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının ilk evlenme yaşı ile şiddet tutumu puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.3.6 : Kadının Evlilik Süresine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının Evlilik Süresi	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
0-5 yıl	52	53.9 ± 8.6	F=9.580 SD=4 P=0.000
6-10 yıl	74	56.2 ± 6.8	
11-15 yıl	49	57.1 ± 6.8	
16-20 yıl	76	59.2 ± 5.2	
21 yıl ve üzeri	92	60.2 ± 5.9	
Toplam	343	57.76 ± 6.95	

Tablo 4.3.6’da kadınların evlilik süresine göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının evlilik süresi ile şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan ileri analizlerde; evlilik süresi 0-5 yıl ile 16-20 yıl olanlar arasında ($p<0.001$), 0-5 yıl ile 21 yıl ve üzeri olanlarda ($p<0.001$), 6-10 yıl ile 21 yıl ve üzeri olanlarda ($p<0.01$), 6-10 yıl ile 21 yıl ve üzeri olanlar arasında ($p<0.01$), istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar vardır.

Kadının evlilik süresi ile toplam şiddet tutum puanı arasında ileri derecede anlamlı pozitif yönde korelasyon bulunmuştur ($r=0.306$ $p<0.001$). Evlilik süresi uzadıkça, kadınların şiddet tutumunda gelenekselleşmeye doğru artma görülmektedir.

Tablo 4.3.7: Kadının Evliliğini Değerlendirmesine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının Evliliğini Değerlendirmesi	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
İyi	124	55.7 ± 8.1	t= - 4.211 P=0.000
İyi olmayan	219	58.9 ± 5.9	
Toplam	343	57.76 ± 6.95	

Tablo 4.3.7’de kadının evliliğini değerlendirmesine göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının evliliğini değerlendirmesi ile şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Evliliğini iyi olarak niteleyen kadınların şiddet tutumu, diğerlerine göre daha modern eğilim göstermektedir.

Tablo 4.3.8: Kadının Çocuk Sayısına Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının Çocuk Sayısı	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Çocuğu Olmayan	7	43.4 ± 7.5	K-W=55.581 SD=5 P=0.000
1	22	53.1 ± 9.3	
2	85	56.1 ± 7.7	
3	95	57.4 ± 4.9	
4	98	59.7 ± 5.0	
5	36	62.4 ± 5.7	
Toplam	343	57.76 ± 6.95	

Tablo 4.3.8’de kadının çocuk sayısına göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının çocuk sayısı ile şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan ileri analizlerde çocuğu olmayan ile 1 çocuğu olan arasında ($p<0.05$), çocuğu olmayan ile 2 çocuğu olan arasında ($p<0.001$), çocuğu olmayan ile 3 çocuğu olan arasında ($p<0.001$), çocuğu olmayan ile 4 çocuğu olan arasında ($p<0.001$), çocuğu olmayan ile 5 çocuğu olan arasında ($p<0.001$), 1 çocuğu olan ile 4 çocuğu olan arasında ($p<0.01$), 1 çocuğu olan ve 5 çocuğu olan arasında ($p<0.001$), 2 çocuğu olan ile 4 çocuğu olan arasında ($p<0.01$), 2 çocuğu olan ile 5 çocuğu olan arasında ($p<0.01$), 3 çocuğu olan ile 4 çocuğu olan

arasında ($p<0.05$), 3 çocuğu olan ile 5 çocuğu olan arasında ($p<0.001$), 4 çocuğu olan ile 5 çocuğu olan arasında ($p<0.05$), istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar vardır.

Kadının çocuk sayısı ile toplam şiddet tutum puanı arasında ileri derecede anlamlı pozitif yönde korelasyon bulunmuştur ($r=0.306$ $p< 0.001$). Ailedeki çocuk sayısının artması ile şiddet tutumunda gelenekselleşmeye doğru artan bir eğilim gözlenmektedir.

Tablo 4.3.9: Kadının Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesine Göre ve Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesi	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Fiziksel şiddet gören	162	58.8 ± 6.7	t= 2.703 P= 0.007
Fiziksel şiddet görmeyen	181	56.8 ± 7.0	
Toplam	343	57.76 ± 6.95	

Tablo 4.3.9’da kadının eşinden fiziksel şiddet görmesine göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının eşinden fiziksel şiddet görmesine göre şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Eşinden fiziksel şiddet gören kadınların şiddet tutumu, eşinden fiziksel şiddet görmeyenlere göre daha gelenekseldir.

Tablo 4.3.10: Kadının Çocuğuna Fiziksel Şiddet Uygulamasına Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının Çocuğuna Fiziksel Şiddet Uygulaması	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Fiziksel şiddet uygulayan	282	58.6 ± 6.1	t= 2.993 P= 0.004
Fiziksel şiddet uygulamayan	53	55.1 ± 8.0	
Toplam	343	57.76 ± 6.95	

Tablo 4.3.10’da kadının çocuğuna fiziksel şiddet uygulamasına göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının çocuğuna fiziksel şiddet uygulamasına göre şiddet tutumu puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık

bulunmuştur. Çocuğuna fiziksel şiddet uygulayan kadınların şiddet tutumları, çocuğuna fiziksel şiddet uygulamayanlara göre daha geleneksel eğilimdedir.

Tablo 4.3.11: Kadının Fiziksel Şiddet Görmesini Normal Karşılama Biçimine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının Fiziksel Şiddet Görmesini Normal Karşılama Biçimi	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Normal karşılama	42	62.8 ± 5.3	t= 6.328 P= 0.000
Normal karşılama	301	57.0 ± 6.8	
Toplam	343	57.76 ± 6.95	

Tablo 4.3.11’de kadının fiziksel şiddet görmesini normal karşılama biçimine göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadınların fiziksel şiddet görmesini normal karşılama biçimine göre şiddet tutumu puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Bir kadının fiziksel şiddet görmesini normal karşılayan kadınların şiddet tutumları, normal karşılamayan kadınlara göre daha geleneksel eğilimdedir.

Tablo 4.3.12: Şiddetle Karşılaşan Bir Kadın Ne Yapması Gerektiğine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Şiddetle Karşılaşan Bir Kadının Ne Yapması Gerektiği	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Karşılık vermeme	16	60.8 ± 4.6	K-W=12.886 P= 0.012 SD=4
Boşanma	22	55.8 ± 6.8	
Yardım alma veya karakola gitme	85	56.6 ± 6.4	
Nasıl davranması gerektiğini bilmeme	101	57.6 ± 6.8	
Karşılık verme	119	58.5 ± 7.4	
Toplam	343	57.76 ± 6.95	

Tablo 4.3.12’de şiddetle karşılaşan bir kadının ne yapması gerektiğine göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Şiddetle karşılaşan bir kadının ne yapması

gerektiğine göre şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. İleri analizler sonucu farkın, boşanmalı ile karşılık vermemeli cevabını veren kadınlar ($p<0.05$) arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 4.3.13: Eşin Fiziksel Şiddet Uygulama Sıklığına Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Eşin Fiziksel Şiddet Uygulama Sıklığı	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Sık sık	12	62.8 \pm 4.0	K-W=18.934 P= 0.000 SD=3
Bazen	64	60.4 \pm 6.4	
Nadiren	68	57.6 \pm 5.4	
Yalnızca bir kez	18	54.5 \pm 9.9	
Toplam	162	58.8 \pm 6.7	

Tablo 4.3.13’de kadının fiziksel şiddet görme sıklığına göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının fiziksel şiddet görme sıklığına göre şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. İleri analizler sonucu farkın, sık sık fiziksel şiddet görenler ile yalnızca bir kez fiziksel şiddet görenler ($p<0.005$), bazen fiziksel şiddet görenler ile yalnızca bir kez fiziksel şiddet görenler ($p<0.005$) arasında olduğu bulunmuştur.

Tablo 4.3.14 : Eşin Fiziksel Şiddet Uygulama Sebebine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Eşin Fiziksel Şiddet Uygulama Sebebi	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Kıskançlık	9	54.6 \pm 11.2	K-W=10.480 P= 0.033 SD=4
Akrabalar	37	56.2 \pm 7.8	
Alkol Kullanımı	44	58.9 \pm 5.9	
İtaatsizlik	62	60.3 \pm 5.1	
Geçim sıkıntısı	10	61.9 \pm 5.1	
Toplam	162	58.8 \pm 6.7	

Tablo 4.3.14’de kadının fiziksel şiddet görme sebebine göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının fiziksel şiddet görme sebebine göre şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan ileri analizler sonucu farkın itaatsizlik ile akrabaları sebebiyle şiddet gören kadınlar arasında olduğu saptanmıştır ($p<0.005$).

Tablo 4.3.15 : Kadının Fiziksel Şiddet Görmesinden Sorumlu Olan Kişiye Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının Fiziksel Şiddet Görmesinden Sorumlu Olan Kişi	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Kendisi	19	62.0 \pm 5.0	K-W=8.053 P= 0.018 SD=2
Bazen kendi, bazen eşi	39	59.8 \pm 6.5	
Eşi ve diğer aile bireyleri	104	57.8 \pm 6.8	
Toplam	162	58.8 \pm 6.7	

Tablo 4.3.15 ‘de kadının fiziksel şiddet görmesinden sorumlu olan kişiye göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının fiziksel şiddet görmesinden sorumlu olan kişiye göre şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. İleri analizler sonucu farkın kadının kendisi ile eşi ve diğer aile bireyleri sebebiyle şiddet gören kadınlar arasında olduğu görülmüştür ($p<0.005$).

Tablo 4.3.16 : Kadının, Eşinin Kendisine Ne Zaman Fiziksel Şiddet Uygulayacağını Tahmin Etme Durumuna Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının, Fiziksel Şiddet Göreceği Zamanı Tahmin Etme Durumu	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Tahmin eden	105	60.1 \pm 6.1	t=3.388 P=0.000
Tahmin edemeyen	57	56.3 \pm 7.1	
Toplam	162	58.8 \pm 6.7	

Tablo 4.3.16’da kadının fiziksel şiddet göreceği zamanı tahmin etme durumuna göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının fiziksel şiddet göreceği zamanı tahmin etme durumuna göre, şiddet tutumu puan ortalamaları arasında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Eşinin kendisine ne zaman fiziksel şiddet uygulayacağını tahmin eden kadınların şiddet tutumu, tahmin etmeyenlere göre daha gelenekseldir.

Tablo 4.3.17 : Kadının Fiziksel Şiddet Gördükten Sonra Eşine Karşı Olan Davranış Biçimine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının, Fiziksel Şiddet Gördükten Sonra Eşine Karşı Olan Davranış Biçimi	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Konuşmayıp-küsmeye	112	57.6 ± 6.9	t= - 3.594 P= 0.000
Hiç bir şey olmamış gibi davranma	49	61.3 ± 5.5	
Toplam	162	58.8 ± 6.7	

Tablo 4.3.17 ‘de kadının fiziksel şiddet gördükten sonra eşine karşı olan davranış biçimine göre şiddet tutumu puan ortalaması görülmektedir. Kadının fiziksel şiddet gördükten sonra eşine karşı olan davranış biçimine göre şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Fiziksel şiddet gördükten sonra hiçbir şey olmamış gibi davranan kadınların şiddet tutumu puan ortalaması, konuşmayıp- küsenlere oranla daha gelenekseldir.

Tablo 4.3.18: Kadının, Eşi Tarafından Fiziksel Şiddet Görmesini Durduramama Sebebine Göre Şiddet Tutumu Puan Ortalaması

Kadının, Eşi Tarafından Fiziksel Şiddet Görmesini Durduramama Sebebi	Şiddet Tutumu Puan Ortalaması		
	Sayı	$\bar{X} \pm SS$	
Ekonomik yetersizlik	16	62.7 ± 4.1	K-W=14.977 P= 0.005 SD=4
Eşi tarafından tehdit edilme	10	61.9 ± 5.1	
Alkol kullanmasını engelleyememe	12	60.3 ± 3.5	
Kendine yeteri kadar güvenmeme	37	58.1 ± 7.8	
Ailesinden yeterli destek bulamayacağına inanma	39	57.0 ± 5.4	
Toplam*	114	58.9 ± 6.2	

* 48 tane kadın eşinin kendisine fiziksel şiddet uygulamasını kısmen veya tamamen durdurabilmektedir.

Tablo 4.3.18’de kadının eşi tarafından fiziksel şiddet görmesini durduramama sebebine göre şiddet tutumu puan ortalaması görölmektedir. Kadının eşi tarafından fiziksel şiddet görmesini durduramama sebebine göre şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. İleri analizler sonucu farkın ekonomik yetersizlikler nedeniyle fiziksel şiddet görmesini durduramayan ile ailesinden yeterli desteği bulamayacağını düşünmesi nedeniyle fiziksel şiddet görmesini durduramayan kadınlar arasında olduğu görölmüştür ($p<0.05$).

5. TARTIŞMA

Araştırmaya katılan kadınların, % 47.2'si eşinden fiziksel şiddet gördüğünü belirtmektedir. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından yapılan (1994) araştırmaya göre aile içi fiziksel şiddet oranı % 34 olarak belirtilmiştir (Başbakanlık 1998). Mor Çatı'nın 1990 ile 1996 yılları arasında 1.259 kadın arasında yürüttüğü bir araştırma, kadınların % 88,2'sinin bir şiddet ortamında yaşadığını ve % 68'inin kocaları tarafından fiziksel şiddete uğradığını göstermiştir. Yine Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Dayanışma Merkezine 1992-1995 yılları arasında başvuran 550 kadının % 84'ünün aile içi şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir. Güneydoğu bölgesinde 599 kadın üzerinde yapılan bir araştırma, % 57'sinin de fiziksel şiddete maruz kaldığını bulmuştur (Mor Çatı Kolektifi 1997, İlkaracan 2003). İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalına çeşitli ruhsal sorunlar nedeniyle başvuran 140 kadın üzerinde yapılan bir araştırmada, 80 kadının (% 57.2) en az bir yıldan beri eşinden fiziksel şiddet gördüğü bulunmuştur (www20.uludag.edu.tr 2005). Ankara'da 18-67 yaşları arasındaki 155 kadınla yapılan bir çalışmada kadınların %39'u itmek, tekmelemek ve yumruklamak gibi fiziksel şiddete maruz kalmıştır (Sümer 1995). Bursa il merkezinde, 2001 yılında 506 kadını kapsayan bir araştırmada, kadınların % 14.5'ine fiziksel şiddet uygulandığı ve şiddeti uygulayanların başında eşin geldiği saptanmıştır (Ergin ve Bilgel 2001). Malatya'da 1999'da yapılan bir çalışmada eşi tarafından fiziksel şiddet görme oranı % 17.8'dir (Kurçer ve Güneş 1999). Bulgular arasındaki farklılığa araştırmaların yapıldığı yerin bölgesel özellikleri, sosyo-kültürel farklılıklar yada kadınların ve eşlerinin sosyodemografik (yaş, eğitim durumu, çalışma olanakları, ekonomik yeterlilikleri, vb.) özellikleri ve örneklem grubunun farklılığı neden olmuş olabilir.

5.1.Kadınların Eşinden Fiziksel Şiddet Görmesinin Bazı Değişkenlerle Karşılaştırılması

Çalışmamızda okul bitirmemiş, kadınların eşi tarafından uygulanan fiziksel şiddete daha çok maruz kaldığı görülmektedir. Kadının toplumsal ve aile içindeki rollerinin değişmesi için eğitim ve ekonomik özgürlük gereklidir (Demir 1999). İçli tarafından 1995'te yapılan, ailede kadına karşı şiddet ve kadın suçluluğu araştırmasında okur-yazar olmayan kadınların % 66.3'ü şiddete maruz kalırken, okur yazar olanlarda bu oran % 79.4'dür. Ortaokul ve lise mezunu olan kadınlarda şiddet görme oranı giderek düşmekte, yüksekokul mezunlarında ise % 20 olarak ifade edilmektedir (İçli vd. 1995). Başka bir araştırmada şiddet gören ve görmeyen kadınların eğitim durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; şiddet görenlerin % 62.3'ü ilkokul, % 4.3'ünün ise lise mezunu olduğu görülmektedir (Muslu 2001). Tüm bu veriler araştırma bulgumuz ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan kadınların, aile gelirinin giderden az olduğunu belirtenler, gelir gideri dengeli veya fazla olanlara göre daha fazla şiddet görmektedirler. Muslu'nun çalışmasında şiddet gören kadınların % 65.2'si gelirlerinin giderlerinden az olduğunu belirtmiştir (Muslu 2001). Bu veri araştırma bulgumuzu destekler niteliktedir. Buna bağlı olarak yoksulluk ve ekonomik yetersizliğin şiddet uygulanmasını artırdığı söylenebilir

Araştırmamızda, gelirin harcanmasına eşi karar veren kadınlar, diğerlerine göre daha fazla şiddet görmektedirler. Para kazanma ve ekonomik bağımsızlığı elde etme, kadının iyi gitmeyen bir evliliği sürdürme eğilimini azaltmaktadır. Çalışma yaşamına atılan ve ekonomik bağımsızlığını kazanan kadınlarda boşanma oranının artması da bu durumu destekler niteliktedir. Arıkan'ın (1996) yaptığı çalışmada da benzer şekilde; kadının daha az kazandığı durumlarda evliliğin daha uzun süre devam ettiği belirtilmektedir (Arıkan 1996) .

Araştırmaya katılan kadınların eşinin yaşı arttıkça, fiziksel şiddet görme durumu da artmaktadır. Eşi 45 yaş ve üzerinde olan kadınlar daha fazla şiddet görmektedirler. Muslu'nun araştırmasında ise daha fazla fiziksel şiddet gören kadınların eşlerinin 30-40

yaş grubunda olduğu belirtilmektedir (Muslu 2001). Bu farklılığa; araştırmanın örneklem grubu, araştırmanın yapıldığı bölgenin sosyo-kültürel özellikleri, kadınların ve eşlerinin sosyo-demografik özellikleri neden olmuş olabilir.

Araştırmamızda, ebeveynlerinden fiziksel şiddet gören erkekler, ebeveynlerinden fiziksel şiddet görmeyenlere göre eşlerine daha fazla şiddet uygulamaktadır. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından yapılan (1998) araştırmada geçmişteki fiziksel şiddet deneyimi (% 70) şiddeti bugüne taşımaktadır (Başbakanlık 1998). Sevgisiz ve baskıcı ortamlarda yetiştirilen çocuklarda sürekli kaygı, kendine ve geleceğe güvensizlik, düşük özsaygı gibi kişilik özellikleri gözlenmektedir. Şiddete maruz kalan, şiddeti yaşayan ve şiddete şahit olan çocukların psiko-sosyal gelişimleri önemli ölçüde olumsuz olarak etkilenmektedir. Ayrıca bu çocukların yetişkin olduklarında da birer şiddet uygulayıcısı olarak toplumda yer alabilecekleri unutulmaması gereken bir konudur (Başbakanlık 2000).

Çalışmamızda, eşinin kişilik yapısı hakkında olumsuz ifadeler kullanan kadınların, olumlu ifadeler kullananlara göre daha fazla şiddet gördükleri belirtilmektedir. Yapılan bir araştırmada şiddet gören kadınların % 62.3 'ü eşinin huyunu olumsuz ifadelerle (geçimsiz-kavgacı, ilgisiz-duyarsız-sorumsuz) anlatmıştır. Bu veri de araştırma bulgumuzu desteklemektedir (Muslu 2001).

Araştırma kapsamında, eşyle arasında oluşan sorunları, eşinin istediğinin olması biçiminde çözen kadınlar, eşlerinden diğerlerine göre daha fazla fiziksel şiddet görmektedirler. Sorunlarını eşyle konuşarak çözmeye çalışan kadınlar ise daha az şiddet görmektedirler. Yapılan bir çalışmada da şiddet gören kadınların yalnızca % 18.8'i sorunlarını eşyle paylaştığını belirtmiştir (Muslu 2001). Bu durumun oluşmasında; eşler arası iletişim eksikliği önem taşımaktadır. Eşlerin, problem çözme becerilerinin ve kişiliklerinin yeterince gelişmemesi, şiddetin ortaya çıkmasına sebep olabilir.

Araştırmaya katılan kadınların çocuk sayısı arttıkça, eşinden fiziksel şiddet görme durumu da artmaktadır. Bu durumu, kadının eğitim ve ekonomik özgürlüğünün sınırlı olduğu gelişmekte olan toplumlarda sosyo-kültürel değerler ve geleneksel aile yapısının fazlasıyla benimsenmesi etkileyebilir. Aynı zamanda ailede çocuk sayısının fazla olması

eşler arası iletişimsizlik ve ekonomik sıkıntılar şiddetin ortaya çıkmasındaki etkenler olabilir.

Araştırma kapsamında, çocuğunun evliliğine etkisi olmadığını söyleyen kadınlar, çocuğunun evliliğe olumlu etkisi olduğunu söyleyenlere göre daha fazla şiddet görmektedirler. Bunun nedeni olarak, kişiler arasında yeterli iletişimin kurulamadığı, problem çözme yada sorunlarla baş etme becerilerinin gelişmediği ailelerde, çocuğun evlilik birlikteliğine katılımının eşlerin yaşamını fazla etkilemediği düşünülebilir.

Araştırmamızda, evliliğini iyi olarak değerlendirmeyen kadınlar, iyi olarak değerlendirenlere göre daha fazla fiziksel şiddet görmektedir. Yapılan bir araştırmada fiziksel şiddet gören kadınların % 26.0'ı evliliğini iyi olarak tanımlamaktadır (Muslu 2001) . Bu duruma kadının şiddet görse bile eşini kötülemek istememesi, utanması yada fiziksel şiddet görmeyi kendisine uygun bulması etkili olmuş olabilir. Kadınların iyi olmadığını düşündükleri bir evliliği devam ettirmesi, evliliğe bakışını da değiştirmektedir. Ekonomik yetersizlik ve geçinememe, çocuk sahibi olma ya da yeterince çevresel destek bulamama kadının evliliği sürdürme zorunluluğunu artırmaktadır.

Çalışmamızda, şiddet gören ve görmeyen kadınların, fiziksel şiddeti normal karşılayıp karşılamamasına ilişkin fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır. Eşinden fiziksel şiddet gören kadınların % 12.3'ü fiziksel şiddet görmeyi normal karşılamaktadır. Bunda geleneksel aile yapılarında erkeğin kadın üzerinde elde ettiği hakların kadına benimsetilerek sürdürülmesi etkilemiş olabilir. Kadının, erkeğin hoşuna gitmeyen durumlarda fiziksel şiddet görebileceğini bilmesi ve bunu normal olarak nitelemesi toplumsal kadın rolünü fazlasıyla benimsemiş olduğunu düşündürülebilir. Ayrıca şiddetin toplumda yaygın olması ve hoş görülmesi, şiddetin problem çözmede etkin ve normal bir davranış olarak algılanmasına sebep olabilir. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı tarafından yapılan Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları (1994) Araştırması'nda şiddete maruz kalan kadınların % 80'i yapacak fazla bir şey olmadığına inanmaktadır (Başbakanlık 1998). Araştırma bulgumuz ve bu araştırma arasındaki farklılıkların çalışma yapılan örneklem grubunun özelliklerinin aynı olmamasından kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir. Başbakanlık tarafından yapılan araştırma sonucuna göre bu bölgede durumun daha iyi olması ümit vericidir.

Araştırma kapsamında şiddetle karşılaşınca, karşılık verilmemesi gerektiğini düşünen kadınlar, diğerlerine göre daha fazla fiziksel şiddet görmektedir. Şiddetle karşılaştığında karşılık vermemesi gerektiğini düşünen kadınların % 68.8'i, eşinden fiziksel şiddet görmektedir. Yapılan bir araştırmada şiddet gören kadınların % 56.5'i şiddet karşısında sabredip uyumlu davranılması gerektiğini belirtmiştir (Muslu 2001). Bu da şiddetin kadın tarafından çaresiz olarak benimsendiğini, toplumsal ve sosyal sebeplerle de bu durumun desteklendiğini düşündürebilir. Kadının evliliğinin devamı için susup-alttan alması, erkeğin şiddete karşı hiçbir yaptırım görmeyerek şiddetin devamını sağlamaktadır. Şiddeti durdurmak için şiddet uygulayan eşten ayrılmanın her zaman çözüm olmadığı görülmektedir. Ayrılmaya karar veren yada ayrılan kadınların çoğunluğunun tekrarlayan şiddete, tehditlere maruz kaldıkları bilinmektedir (Arıkan 1992). Ayrıca araştırmamızda boşanmalı diyen kadınların % 81'8'i, karşılık vermemeli diyenlerin % 31.3'ü, eşinden şiddet görmezken, boşanmalı diyen kadınların % 18.2'si, karşılık vermemeli diyen kadınların % 68.8'i eşinden şiddet görmektedir. Bu farklılığa kadınların eğitim durumları, ekonomik sıkıntılarının olmaması, kişisel özellikleri, yaş grubu, sosyal olanakları, toplumsal beklentileri, eşlerinin sosyodemografik özellikleri (yaş, eğitim, meslek, ekonomik durum vb.), çalışma durumu gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülebilir.

5.2. Kadınların Şiddete Karşı Tutumlarının Bazı Değişkenlerle Karşılaştırılması

Araştırma kapsamındaki kadınların şiddet tutumu genel puan ortalaması 57.75 ± 6.95 'dir (min.21, max 80) ve 57 puan ölçek ortalamasından yüksektir. Bu veriye dayanarak, araştırmanın başında kurulan “kadınların, aile içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları gelenekseldir” hipotezinin geçerli ve şiddet tutumlarının geleneksel eğilimde olduğu saptanmıştır.

Taşçı'nın (2003) çalışmasına bakıldığında; ebelerin genel olarak şiddet tutumu puan ortalamaları, 37.29 ± 7.85 'dir. Bu sonuç ebelerin şiddete ilişkin tutumlarında modern eğilimi yansıtmaktadır (Taşçı 2003). Bu çalışmanın sonuçlarının Taşçı'nın sonuçlarından farklı olmasında; örneklem grubunun sağlık ocaklarında çalışan ebeler olmasından kaynaklanabilir. Sağlık ocaklarında çalışan ebelerin ekonomik özgürlüklerinin olması, kişisel özellikleri, yaş grubu, sosyal olanakları, toplumsal

beklentileri, eşlerinin sosyodemografik özellikleri (yaş, eğitim, meslek, ekonomik durum vb.), çalışma durumu, kişilik yapısı gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmaya katılan kadınların yaşlarının şiddet tutumlarını etkilediği, kadınların yaşları ilerledikçe şiddet tutumlarının daha geleneksel hal aldığı düşünülmektedir. Tutumun tanımında da vurgulanan, tutumların uzun sürede gelişmesi ve kolay değişmeme özelliği yaş arttıkça geleneksel yapıların kuvvetlenmesine neden olmaktadır. Bu durumu, kadınların yaşları arttıkça kendilerinden daha genç olanlara göre toplum değerlerine daha sıkı bağlanmaları, kültürümüzün genellikle şiddete uğrayan kadını destekleyici olmaması, kadınların bunu öğrenilmiş çaresizlik olarak benimsemelerini sağlamış olabilir (Arat 1986, Başbuğu 1994, İmamoğlu 1995, Porter 1999).

Araştırma kapsamındaki kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe, şiddet tutumlarının daha modern bir nitelik kazandığı görülmektedir. Literatürde eğitim görmüş kadınların baskıya ve sömürüye maruz kalma olasılığı daha düşüktür. Aynı zamanda eğitilmiş kadınların daha küçük ailelere, daha sağlıklı ve daha iyi eğitilmiş çocuklara sahip olması da yüksek bir olasılıktır (T.C. Hükümeti UNICEF İşbirliği Programı 1996). Özellikle lise ve yüksek öğrenim alan kadınların, eğitim ortamı ve yaşamı ile edindikleri kültür sayesinde, yaşam becerileri, problem çözme yeteneklerini geliştirme, doğru iletişim kurma yöntemlerini bilmeleri şiddete karşı tutumlarını etkilemiş olabilir. Ayrıca kadınların lise ve üzeri eğitim ile para kazanıp, ekonomik bağımsızlıklarını sağlayabilmeleri de şiddete karşı tutumlarını etkilemektedir.

Araştırmaya katılan kadınların, eşlerinin mesleği şiddete karşı tutumlarını etkilemektedir. Eşi çiftçilikle uğraşan kadınların şiddete karşı tutumları diğerlerine göre daha gelenekseldir. Çiftçi olan eşler kendi doğal ve kültürel ortamlarından ayrılmadan, toplumsal norm ve gelenekler ışığında yaşamlarını sürdürüp, bunu eş ve ailelerine de yansıtmaktadırlar. İşçi olan eşlerin, toplumsallaşmanın artması ve çalıştığı ortama ayak uydurabilmesi için bireysel gelişimi ve problem çözme becerilerini geliştirmesi gerekmektedir. Bu durum aileyi de olumlu olarak etkilemektedir. Eşin memur olması, eşin aldığı eğitim sayesinde bir mesleğin gerektirdiği rol ve sorumlulukları yerine getirerek değişen yaşam koşullarına uyumunu artırmaktadır. Eğitim sayesinde bireylerin yaşam kaynaklarını doğru kullanabilmesi, para kazanabilmesi, iletişim becerilerini

geliştirerek tutarlı ilişkiler kurabilmesi ile kadınların şiddete ilişkin tutumlarını etkilediği düşünülebilir.

Araştırmamızda, kadınların ilk evlilik yaşına göre şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamasına rağmen, adölesan çağda evlenen kadınların şiddet tutumu diğerlerine oranla daha gelenekseldir. Literatürde erken yaşlarda evlenen kadınların, adölesan çağa, evliliğe ve annelik rolüne uyumlarının güç olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle adölesan çağda evlenenlerin psikolojik açıdan da ciddi desteğe ihtiyaçları vardır (Taşkın 2000). Küçük yaşlarda evlenen kadınların, toplumsal gelenek, görenek ve kültürü daha kolay benimsemeleri, eğitim ve para kazanma olanağından yoksun olmaları, sosyal gelişimlerinin sınırlı olması gibi faktörler, şiddete ilişkin tutumlarını etkileyebilir.

Çalışmamızdaki kadınların, evlilik süreleri şiddete ilişkin tutumlarını etkilemektedir. Kadınların evlilik süreleri arttıkça, şiddete ilişkin tutumları gelenekselleşmektedir. Taşcı'nın çalışmasında da ebelerin evlilik süreleri arttıkça şiddete ilişkin tutumları gelenekselleşmektedir (Taşcı 2003). Kadınların evlenmekle aile ve toplumda üstlendiği roller ve bu roller doğrultusunda sorumlulukları artmaktadır. Evliliklerinin ilk beş yılı içinde olan kadınların, ilerlemiş evliliklere göre tutumlarının daha modern olması, toplumsal rol ve sorumluluklardan daha az etkilenmelerinden kaynaklanabilir.

Araştırma kapsamındaki kadınların, evliliğini değerlendirme biçimi şiddete ilişkin tutumunu etkilemektedir. Evliliğini iyi olarak nitelermeyen kadınların şiddet tutumu diğerlerine göre daha gelenekseldir. Bunda kadının eşiyle olan iletişimde kendisi ve eşinin yetersizliği, sorun çözme becerisinin eksikliği olabilir. Ayrıca kadının kötü olduğunu düşündüğü bir evliliği devam ettirme nedenleri arasında; toplumsal baskı ve yaşam zorluğu, ekonomik yetersizlik, bireysel yetersizlik, çevresel ve ailesel destekten yoksun olma gibi sebepler sayılabilir.

Araştırmaya katılan kadınların çocuk sayısı şiddete ilişkin tutumunu etkilemektedir. Kadının çocuk sayısı arttıkça şiddet tutumu da gelenekselleşmektedir. Kadının AÇSAP ve sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamaması, sağlık kurumu çalışanlarının kadına ulaşamaması, kadının edindiği sağlık ve aile planlaması hizmetlerini eşiyle paylaşamaması olabilir. Ayrıca kadının aile içinde statüsünün düşüklüğü, gebelik ve

çocuk doğurma hakkındaki geleneksel inanışları ve toplum baskısı da kadının tutumunu etkilemiş olabilir.

Çalışmamızdaki kadınların, eşi tarafından fiziksel şiddet görmesine göre şiddet tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eşinden fiziksel şiddet gören kadınların şiddet tutumu, eşinden fiziksel şiddet görmeyenlere göre daha gelenekseldir. Şiddet gören kadınların şiddete karşı yapacak bir şeylerinin olduğunu düşünmemesi, kimsenin kendisine yardım edeceğine inanmaması, yeterli desteği bulamaması, şiddetin tüm evliliklerde olduğunu ve daha sonradan biteceğini düşünme, işsiz ve eğitimsiz olması, çocukları için endişelenmesi, duygusal bağımlılık gibi nedenler şiddete ilişkin tutumu etkilemiş olabilir. Taşçı'nın çalışmasında da eşi tarafından fiziksel şiddet gördüğünü, tehdit edildiğini belirten ebelerin tutumları daha geleneksel bir yaklaşımı işaret etmektedir (Taşçı 2003). Bu veri de araştırma bulgumuzu destekler niteliktedir.

Araştırma kapsamında çocuğuna fiziksel şiddet uygulayan kadınların şiddet tutumları, çocuğuna fiziksel şiddet uygulamayanlara göre daha geleneksel eğilimdedir. Toplumumuzda çocuk eğitiminde fiziksel şiddetin önemli bir yeri olduğu ve bunun olağan karşılandığı bilinmektedir. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun yaptığı Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet (1998) konulu çalışmada, bireylerin çocukluk döneminde ebeveynlerinden kaynaklanan şiddete maruz kalmalarının şiddet eğilimlerini etkilediği belirtilmektedir (Başbakanlık 1998). Özellikle geleneksel aile yapılarında konuşarak ikna etme yerine fiziksel cezalandırma yöntemleri sıklıkla uygulanmaktadır (Kağıtçıbaşı 1990). Şiddete maruz kalma bir çocuğun, sonraki yaşamında sorun çözme yöntemi olarak şiddeti kullanma olasılığını artırmaktadır. Bu açıdan şiddete yönelik olumsuz tutumların değiştirilmesinin yolu, çocuk eğitiminde şiddeti bir problem çözme yöntemi olarak kullanmaktan kaçınmaktır.

Araştırmamızda, bir kadının fiziksel şiddet görmesini normal karşılayan kadınların şiddet tutumları, normal karşılamayan kadınlara göre daha geleneksel eğilimdedir. Bu duruma kadının şiddeti bir terbiye biçimi olarak algılaması, toplumsal kadın rolünü fazlasıyla benimsemiş olmasının sebep olduğu düşünülebilir. Ayrıca şiddetin toplumda yaygın olması ve hoş görülmesi, şiddetin problem çözmede etkin ve normal bir davranış

olarak algılanmasına sebep olabilir. Dolayısıyla kadınların bunu kanıksayıp anormal olarak algılamadıkları düşünülebilir.

Şiddetle karşılan bir kadının karşılık vermemesi gerektiğini düşünen kadınlar diğerlerine göre daha geleneksel bir tutum içindedirler. Şiddetin tüm evliliklerde olduğunun düşünülmesi, şiddete ilişkin yapacak bir şey olmadığını ve kendisine yardım edebilecek birinin olmadığını düşünmesi, eğitimsiz ve işsiz olması, şiddete ilişkin alternatif geliştirememesine sebep olabilir.

Araştırma kapsamındaki kadınların fiziksel şiddet görme sıklığı arttıkça şiddet tutumları, daha geleneksel hale gelmektedir. Eşi tarafından sık sık fiziksel şiddet gören kadınların şiddete ilişkin tutumları daha gelenekseldir. Bu duruma kadının şiddeti kanıksamış olması, geleneksel kadınlık rolü beklentilerini karşılamayı benimsemesi, toplumsal yapıdaki erkeğin hiyerarşik üstünlüğünü kabul etmesi gibi durumların sebep olduğu düşünülebilir.

Eşinden geçim sıkıntısı nedeniyle fiziksel şiddet gören kadınların şiddet tutumları, diğerlerine göre daha gelenekseldir. Literatürde yoksulluk, hayat karşısında şanssız olmak, beklentilerin ve kazanılmış niteliklerin yoksunluğu gibi sosyoekonomik baskı unsurları şiddet uygulama nedenleri arasında sayılabilir. Erkeğin işsiz olması alkol ve madde bağımlılığı, erkeğin yetersiz kişilik özellikleri, kadının toplumun genel ahlak ve namus anlayışına aykırı hareketlerde bulunması, toplumda erkeğin egemen konumda olması fiziksel olarak, erkeğin kadından daha güçlü olması kadından her koşulda hizmet beklemesi, erkeğin koyduğu kurallardan birine uyulmaması ve kıskançlık gibi nedenler aile içi şiddete yol açan nedenler arasında sayılmıştır (Karanisoğlu ve Oskay 1995, Philips 1998, Bunch 1999, Eryılmaz 2001)

Fiziksel şiddet görmesinden kendisini sorumlu tutan kadınların şiddet tutumları, diğerlerine göre daha gelenekseldir. Bunda şiddeti kanıksamış olma, şiddetin normal olduğunu ve karşılaşılabilecek bir olgu olduğunu düşünmesi etkili olabilir. Aynı zamanda kadının düşük benlik saygısına sahip olması da şiddetin sorumluluğunu üstlenmesine sebep olabilir.

Eşinin kendisine ne zaman fiziksel şiddet uygulayacağını tahmin eden kadınların şiddet tutumu, tahmin etmeyenlere göre daha gelenekseldir. Bunda ailede şiddetin alışılabilir hale dönüşmesi, kadının yaşamını erkeğin davranışlarına göre düzenlemesi etkin olabilir. Kadın eşinin davranışlarını gözleyip, onun kızıp-öfkelenebileceği durumları öğrenerek bu davranışlardan kaçınmaktadır. Herhangi bir nedenle bu davranışların ortaya çıkması, erkeğin fiziksel şiddet uygulayabileceğinin göstergesi olup, kadının şiddet görebileceği zamanı tahmin etmesine sebep olabilir. Bu durum kadının tutumunu etkilemiş olabilir.

Fiziksel şiddet gördükten sonra hiçbir şey olmamış gibi davranan kadınların şiddet tutumu puan ortalaması, konuşmayıp-küsenlere oranla daha gelenekseldir. Bunun nedenleri arasında, kadının çaresiz olması, kendine yapılmış karşı ceza verme korkusu, yaşadığı öfkeyi ve şiddeti inkar etme eğilimi, şiddete karşı tepki gösterdiğinde şiddet dozunun artabileceğini düşünmesi, kadının geleneksel olarak tepki verilmeyeceğini öğrenmesi, düşük benlik saygısı ve kişilik özellikleri, dini inanışlar ya da kadının şiddeti sorun olarak algılamaması sayılabilir.

Eşi tarafından fiziksel şiddet görmesini, ekonomik yetersizlikler nedeniyle durduramadığını söyleyen kadınların şiddet tutumu diğerlerine göre daha gelenekseldir. Ayrıca ekonomik yetersizliği olan, eşi tarafından tehdit edilen ve eşinin alkol kullanmasını engelleyemeyen kadınların şiddet tutumları, kendine yeteri kadar güvenmeyen ve ailesinden yeterli destek bulacağına inanmayan kadınlara oranla daha gelenekseldir. Kadınların şiddet koşullarında yaşamasının nedenleri arasında; ekonomik bağımlılık ve işsiz olma, eğitim seviyesinin düşük olması, çocuklar için endişelenme, duygusal bağımlılık, aile ve arkadaş desteğinin bulunmaması, dul kadınlara toplumun önyargılı davranışı, sosyal hizmet kaynaklarının yetersizliği, toplumun şiddete ilişkin yaklaşımı sayılabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde yaşayan 15-49 yaş evli kadınların fiziksel şiddet görme durumları ve kadınların şiddete ilişkin tutumlarının belirlenmesini amaçlayan çalışmanın sonuçlarına göre;

Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde yaşayan 15-49 yaş evli kadınlarda fiziksel şiddet maruz kalma oranı yüksektir. Şiddet gören kadınların eğitim düzeyinin düşük, ailesinin ekonomik durumunun kötü, çocuk sayısının fazla olduğu görülmüştür. Eşine fiziksel şiddet uygulayan erkeklerin, çocukken ebeveynleri tarafından fiziksel şiddet gördüğü, orta yaşta olduğu ve aile gelirinin harcanmasına kendisinin karar verdiği saptanmıştır. Bu erkekler eşiyile arasındaki sorunları kendi istediği gibi çözüp ve eşleri tarafından olumsuz kişilik özellikleriyle tanımlanmaktadır. Eşinden fiziksel şiddet gören kadınlar evlilik ilişkilerini iyi olarak tanımlamamakta ve çocukların da evliliklerini etkilemediğini belirtmektedir. Bu bölgede yaşayan kadınların çoğunluğu, bir erkeğin eşine karşı fiziksel şiddet kullanımını doğru bulmamaktadır.

Araştırmanın yapıldığı sağlık ocağı bölgesinde kadınların şiddet tutumlarının geleneksel eğilimde olduğu saptanmıştır. Eğitim düzeyi düşük, orta yaşlı, eşi çiftçilikle uğraşan, adölesan çağda evlenen, evlilik süresi uzun ve çocuk sayısı fazla olan kadınların şiddete ilişkin tutumlarının daha geleneksel olduğu belirlenmiştir. Bir erkeğin eşine karşı fiziksel şiddet kullanmasını normal karşılamayan kadınların şiddete ilişkin tutumları moderndir. Eşi tarafından fiziksel şiddet gören, fiziksel şiddet görmesinin sorumluluğunu üzerine alan, fiziksel şiddetle karşılaşınca karşılık verilmemesi gerektiğini düşünen ve fiziksel şiddet gördükten sonra hiçbir şey olmamış gibi davranan kadınların şiddete ilişkin tutumları daha gelenekseldir.

Bu araştırmada belirlenen sonuçlar doğrultusunda öneriler şunlardır;

- § Toplumda ve aile içinde çocuklara verilen eğitimde kız ve erkek çocuklarının benzer konumda yetiştirilmeleri, özellikle de erkek çocuklarla aynı hak ve özgürlüklere sahip oldukları bilincinin verilmesi önem taşımaktadır.
- § Kadınların eğitim olanakları artırılarak güçlendirilmelidir.
- § Şiddet gören kadınların barınma, çocuk bakımı, iş imkanları gibi konularda destek alabileceği sosyal kurumların artırılması önem taşımaktadır.
- § Kadınların yardım alabileceği toplumsal kaynakları tanınması için sağlık kuruluşları yerel yönetimlerle işbirliği yapmalıdır.
- § Toplumun kadına yönelik şiddeti tanınması ve soruna duyarlı olması için, sağlık çalışanları tarafından eğitim yapılması önem taşımaktadır.
- § Toplumda şiddet gören kadınların belirlenerek, fiziksel incinmelerin mümkün olduğunca çabuk tedavi edilmesi gerekmektedir. Kadınların şiddet döngüsünden çıkarılmaları gerekmektedir.
- § Sağlık bakım merkezlerine gelen her kadının rutin olarak ailesel şiddet yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.
- § Sağlık çalışanlarına şiddet kavramı ile ilgili eğitimin sadece okulda değil, mezuniyet sonrası hizmet içi programlarla da desteklenerek, sağlık personelinin bu konuya duyarlılıklarının artırılması, hizmet bütünlüğü ve etkinliğini sağlama açısından önerilmektedir.
- § Aynı zamanda şiddeti uygulayanlara karşı caydırıcı yasal yaptırımların oluşturulması gerekmektedir.

- § Ailelere çocuk eğitimi ve çocuk yetiştirme ile ilgili yöntemlerin verildiği Ana-Baba Okulu Programlarının yaygınlaştırılması ve şiddetin şiddeti beslediği düşüncesinden hareketle bu programlarda çocuk yetiştirmede ceza ve şiddet uygulamalarını ortadan kaldıracak yeni eğitim yöntemleri ile ailelerin bilinçlendirilmeleri gerekmektedir.
- § Kitle iletişim araçlarında aile içi şiddetin doğal ve görmezlikten gelinir bir durum olmadığını anlatılması, fiziksel, cinsel ve duygusal şiddetin yasalar çerçevesinde suç olduğunun net olarak ortaya konması gerekmektedir. Bunu yaparken şiddetin bütün ailelerde görülmeyebileceği, barışçı ve hoşgörülü ailelerin olduğu olumlu modeller gösterilerek anlatılmalı ve böylece şiddetin meşrulaşması önlenmelidir.

7. KAYNAKLAR

- Aile İçi Şiddet, www.20uludağ.edu.tr/nazan/ders5.html-57k, (09.06.2006).
- Aksoy, E. Çetin G, İnancı MA ve diğerleri. Aile İçi Şiddet. Adli Tıp Ders Notları. <http://www.ttb.org.tr/adli/6.html>, (27.07.2005)
- Aktaş Mavili, A. (1997) Aile İçi Şiddet ve Önleme Yolları, *Somgür Yayıncılık* Ankara, 3-25s.
- Allender, JA. Spradley, BW. (2001) Families in Crisis, Domestic Violence and Abuse, Community Health Nursing Concepts and Practice, 5 th. ed. Philadelphia, *Lippincott*, 200- 502s.
- Arat, N. (1986) Kadın Sorunu. 2. Baskı, *Say Yayınları*, İstanbul.
- Arıkan, Ç. (1992) Yoksulluk; Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma, *Şafak Matbaacılık*, Ankara, 105s.
- Arıkan, Ç. (1996) Kentsel Kesimde Evlilik ve Boşanmaya İlişkin Tutumlar. *XXXII.Ulusal Psikiyatri Kongresi*, Ankara.
- Atkinson, RL. (1996) et al. Psikolojiye Giriş, Çev.: Alogan, Y. 12. Baskı, *Arkadaş Yayınları*, Ankara.
- Bahçecik, M. Kavaklı, A. (1994) Çocuk İstismarı ve İhmalinde Hemşirelerin Koruyucu Sağlık Hizmetleri ve Tedavi Edici Kurumlardaki Sorumluluğu, *Hemşirelik Bülteni*, 8 (32):45-51.
- Batlaş, Z. (1996) Bir Sağlık Sorunu Olarak Şiddet, *IX. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmalar Kitabı*, Pastel Matbaası, İstanbul, 213-220s.
- Baltaş, A., Baltaş, Z. (1999) Stres ve Başaçıkma Yolları, *Remzi Kitabevi*, 19. Basım, İstanbul.
- Batlaş, Z. (2000) Sağlık Psikolojisi, 1. Basım, *Remzi Kitabevi*, İstanbul, 238s.
- Başbuğu, AY. (1994) Metropolitan Aile İlişkilerinde Değişen Cinsel Roller, *Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Kurultayı Kitabı*, Ankara, 221-227s.
- Beşer, A.(2000) Kadın ve Şiddet. *I. Ulusal Hemşirelik Öğrenci Sempozyumu Program ve Özet Kitabı*, İzmir, 31s.
- Breau of Justice Statistics Special Report (2000), İntimate Partner Violence. www.ojp.usdaj.gov/bjs/ (16.02.2006)

- Böke, Ö. (1994) Boşanma ile Sonuçlanan Evliliklerde Aile İçi Saldırganlık. **Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü**, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Bunch, C. (1999) Hoş Görülmeyecek Statüko; Kadınlara ve Kızlara Karşı Şiddet Kullanımı, **Hemşire Dergisi**, 49(4):17-22.
- Cassidy, K. (1999). How to Access and Intervene in Domestic Violence Situations Home Healthcare Nurse, **J Contin Educ Nurs** 17(10).
- Chez, N. (1994) Helping the Victim of Domestic Violence, **Am J Nurs**, 94 (7):32-7.
- Cookfair, MJ. (1996) Nursing Care in the Community, Caring For Women. Second Edition. **Mosby at Times Mirror Company**, St. Luois, .341-342s.
- Curry, MA. (1998) The Interrelationships Between Abuse, Substance Use and Psychosocial Stress During Pregnancy, **JOGN Nurs**, 27(6): 692-699.
- Cüceloğlu, D. (1999) İnsan ve Davranışı. 9. Basım, Remzi Kitabevi, 521s.
- Çiçeklioğlu, M. Saçaklıoğlu, F. Hancı, H. Yavuz, C. (1994) İ; Arısoy, Y. Adli Tıp Kurumuna Başvuran Hırpalanmış Kadınlarla İlgili Bir Çalışma: **Ulusal Halk Sağlığı Kongre Kitabı**, İzmir, 199-208s.
- Çiçeklioğlu, M. Saçaklıoğlu, F. (1996). Kadına Yönelik Şiddet ve Çözüm Yolları. **Toplum ve Hekim** 11(75-76):97-103.
- Çiftçi, D. (1992). Kadının Toplumsal Hareketliliğinde Eğitimin Rolü, **Sosyoloji Dergisi** Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sayı:3, İzmir.
- Dahlgren Gunnels, M. (1997) The Aftermath of Violence Critical Care, **Nurs Clin North Am**, 9(2):239-242.
- Demir, S.(1997) Aile İçi Şiddetin Çocuk Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, **Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü**, Ankara.
- Demir, Ü. (1999) Kadının Toplumsal Statüsü, **Sağlık ve Toplum**, 9(2):12-13.
- Demir, Ü. (2000) Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, **Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi**, 3(1):57-61.
- Dijulio, KS. (1998) Families in Crisis: Family Violence, In: Warcarolis EM editors, 3rd ed. Foundations of Psychiatric Mental Health Nursing, St. Louis, **WB Saunders Company**, 387-437s.
- Dikstein, LJ. (1988) Spouse Abuse and Other Domestic Violence **Psychiatr Clin North Am**, 611-29s .
- Draucker, CB. (2002) Domestic Violence, The Challenge for Nursing, Online **Journal of Issues in Nursing**, 7(1).
http://www.nursingworld.org/ojin/topic17/tpc17_1.htm, (15.02.2005)

- Doğan, İ. (2000) Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar, *Sistem Yayıncılık*, İstanbul, 421-438s.
- Dönmezer, İ. (1999) Ailede İletişim ve Etkileşim, 2. Baskı, *Sistem Yayıncılık*, İstanbul.
- Dördüncü ve Beşinci Dönem Birleştirilmiş Periyodik Ülke Raporu'na İlişkin *CEDAW-Türkiye Gölge Raporu*.
www.ucansupurge.org/index.php/194k, (12.08.2005)
- Dünya Kadınlar Günü http://www.turkiyeonline.com/haber/ozel_dosya/dunya_kadınlar_gunu/index.php.55k, (19.03.2005)
- Ergin, N. Bilgel, N. (2001) Bursa İl Merkezinde Kadınlara Yönelik Şiddete İlişkin Durum Saptaması Araştırması, *Hemşire ve Ebeler İçin Hemşire Dergisi*, 51 (1-2): 12-16.
- Eryılmaz, G. (2001) Aile İçi Şiddet, Kadın Sağlığı ve Hemşirelik, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 5(2):19-24.
- Fishwick, NJ. (1998) Assessment of Women for Partner Abuse, *JOGN Nurs*, 27(6): 661-670.
- Frost, M. (1999) Health Visitors' Perceptions of Domestic Violence, The Private Nature of The Problem, *J Adv Nurs*, 30(3):589-596.
- Gadomski, AM. Wolff, D. Tripp, M. (2001) et al. Changes in Health Care Providers' Knowledge, Attitudes, Beliefs, and Behaviors Regarding Domestic Violence, Following a Multifaceted Intervention. *Acad Med*; 76 (10):1045-1052.
- Gelles, RJ. (1985) Family Violence, *Annu Rev Sociol*, 11:347-67.
- Goss, G L. De Joseph, J. (1997) Women Who Return to Abusive Relationships, A Frustration for the Critical Care Nurse, *Crit Care Nurs Clin North Am*, 9(2):159-163.
- Gökdoğan, A. (1996) Çalışan ve Çalışmayan Kadınların Benlik Saygılarının Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Elazığ.
- Gömbül, Ö. Buldukoğlu, K. (1997) Hemşirelerin Kadın ve Kadına Yönelik Eş Şiddetine İlişkin Görüşleri, *Kriz Dergisi*, 5 (2): 103-114.
- Gömbül, Ö. (1998) Ailede Kadına Eşi Tarafından Uygulanan Şiddet ve Şiddette Mesleki Role İlişkin Hemşirelerin Tutumları İle Cinsiyet Rol Kalıpları Arasındaki İlişki, Doktora Tezi, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Günay, Y. Ramadanoğlu, E. (1996) Aile Kavramı İçinde Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet Olayının Adli Tıp Kurumuna Yansıması, *Türk Hemşireler Dergisi*, 46 (6):

16-20.

- Güneş, G. Kaya, M. Pehlivan, E. (2000) Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Ailelerinde Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Bir Araştırma, *Toplum ve Hekim*, 15 (5):391-7.
- Heise, L. Ellsberg, M. Gottemoeller, M. (1999) Ending Violence Against Women, Population Reports, Johns Hopkins University School of Public Health, *Population Information Program Series L*, No.11, Baltimore.
- Henderson, AD. Ericksen, RJ. (1994) Enhancing Nurses Effectiveness With Abused Women, *J Psychosoc Nurs Ment Health Serv*, 32(6):11-13.
- Hyman, I. Guruge, S. Stewart, DE. (2000) et al. Primary Prevention of Violence Against Women, *Women's Health Issues*, 10(6):288-93.
- ICN. Nurses, (2001) Always There for You, United Against Violence, International Nurses' Day 2001, Anti-Violence Tool Kit.
- İçli, T G. Öğün, A. Özcan, N. (1995) Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu, Devlet Bakanlığı Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, *Bizim Büro Basımevi*, Ankara, 13-26-55s.
- İl, S. Arıkan, Ç. (1995) Türkiye'de Çocuk Eğitim Evlerindeki Hükümlü Gençlerin Aile İçi Şiddete İlişkin Değerlendirmeleri, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Kurultayı, Değişim Sürecinde Aile, Toplumsal Katılım ve Demokratik Değerler, *Bizim Büro Yayınevi*, Ankara, 284-295s.
- İlkkaracan, P. (2003) Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik, *İletişim Yayınları* İstanbul.
- İmamoğlu, O. (1995) Değişim Sürecinde Aile, Evlilik İlişkileri Bireysel Gelişim ve Demokratik Değerler, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Kurultayı Kitabı, Ankara, 33-51s.
- İsen, G. Batmaz, V. (2002) Ben ve Toplum, 2. Baskı, *Om Yayınevi*, İstanbul.
- Johnstone, A H. Marcinek, FJ. (1997) Sibling Abuse, Another of Component Domestic Violence. *J Pediatr Nurs*, 12(1):42.
- Jones, FC. (1997) Community Violence, Children and Youth, Considerations for Programs, Policy and Nursing Roles, *Pediatr Nurs*, 23(2):131-7.
- Kağıtçıbaşı, Ç.(1990) İnsan, Aile ve Kültür, *Remzi Kitabevi*, İstanbul, 39-41s.
- Kalyoncu, H. (2004) Kadın Dövmenin Faydaları, Popüler Kitaplar, *Bilge Matbaacılık*, İstanbul, 83-93s.
- Karanisoğlu, H. Oskay, Ü. (1995) Kadına Uygulanan Şiddet (Hırpalanmış Kadın), *Hemşirelik Bülteni*, 9 (37):93-98.

- Karataş, S. (1995) Kadına Yönelik Şiddet, *Sosyal Hizmet Dergisi*, 5 (10-11):16-21.
- King, MC. Ryan, J. (1996) Women Abuse, The Role of Nurse-Midwives in Assessment
J Nurse- Midwifery, 41(6):436-441.
- Kocabaşoğlu, N. Savrun, M. Konuk, N. (2000) Sosyo-Kültürel Açından Şiddet, İçinde:
Balcıoğlu, İ. Editör, Biyolojik, Sosyolojik, Psikolojik Açından Şiddet, *Yüce Yayınları*, İstanbul, 27-31s.
- Kurçer, M A. Güneş, G. Genç, M. (1999) Malatya’da Sosyo-ekonomik Düzeyleri
Farklı İki Ayrı Bölgede Evli Kadınlara Yönelik Aile İçi Şiddet ve Etkileyen
Faktörler, *Sağlık ve Toplum*, 9(3):34-7.
- Langford, R D. (1996), Policy Issues for Improving Institutional Response to Domestic
Violence, *J Nurs Adm*, 26(1):39-44.
- Mandt. A-K, (1993) The Curriculum Revaluation in Action, Nursing and Crisis
Intervention for Victims of Family Violence, *J Nurs Educ*, 32(1):44-46.
- Markowitz, FE. Felson, RB. (1998) Social-Demographic Attitudes and Violence
Criminology, 36(1):117-138.
- Markowitz, FE. (2001) Attitudes and Family Violence, Linking Intergenerational
and Cultural Theories, *J Fam Violence*, 16(2):205-218.
- McAllister, M. (2000) Domestic Violence, A Life- Span Approach to Assessment and
Intervention, *Prim Care Pract*, A Peer-Reviewed Series, 4(2):174-84.
- McFarland, G K. Thomas, M D. (1991) Psychiatric Mental Health Nursing, Stress
Management T.B *Lippincott Company*, Philadelphia, 754s.
- Merrel, J. (2001) Social Support for Victims of Domestic Violence, *J Psychosoc
Nurs*, 39(11):30-35.
- Mor Çatı Sığınma Vakfı (1996) Evdeki Terör, *Mor Çatı Yayınları*, İstanbul, 8-90s.
- Mor Çatı Kolektifi (1997), Geleceğim Elimde, *Mor Çatı Yayınları*, İstanbul, 18-25s:
- Moore, ML. Zaccaro, D. Parsons, LH. (1998) Attitudes and Practices of Registered
Nurses Toward Women Who Have Experienced Abuse/Domestic Violence, *JOGN
Nurs*, 27(2):175-182.
- Moreno, CG. (1999) Health and Human Rights, WHO Recommendations Put Women
First, *Lancet*, 354 (9195):2075.
- Muslu, L. (2001) Kırsal Bölgede Eşleri Tarafından Fiziksel Şiddet Gören ve Görmeyen
Kadınların Benlik Saygısı Düzeylerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi,
Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Nauman, P. Langford, D. Torres, S. (1999) et al. Women Battering in Primary Care

- Practise, *Fam Pract*, 16(4):343-352.
- Navaro,L. (2000) Bir Cadı Masalı Kızgınlık, Güç ve Cinsel Roller Üzerine. 4. Baskı. *Remzi Kitabevi*, İstanbul, 144-151s.
- Newman, KD. (1993) Giving Up, Shelter Experiences of Battered Women. *Public Health Nurs*, 10(2):108-113.
- Onur, EP. (1985) Çocuklarda Özgüven ve Önkoşulları, Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları, *Boğaziçi Üniversitesi Psikologlar Derneği Yayınları*, İstanbul, 85-96s
- Özaydın, N. Üner, O. Akın, A. (1998) Kadın ve Şiddet, *Sağlık ve Toplum*:73-78s.
- Özkan, A. Demir, Ü. (2002) Kadın İstismarı, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 5(1):87-92.
- Parker, B. Campbell, JC. (1991) Care of Victims of Abuse and Violence, In: Stuart, GW. Editors, Principles and Practice of Psychiatric Nursing, St. Louis: *Mosby Year Book*, 906-923s.
- Parker. B, McFarlene. J, Soeken. K, Torres. S, Campbell. D, (1993 May/June), Psysical and Emotional Abuse in Pregnancy, Acomparision of Adult and Teenage Women, *Nurs Res*, 174-175s.
- Philips. DSH, (1998) Culture and Systems of Oppression in Abused Women's Lives *JOGN Nurs*, 27(6): 678-683.
- Polat. O, Şiddet, www.psikoloji.gen.tr/modules.php, (31.05.2005).
- Porter. M, (1999) Familiy and Community Violence, In: Hitchcock, JE. Schubert, PE. Thomas, SA. Editors, Coomunity Health Nursing, Caring in Action, *Delmar*, 583-611s.
- Reel. JS, (1997) Violence During Pregnancy, *Crit Care Nurs Clin North Am*, 9(2):149-150.
- Renker, PR. (1999) Psysical Abuse, Social Support, Self-Care and Pregnancy Outcomes of Older Adolescents, *JOGN Nurse*, 28(4):377-388.
- Rittersberger-Tılıç. H, (1997), Aile İçi Şiddet, Bir Sosyolojik Yaklaşım, *20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı*, Ankara.
- Roberts, L G. O'Toole, I B. Lawrence, M J. Raphael, B. (1993) Domestic Violence Victims in a Hospital Emergency Department, *Med J Aust*, 159:309-310.
- Rynerson, BC. (1997) Violence Aganist Women, Maternity and Women's Health Care, DL Lowdermilk et al. (Ed), Sixth Edition, *Mosby Year Book*, St.Louis, Wiesbaden. 1220-1242s.

- Shea, CA. Mahoney, M. Lacey, JM. (1997 June) Breaking Through the Barriers to Domestic Violence İntervention. *Am J Nurs*, 97(6):26-34.
- Skolnick, A A. (1995) Hekimler Önce Kendinizi Tedavi Edin, Sonra İstismara Uğramış Kadınları, *Jama*, 685.
- Stewart, DE. Robinson, GE. (1998) A Rewiev of Domestic Violence and Women's Mental Health, 1(2):83-9.
- Sümer, S. (1995), " Şiddet Her Yerde Var" Kim Dergisi, (36):64-67.
- Şiddet ve Kadın www.kesk.org.tr/kesk/kadinyazi-44k, (18.08.2005).
- Şirin, A. (1998) Kadın İstismarı ve Kadına Yönelik Şiddet, *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 14(1):71-80.
- Taşçı, N. (2003) Ebelerin Aile İçinde Kadına Uygulanan Şiddete ve Şiddette Mesleki Rollerine İlişkin Tutumları, Yüksek Lisans Tezi, *Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Denizli.
- Taşkın, L. (2000) Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği, *Sistem Ofset Matbaacılık*, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (1998), Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet, *T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları*, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı (2000), Aile İçi Şiddetin Sebepleri ve Sonuçları, *Bizim Büro Basımevi* 2. Baskı. Ankara.
- T.C. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı (1993), Gecekondu Aileler Arası Geleneksel Dayanışmanın Çağdaş Organizasyonlara Dönüşümü, *Bizim Büro Yayınevi*, Ankara.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Ruh Sağlığı Daire Başkanlığı, Çocuğun Psikososyal Gelişimini Destekleme Programı. <http://www.saglik.gov.tr/CPGD/01.html-29k>, (11.07.2005).
- T.C Denizli Valiliği (2004), İl Sağlık Müdürlüğü İstatistikleri Yıllığı.
- T.C. Devlet Bakanlığı 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulaması, (1998), *Takav Matbaacılık ve Yayıncılık A.Ş.*, Ankara 5s.
- T.C Hükümeti UNICEF İşbirliği Programı (1996) , Türkiye'de Anne ve Çocukların Durum Analizi, Ankara.
- Tekeli, Ş.(1993) 1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar, *İletişim Kitabevi*, 2. Baskı İstanbul 342-347s.
- Tel, H. (2002) Gizli Sağlık Sorunu, Ev İçi Şiddet ve Hemşirelik Yaklaşımları, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(2):1-9.
- Tutum www.odevsitesi.com/ornekler/2005_6/107607-tutumlar.asp - 6k - Ek Sonuç

(09.06.2005).

Türkiye’de Kadın 2001 (2001), Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara.

Uluslar Arası Nüfus ve Kalkınma Konferansında Kabul Edilen Eylem Planı (1994), Cinsler Arası Hakkaniyet ve Kadınların Güçlendirilmesi, Kahire, 3-25s.

Usal, A. Kuşvulan, Z. (1999) Davranış Bilimleri Sosyal Psikoloji, 3. Baskı, **Bartış Yayınları**, İzmir.

Uysal, A. (1999) Birey, Aile ve Toplum Açısından İstismar ve Risk Yaklaşımı, Doktora Tezi, **Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü**, İzmir.

Walton-Moss, BJ. Campbell, JC. (2002) Intimate Partner Violence, Implications for Nursing. **Online J Issues Nurs**, 7(1).

http://www.nursingworld.org/ojin/topic17/tpc17_5.htm, (06.12.2005).

WHO. Violence Against Women Information Pack, 2001. http://www.who.int/violence_injury/prevention/vaw/infopack.htm, (12.06.2005).

Woodtli, MA. Breslin, E. (1996) Violence Related Content in the Nursing Curriculum, A National Study. **J Nurs Educ**, 35 (8):371.

Yardım, N. (2001) Dünya Sağlık Örgütü’nün Kadın Sağlığının Çeşitli Konulardaki Görüş ve Mesajları. **Aktüel Tıp Dergisi Kadın Sağlığı Özel Sayısı**, 6(1):78.

Young, A. McFarlane, J. (1991) Preventing Abuse During Pregnancy, A National Educational Model for Health Providers, **J Nurs Educ**, 30(5):202-206.

Yurdakul, M. (Ocak-Haziran 1996), Kadın İstismarı Şiddet ve Hemşirelik, **Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi**, 3(1):52-60.

EK 1

15-49 YAŞ EVLİ KADINLARIN, FİZİKSEL ŞİDDET GÖRME DURUMLARI VE KADINLARIN ŞİDDETE İLİŞKİN TUTUMLARI

Bu anket Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Hemşireliği ABD'nda, Yüksek Lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere yapılmaktadır.

Araştırmanın amacı: Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesinde yaşayan 15-49 yaş grubu evli kadınların fiziksel şiddet görme durumları ve kadınların şiddete ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Kadınlar, araştırma kapsamına; ev ziyaretleri sırasında şiddet gören kadınların belirlenmesi ve şiddete ilişkin koruyucu ve destekleyici girişimlerde bulunulabilmesi amacıyla, kadının kendi sağlığı ve aile sağlığının korunmasında merkezi rolü dolayısıyla önemli olduğu için, alınmıştır. Bu araştırma, Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde yaşayan 15-49 yaş evli tüm kadınlara uygulanmaktadır.

Anket formunda kişi ismi sorulmamaktadır. Bu nedenle sorulan sorularla ilgili gerçek düşüncelerinizi belirtmeniz ve soruların tümünü cevaplamanız araştırma sonuçlarının doğruluğu için çok önemlidir.

Vereceğiniz yanıtlar gizli tutulacak, yalnızca araştırmacı tarafından değerlendirilecektir ve araştırma haricinde başka hiçbir amaçla kullanılmayacaktır.

Araştırmaya katıldığınız için TEŞEKKÜR EDERİM.

Araştırmayı Yapan

Müberra ALTUN

Adres: Merkez Gözler Sağlık Ocağı

DENİZLİ

İş Tel: 0 258 284 20 49

E-mail: muberraaltun@hotmail.com

ANKET FORMU

Anket No:

1. Kaç yaşındasınız?
2. Öğrenim durumunuz nedir?
 1. Okur yazar değil
 2. Okur yazar
 3. İlkokul
 4. Ortaokul
 5. Lise
 6. Üniversite
 7. Diğer (belirtiniz).....
3. Mesleğiniz nedir?
4. Eşiniz kaç yaşındadır?
5. Eşinizin öğrenim durumu nedir?
6. Eşinizin mesleği nedir?
7. Kaç yaşında evlendiniz?
8. Kaç yıldır evlisiniz?
9. Çocuğunuz var mı? Sayısı nedir?
 1. Yok
 2. 1 tane
 3. 2 tane
 4. 3 tane
 5. 4 tane
 6. 5 ve daha üzeri
10. Planlayarak mı çocuk sahibi oldunuz?
 1. Evet
 2. Hayır
11. Sosyal güvenceniz var mı?
 1. Evet
 2. Hayır
12. Ekonomik durumunuzu nasıl tanımlarsınız?
 1. Gelir giderden az
 2. Gelir gider dengeli
 3. Gelir giderden fazla
 4. Diğer (belirtiniz).....
13. Ailenizde gelirin nasıl harcanacağına genellikle kim karar verir?
 1. Çoğunlukla eşim
 2. Çoğunlukla ben
 3. Beraber karar veririz
 4. Diğer (belirtiniz).....
14. Çocuğu dövme, dayak atmak oldukça yaygın bir durumdur. Siz çocukluğunuzda anne-babanız tarafından dövüldünüz mü?
 1. Evet
 2. Hayır
15. Eşinizin kişilik yapısı nasıldır?
16. Eşinizi kızdırmaktan korkuyor musunuz?
 1. Evet
 2. Hayır
17. Çocuğunuz babasından korkuyor mu?
 1. Evet
 2. Hayır
18. Eşiniz çocuğunuza karşı kaba kuvvet uyguluyor mu?
 1. Evet
 2. Hayır
19. Siz çocuğunuza karşı kaba kuvvet uyguluyor musunuz?
 1. Evet
 2. Hayır
20. Çocuğunuz evliliğinizi nasıl etkiliyor?
21. Eşinize ailesinde kaba kuvvet uygulanmış mı?
 1. Evet
 2. Hayır
22. Genel olarak evliliğinizi nasıl değerlendirirsiniz?
 1. İyi
 2. Kısmen iyi
 3. Kötü
23. Eşinizle aranızda sorun yaşadığınızda nasıl çözersiniz?
 1. Eşimin istediği olur
 2. Konuşup beraber çözmeye çalışırız
 3. Başkalarına danışırız
 4. Diğer (belirtiniz).....

24. Bir erkeğin eşine karşı kaba kuvvet kullanmasını nasıl karşılıyorsunuz?
1. Normaldir, kullanabilir 2. Normal değildir kullanmamalıdır.
25. Sizce şiddetle/kaba kuvvetle karşılaşan bir kadın ne yapmalıdır?
26. Evliliğinizde yaşanan anlaşmazlık, gerginlik durumlarında eşinizin size karşı kaba kuvvet kullandığı oldu mu?
1. Evet 2. Hayır
- (26. SORUNUN YANITI EVET İSE 27. SORUYA GEÇİNİZ)**
27. Eşiniz hangi aralıklarla kaba kuvvet uyguluyor?
1. Sık sık 2. Bazen 3. Nadiren 4. Diğer (belirtiniz).....
28. Eşiniz vücudunuzun hangi bölgesine kaba kuvvet uyguluyor?
1. Baş 2. Gövde 3. Bacaklar 4. Rastgele
29. Eşinizin size karşı kaba kuvvet uygulama sebebi nedir?
1. Kıskançlık
2. İtaatsizlik (söz dinlememe vb.)
3. Geçim sıkıntısı
4. Akrabalar
5. Alkol kullanımı
6. Diğer (belirtiniz).....
30. Eşiniz size karşı kaba kuvvet uyguladığında, bundan kimin sorumlu olduğunu düşünüyorsunuz?
1. Ben 2. Eşim
31. Eşinizin ne zaman kaba kuvvet uygulayabileceğini tahmin edebiliyor musunuz?
1. Evet 2. Hayır
32. Eşiniz kaba kuvvet uyguladıktan sonra pişman olup, özür diliyor mu?
1. Evet 2. Hayır
- (32. SORUNUN YANITI ‘ HAYIR ‘ İSE 34. SORUYA GEÇİNİZ.)**
33. Eşinizin özür dileme sıklığı nedir?
1. Her seferinde
2. Bazen
3. Yalnızca bir kere
4. Diğer (belirtiniz).....
34. Eşiniz kaba kuvvet uyguladıktan sonra, siz ona karşı nasıl davranıyorsunuz?
1. Konuşmuyorum/küsüyorum
2. Hiçbir şey olmamış gibi davranıyorum
3. Diğer (belirtiniz).....
35. Eşiniz tarafından hastaneye gidecek kadar kötü dövüldünüz mü?
1. Evet 2. Hayır
36. Eşiniz size karşı kaba kuvvet kullandığında, bu konuda herhangi bir kişi ya da kurumdan yardım almayı denediniz mi?
1. Evet 2. Hayır
- (36. SORUNUN YANITI ‘ HAYIR ‘ İSE 38. SORUYA GEÇİNİZ.)**
37. Bu konuda nereden yardım aldınız?
1. Aile (anne, baba, kardeş vb.)
2. Akraba/ komşu
3. Emniyet güçleri (polis, jandarma vb.)
4. Sağlık kuruluşları ve çalışanları
5. Diğer (belirtiniz).....
38. Sizce, eşinizin kaba kuvvet uygulamasını durdurma gücünüz var mı?
1. Evet 2. Kısmen 3. Hayır

(38. SORUNUN YANITI “ HAYIR “ İSE 39. SORUYA GEÇİNİZ.)

39. Eşinizin size karşı kaba kuvvet uygulamasını durduramama sebebiniz nedir?

1. Geçinemeyeceğimi düşünmem
2. Eşimin beni tehdit etmesi
3. Kendime yeterince güvenmemem
4. Çocuklarımı tekrar göremeyeceğimi düşünmem
5. Ailemden yeterince destek bulacağıma inanmamam
6. Diğer (belirtiniz).....

40. Eşiniz size karşı kaba kuvvet uyguladığında bunu çocuğunuz görüyor mu?

1. Evet
2. Hayır

(40. SORUNUN YANITI “ EVET “ İSE 41. SORUYA GEÇİNİZ.)

41. Eşiniz size karşı kaba kuvvet uyguladığında çocuğunuz nasıl davranıyor?

1. Ağlıyor
2. Saklanıyor
3. Hiçbir şey olmamış gibi davranıyor
4. Diğer (belirtiniz).....

EK 2

Aşağıda, ailede karı- koca ilişkilerine ilişkin bazı ifadeler verilmiştir. Bu ifadelerin doğru ya da yanlış yanıtı yoktur. Her bir ifadeyi okuduktan sonra buna katıldığınızı ya da katılmadığınızı ifadenin karşısında yer alan kutucuğa (x) işareti koyarak belirtiniz. Lütfen her ifadeyi yanıtlayınız.

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Koca karısını kıskandığı için döver.					
2. Geçim sıkıntısının olduğu ailelerde kocanın karısına karşı şiddete başvurması doğaldır.					
3. Kadın biraz uysal ve alttan alıcı olursa, şiddetle karşılaşmaz.					
4. Anlaşarak yapılan evliliklerde kadın şiddetle karşılaşmaz.					
5. Bence eğitim görmüş erkekler, karılarına karşı şiddete başvurmaz.					
6. Kocasına itaat etmeyen kadının şiddete maruz kalması doğaldır.					
7. Hiçbir şey kocanın karısına dayak atması için bir neden olmamalıdır.					
8. Karısı soru sorduğunda kocanın cevap vermemesi kadını aşağılayıcı bir davranıştır.					
9. Ev işi sorumlusunun, kadının çalıştığı ailelerde de kadından beklenmesi doğaldır.					
10. Karısına "beni terk edersen, intihar ederim" diyen koca, karısını istismar ediyordur.					
11. Kızınca evdeki eşyaya (tabak, cam, çerçeve..) zarar vermek de, kadına yönelik bir tür şiddettir.					
12. Kocanın, doğum kontrolüne izin vermemesi de bir tür cinsel tacizdir.					
13. Çekici olmadığını söyleyerek karısını eleştiren kocanın, karısını cinsel olarak taciz ettiğine inanıyorum					
14. "Doğum kontrolünün sorumluluğunu kadın almalıdır" diyerek, karısından tüplerini bağlatmasını istemek kocanın hakkıdır.					
15. Kocanın evlilikte alınan malların kendi üzerinde olmasında ısrar etmesi doğaldır.					
16. Bence kocanın geliri yeterli ise karısının çalışmasına izin vermemesi normaldir					
17. Erkeğin kadının kazandığı paranın tümü üzerinde hak iddia etmesi doğaldır.					
18. "Yarımdan sonra işe gitmeyeceksin" diyen kocanın elbette bir bildiği vardır.					
19. Evin giderleri konusunda kadının fikri de önemlidir ama, son sözü koca söylemelidir.					

ÖZGEÇMİŞ

16.04.1979'da Eskişehir'de doğdum. İlk ve ortaokulu Denizli'de okuduktan sonra liseyi 1993-1996 yılları arasında Aydın Ortaklar Anadolu Öğretmen Lisesi'nde bitirdim. Daha sonra, 2001 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Ebelik Programını tamamladım.

2001-2002 yılında Denizli Özel Ege Hastanesi genel cerrahi ve yoğun bakım servisinde çalışmaya başladım, ardından Dünya Sağlık Örgütü, Hacettepe Üniversitesi ve Harvart Üniversitesi'nin ortaklaşa yürüttüğü projeler araştırmasından, Dünya Ruh Sağlığı 2000 ve Sağlık Harcamaları projelerinin Ankara, Adana ve Denizli ayağında görev aldım.

Aynı zamanda, 2001 yılında Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı ABD'da yüksek lisans yapmaya başladım. Halen, Denizli Merkez Gözler Sağlık Ocağı'nda çalışmakta ve Halk Sağlığı Hemşireliği ABD'da yüksek lisans öğrenimimi sürdürmekteyim.